

به نام خدا

وزارت کشور

معاونت سیاسی

قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور

و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱

با اصلاحات و الحاقات بعدی

و قوانین مرتبط

دفتر انتخابات وزارت کشور

۱۳۹۹

شورا در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

اصل ششم: در جمهوری اسلامی ایران امور کشور باید به اتکاء آراء عمومی اداره شود از راه انتخابات: انتخابات رئیس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراها و نظائر اینها یا از راه همه‌پرسی در مواردی که در اصول دیگر این قانون معین گردد.

اصل هفتم: طبق دستور قرآن کریم «وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ» و «وَأَشْأِرُهُمْ فِى الْأَمْرِ» شوراها: مجلس شورای اسلامی، شورای استان، شهرستان، شهر، محل، بخش، روستا و نظائر اینها از ارکان تصمیم‌گیری و اداره امور کشورند.

موارد، طرز تشکیل و حدود اختیارات و وظایف شوراها را این قانون و قوانین ناشی از آن معین می‌کند.

اصل دوازدهم: دین رسمی ایران، اسلام و مذهب جعفری اثنی عشری است و این اصل الی‌الابد غیرقابل تغییر است و مذاهب دیگر اسلامی اعم از حنفی، شافعی، مالکی، حنبلی و زیدی دارای احترام کامل می‌باشند و پیروان این مذاهب در انجام مراسم مذهبی، طبق فقه خودشان آزادند و در تعلیم و تربیت دینی و احوال شخیصه (ازدواج، طلاق، ارث و وصیت) و دعاوی مربوط به آن در دادگاه‌ها رسمیت دارند و در هر منطقه‌ای که پیروان هر یک از این مذاهب اکثریت داشته باشند، مقررات محلی در حدود اختیارات شوراها بر طبق آن مذهب خواهد بود، با حفظ حقوق پیروان سایر مذاهب.

اصل یکصدم: برای پیشبرد سریع برنامه های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم با توجه به مقتضیات محلی، اداره امور هر روستا، بخش، شهر، شهرستان یا استان با نظارت شورایی به نام شورای ده، بخش، شهر، شهرستان یا استان صورت می گیرد که اعضای آن را مردم همان محل انتخاب می کنند. شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان و حدود وظایف و اختیارات و نحوه انتخاب و نظارت شوراهای مذکور و سلسله مراتب آنها را که باید با رعایت اصول وحدت ملی و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی و تابعیت حکومت مرکزی باشد قانون معین می کند.

اصل یکصد و یکم: به منظور جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری در تهیه برنامه های عمرانی و رفاهی استان ها و نظارت بر اجرای هماهنگ آنها، شورای عالی استان ها مرکب از نمایندگان شوراهای استان ها تشکیل می شود. نحوه تشکیل و وظایف این شورا را قانون معین می کند.

اصل یکصد و دوم: شورای عالی استان ها حق دارد در حدود وظایف خود طرح هایی تهیه و مستقیماً یا از طریق دولت به مجلس شورای اسلامی پیشنهاد کند. این طرح ها باید در مجلس مورد بررسی قرار گیرد.

اصل یکصد و سوم: استانداران، فرمانداران، بخشداران و سایر مقامات کشوری که از طرف دولت تعیین می شوند در حدود اختیارات شوراها ملزم به رعایت تصمیمات آنها هستند.

اصل یکصد و پنجم: تصمیمات شوراها نباید مخالف موازین اسلام و قوانین کشور باشد.

اصل یکصد و ششم: انحلال شوراها جز در صورت انحراف از وظایف قانونی ممکن نیست. مرجع تشخیص انحراف و ترتیب انحلال شوراها و طرز تشکیل مجدد آنها را قانون معین می کند. شورا در صورت اعتراض به انحلال حق دارد به دادگاه صالح شکایت کند و دادگاه موظف است خارج از نوبت به آن رسیدگی کند.

قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی

فصل اول - تشکیلات

ماده ۱ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - برای پیشبرد سریع برنامه های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم با توجه به مقتضیات محلی اداره امور هر روستا، بخش، شهر و شهرستان یا استان با نظارت شورایی به نام شورای (روستا)، بخش، شهر و شهرستان یا استان صورت می گیرد و به منظور جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری در تهیه برنامه های عمرانی و رفاهی استان ها و نظارت بر اجرای هماهنگ آن، شورای عالی استان ها مرکب از نمایندگان شوراهای استان ها تشکیل می شود.

ماده ۲ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵) - مقصود از شورا در این قانون و سایر قوانین معتبر در خصوص شوراهای اسلامی کشوری، شوراهای روستا، بخش، شهر، شهرستان، استان و عالی استان ها می باشد.

ماده ۳ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - دوره فعالیت شوراهای اسلامی شهر و روستا چهار سال می باشد که از ۱۴ مردادماه شروع می شود و در ۱۳ مردادماه چهار سال بعد خاتمه می یابد.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - دوره چهارم شوراهای اسلامی شهر و روستا در ۱۳ مرداد ماه ۱۳۹۶ خاتمه یافته و دوره پنجم این شوراها از ۱۴ مرداد ماه ۱۳۹۶ آغاز می گردد.

ماده ۴ - تعداد اعضای شورای اسلامی روستاهای تا ۱۵۰۰ نفر جمعیت (سه) نفر و روستاهای بیش از ۱۵۰۰ نفر جمعیت و بخش (پنج) نفر خواهد بود.

ماده ۵ - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - در هر بخش شورای بخش که اعضای آن ۵ نفر می باشد با اکثریت نسبی از بین نمایندگان منتخب شوراهای روستاهای واقع در محدوده بخش تشکیل می شود

و در صورتی که عضو معرفی شده از شورای روستا به عضویت اصلی و علی‌البدل شورای بخش انتخاب شود از عضویت شورای روستا خارج نخواهد شد.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - از یک روستا بیش از یک نفر نباید در شورای بخش حضور داشته باشد و در صورتی که تعداد روستاهای بخش کمتر از پنج روستا باشد اعضاء شورای بخش از میان مجموع اعضای شوراهای روستاها انتخاب خواهند شد و در نهایت حداقل باید از هر روستا یک نفر انتخاب گردد.

ماده ۶ - (اصلاحی ۱۳۹۵/۲/۲۰) - تعداد اعضای اصلی و علی‌البدل شورای اسلامی شهر به شرح زیر می‌باشد:

- الف- شهرهای تا ۵۰ هزار نفر، ۵ نفر عضو اصلی و ۳ نفر عضو علی‌البدل.
- ب- شهرهای با جمعیت بیش از ۵۰ هزار نفر تا ۲۰۰ هزار نفر، ۷ نفر عضو اصلی و پنج نفر عضو علی‌البدل.
- ج- شهرهای با جمعیت بیش از ۲۰۰ هزار نفر تا ۵۰۰ هزار نفر، ۹ نفر عضو اصلی و ۶ نفر عضو علی‌البدل.
- د- شهرهای با جمعیت بیش از ۵۰۰ هزار نفر تا ۱ میلیون نفر، ۱۱ نفر عضو اصلی و ۷ نفر عضو علی‌البدل.
- ه- شهرهای با جمعیت بیش از ۱ میلیون نفر تا ۲ میلیون نفر، ۱۳ نفر عضو اصلی و ۸ نفر عضو علی‌البدل.
- و- شهرهای با جمعیت بیش از ۲ میلیون نفر، ۱۵ نفر عضو اصلی و ۱۰ نفر عضو علی‌البدل.
- ز- شهرتهران ۲۱ نفر عضو اصلی و ۱۱ نفر عضو علی‌البدل.

تبصره ۵ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۵) - ملاک تشخیص جمعیت هر شهر، آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن با اعلام رسمی مرکز آمار ایران خواهد بود.

ماده ۷- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - در صورت استعفا، فوت یا سلب عضویت هر یک از اعضای

شورای روستا و شهر، عضو علی‌البدل به ترتیب آراء جایگزین می‌شود.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هرگاه عضوی به هر دلیلی تا دو ماه در جلسه شورا شرکت ننماید، تا

تعیین تکلیف نهایی که نباید بیش از شش ماه به طول بیانجامد از عضو علی‌البدل به عنوان جانشین در جلسات دعوت به عمل می‌آید.

ماده ۸- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - در صورت تبدیل روستا به شهر، شورای شهر همان شورای روستا

خواهد بود. چنانچه دو یا چند روستا به شهر تبدیل شود، شورای شهر از میان اعضای شوراهای آن روستاها به ترتیب آراء در انتخابات و به نسبت جمعیت روستاها تشکیل می‌شود.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - چنانچه دو یا چند روستا ادغام و به یک روستا

تبدیل شوند، شورای روستای جدید از میان اعضای شوراهای روستاها به ترتیب آراء در انتخابات و به نسبت جمعیت روستاها تشکیل می‌شود.

ماده ۹- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - نمایندگان مجلس شورای اسلامی، استانداران، فرمانداران،

شهرداران، بخشداران، دهیاران و مدیران کل و روسای ادارات می‌توانند در جلسات شورای اسلامی حوزه مسؤولیت خود بدون حق رای شرکت کنند.

تبصره - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - شوراها در صورت ضرورت و بنا به دعوت بخشدار و فرماندار ذیربط،

موظف به تشکیل جلسه فوق‌العاده می‌باشند. این دعوت باید کتبی و با تعیین وقت قبلی و ذکر دستور جلسه باشد.

ماده ۱۰- شورای شهرستان از نمایندگان شوراهای شهرها و بخش‌های واقع در محدوده آن

شهرستان که در مرحله اول با رأی اکثریت مطلق و در صورت عدم احراز، در مرحله دوم با رأی اکثریت نسبی هر یک از شوراهای مزبور انتخاب و معرفی شده‌اند، تشکیل می‌گردد.

تبصره ۱ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - در شورای شهرستان، از شورای هر بخش یک نفر و از شوراهای هر یک از شهرها تا یکصد هزار نفر جمعیت یک نفر و بیش از یکصد هزار نفر جمعیت دو نفر و شهر تهران سه نفر عضویت خواهند داشت.

تبصره ۲ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - تعداد اعضای شورای شهرستان حداقل پنج نفر می باشد. چنانچه تعداد شهرها و بخش های یک شهرستان کمتر از پنج باشد، کسری تعداد اعضای شورای شهرستان تا پنج نفر به نسبت جمعیت هر بخش یا شهر، از شورای بخش یا شهر مربوط تأمین می شود. در هر صورت هر بخش یا شهر نباید بیش از دو نفر نماینده در شورای شهرستان داشته باشد. شهرستان هایی که فقط یک بخش و یک شهر داشته باشند از محدودیت داشتن دو نفر نماینده در شورا، مستثنی می باشند.

ماده ۱۱ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - شورای استان از نمایندگان منتخب شوراهای شهرستان های تابعه که در مرحله اول با رأی اکثریت مطلق و در صورت عدم احراز، در مرحله دوم با اکثریت نسبی از بین اعضای شورای شهرستان انتخاب و معرفی شده اند تشکیل می شود.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - تعداد اعضای شورای استان حداقل پنج نفر است چنانچه یک استان کمتر از پنج شهرستان داشته باشد کسری تعداد اعضای شورای استان تا پنج نفر به نسبت جمعیت از شوراهای شهرستان های ذیربط تأمین می شود. در هر صورت هر شهرستان نباید بیش از دو نماینده در شورای استان داشته باشد و در صورتی که استان فقط یک شهرستان داشته باشد اعضای شورای استان همان اعضای شورای شهرستان خواهند بود.

ماده ۱۲ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - شورای روستا، بخش، شهر، شهرستان و استان در واحدهایی از تقسیمات کشوری تشکیل می شود که طبق قوانین و مقررات مربوط، به نام ده (روستا)، بخش، شهر، شهرستان و استان شناخته شده باشد.

تبصره (الحاقی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - در محدوده شهری تهران، ری و تجریش فقط یک شورای اسلامی شهر تشکیل می شود.

ماده ۱۳ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - در صورت دعوت شورای بخش و شهر از بخشدار، شورای شهر مرکز شهرستان یا شورای شهرستان از بخشدار یا فرماندار، شورای استان از استاندار، یا سایر مسوولین اجرایی سطوح فوق‌الذکر، مقامات مذکور در جلسات شورا شرکت خواهند نمود. این دعوت باید کتبی و با تعیین وقت و ذکر دستور جلسه باشد.

ماده ۱۴ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - شورای عالی استان‌ها، از نمایندگان منتخب شوراهای استان‌ها که در مرحله اول با رأی اکثریت مطلق و در صورت عدم احراز، در مرحله دوم با اکثریت نسبی انتخاب و معرفی می‌شوند، تشکیل می‌گردد. (بی‌نویس ۱)

تبصره ۱ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - از استان‌های تا دو میلیون نفر جمعیت، دو نماینده و از استان‌های دارای بیش از دو میلیون نفر جمعیت، سه نماینده و از استان تهران چهار نماینده در شورای عالی استان‌ها عضویت دارند.

تبصره ۲ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - شورای عالی استان‌ها با درخواست وزیر کشور موظف به تشکیل جلسه فوق‌العاده می‌باشد.

تبصره ۳ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - وزیران، رؤسای مؤسسات و سازمان‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی با درخواست شورای عالی استان‌ها که باید به صورت کتبی و با تعیین وقت قبلی و ذکر دستور جلسه باشد، در جلسات آن شرکت می‌نمایند.

ماده ۱۵ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - عضویت در کلیه شوراهای موضوع این قانون افتخاری است و شغل محسوب نمی‌شود.

پی‌نویس ۱ - از قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹:
ماده ۷۰- وزیر کشور پس از وصول معرفی نامه کلیه نمایندگان منتخب شوراهای اسلامی استان‌ها اسامی اعضای شورای عالی اسلامی استان‌ها را به منظور اطلاع عموم از طریق رسانه‌های گروهی (راديو- تلویزیون) اعلام خواهد نمود.
ماده ۷۱- وزارت کشور محل مناسبی را برای شورای عالی اسلامی استان‌ها تعیین خواهد کرد.
تبصره- برای اعضای شورای عالی اسلامی استان‌ها کارت عضویت به معرفی وزیر کشور و امضاء رئیس مجلس شورای اسلامی صادر خواهد شد.

تبصره ۱ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هر فرد می‌تواند فقط عضو شورای یک روستا یا یک شهر باشد.

تبصره ۲ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - پذیرش استعفای هر یک از اعضای شورا منوط به تصویب شورا است.

تبصره ۳ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - نامزد شدن اعضای شوراهای اسلامی روستا و شهر در انتخابات مجلس شورای اسلامی منوط به پذیرش استعفای آنها از سوی شورا قبل از پایان مهلت قانونی می‌باشد.

ماده ۱۶ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - جلسات شوراها علنی و با حضور دوسوم اعضای اصلی رسمیت می‌یابد و تصمیمات با اکثریت مطلق (پی‌نویس ۲) آرای حاضرین معتبر است و تشکیل جلسات غیرعلنی منوط به تصویب دوسوم اعضای حاضر در جلسه می‌باشد.

ماده ۱۷ - (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - اولین جلسه شوراهای روستا به دعوت بخشدار و شورای شهر به دعوت فرماندار در تاریخ مقرر در ماده (۳) قانون تشکیل می‌شود. همچنین شوراهای فرادست به ترتیب، شورای بخش به فاصله یک ماه پس از تشکیل سه‌چهارم شوراهای روستاهای تابع بخش به دعوت بخشدار، شورای شهرستان به فاصله یک ماه پس از تشکیل دوسوم شوراهای شهر و بخش در محدوده آن شهرستان به دعوت فرماندار، شورای استان به فاصله یک ماه پس از تشکیل دوسوم شوراهای شهرستان‌های واقع در محدوده آن استان به دعوت استاندار و شورای عالی استان‌ها به فاصله یک ماه پس از تشکیل دوسوم شوراهای استان‌ها به دعوت وزیر کشور تشکیل می‌شود.

ماده ۱۸ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - اولین جلسه شوراهای موضوع این قانون وفق ماده (۱۷) به دعوت مسوولین واحدهای تقسیمات کشوری مربوط و با هیأت رئیسه سنی تشکیل می‌شود تا هیأت رئیسه شورا شامل یک رئیس و یک نایب رئیس و حداقل یک منشی برای مدت یک سال انتخاب شوند.

ماده ۱۹ - (الحاقی ۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - در صورت استعفا، فوت یا سلب عضویت هر یک از اعضاء شوراهای بخش، شهرستان، استان و عالی استانها، عضو جدید حداکثر ظرف مدت یک ماه باید جایگزین شود.

فصل دوم - انتخابات

الف - کیفیت انتخابات

ماده ۲۰ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - انتخاب اعضای شورای روستا و شهر به صورت مستقیم، عمومی، با رأی مخفی و اکثریت نسبی آرا خواهد بود.

تبصره - (اصلاحی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - در صورتی که آرای دو یا چند نفر از داوطلبان مساوی باشد اولویت با ایثارگران می باشد و در صورت نبودن افراد مذکور اولویت با فرد یا افرادی است که دارای مدرک تحصیلی بالاتر هستند و در صورت یکسان بودن مدرک تحصیلی، ملاک انتخاب قرعه است. انتخابات هیأت رئیسه شوراهای موضوع این قانون نیز مشمول مفاد این تبصره می باشد.

ماده ۲۱ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - وزارت کشور می تواند با هماهنگی هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی کشور، تمام یا برخی از مراحل مربوط به برگزاری انتخابات را در تمام یا تعدادی از حوزه های انتخابیه به صورت رایانه ای انجام دهد.

ماده ۲۲ - در هر نوبت انتخابات، هر شخص واجد شرایط حق دارد فقط یک بار در یک شعبه اخذ رأی با ارائه شناسنامه رأی دهد.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - در انتخابات میان دوره ای، در هر حوزه، کسانی حق رأی دارند که در انتخابات قبلی آن دوره در همان حوزه رأی داده باشند یا در هیچ حوزه ای رأی نداده باشند.

ماده ۲۳ - در موارد زیر برگ های رأی باطل می شود ولی جزو آرای مأخوذه محسوب می گردد و مراتب در صورت جلسه قید و برگ های رأی مذکور ضمیمه صورت جلسه خواهد شد:

الف - آرا ناخوانا باشد.

ب - آرای که از طریق خرید و فروش به دست آمده باشد.

ج - آرای که دارای نام رای دهنده یا امضاء یا اثر انگشت وی باشد.

د - آرای که کلاً حاوی اسامی غیر از نامزدهای تایید شده باشد.

ه - آرای که سفید به صندوق ریخته شده باشد.

تبصره - چنانچه برگ رای مشتمل بر اسامی خوانا و ناخوانا باشد فقط اسامی ناخوانا باطل خواهد بود.

ماده ۲۴ - در موارد زیر برگ های رای باطل می شود و جزو آرای مأخوذه محسوب نمی گردد و مراتب در صورتجلسه قید و برگ های رای مذکور ضمیمه صورتجلسه خواهد شد:

الف (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - کل آرای صندوقی که فاقد لاک و مهر یا پلمپ انتخاباتی باشد.

ب - کل آرای مندرج در صورتجلسه ای که صندوق اخذ رای آن فاقد اوراق رای یا برگ های تعرفه باشد.

ج - آرای که زاید بر تعداد تعرفه باشد.

د - آرای که فاقد مهر انتخاباتی باشد.

ه - آرای که روی ورقه ای غیر از برگ رای انتخاباتی نوشته شده باشد.

و - آرای کسانی که به سن قانونی رای دادن نرسیده باشند.

ز - آرای که با شناسنامه افراد فوت شده یا غیر ایرانی اخذ شده باشد.

ح - آرای که با شناسنامه غیر یا جعلی اخذ شده باشد.

ط - آرای که با شناسنامه کسانی که حضور ندارند اخذ شده باشد.

ی - آرای که از طریق تهدید به دست آمده باشد.

ک - آرای که با تقلب و تزویر «در تعرفه ها، آرا، صورتجلسه ها و شمارش» به دست آمده باشد.

- تبصره ۱** - آرای زاید مذکور در بند «ج» به قید قرعه از کل برگ‌های رأی کسر می‌شود.
- تبصره ۲** - چنانچه احراز شود که رای دهنده بیش از یک برگ رای به صندوق ریخته باشد، همه اوراق وی باطل است و جزو آرای مأخوذه محسوب نخواهد شد.
- ماده ۲۵** - در صورتی که در برگ رای علاوه بر اسامی نامزدهای تاییدشده، اسامی دیگر نوشته شده باشد، برگ رای باطل نیست و فقط اسامی اضافه خوانده نمی‌شود.
- ماده ۲۶** - در صورتی که اسامی نوشته شده در برگ رای بیش از تعداد لازم باشد، اسامی اضافه از آخر خوانده نمی‌شود.
- ماده ۲۷** - در صورتی که در برگ رای نام یک داوطلب چند بار نوشته باشد فقط یک رای برای او محسوب می‌شود.
- ماده ۲۸** - (اصلاحی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - در حوزه‌های انتخابیه‌ای که تا (ده) نفر نامزد انتخاباتی داشته باشد نامزدها می‌توانند به تنهایی یا اشتراک برای هر یک از شعبه‌های ثبت نام و اخذ رای و در حوزه‌های انتخابیه‌ای که بیش از (ده) نفر نامزد داشته باشد، برای هر پنج شعبه ثبت نام و اخذ رای یک نفر نماینده جهت حضور در محل شعب اخذ رای به هیات اجرایی معرفی نمایند. در تهران و سایر کلانشهرها، تعداد نمایندگان ناظر از طرف نامزدهای انتخابات شورای اسلامی شهر با توافق هیأت اجرایی تعیین می‌گردد.
- تبصره ۵** - چنانچه نمایندگان کاندیداها تخلفی در شعب اخذ رای مشاهده نمایند بدون دخالت، مراتب را به هیات اجرایی و نظارت کتباً اعلام خواهند نمود.

ب - شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندها

ماده ۲۹ - انتخاب کنندگان باید دارای شرایط زیر باشند:

۱ - تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران.

۲ - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - حداقل سن ۱۸ سال تمام در روز اخذ رای.

۳- سکونت حداقل یک سال در محل اخذ رای به استثنای شهرهای بالای یک صد هزار نفر جمعیت.

تبصره - کسانی که محل کار آنان خارج از محدوده حوزه انتخابیه باشد ولی افراد تحت تکفل آنان مانند همسر و فرزندان حداقل یک سال قبل از انتخابات در حوزه انتخابیه سکونت داشته باشند می-توانند در همان حوزه رای دهند.

ماده ۳۰ - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - انتخاب شوندگان هنگام ثبت نام باید دارای شرایط زیر باشند:

الف - تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران.

ب - حداقل سن ۲۵ سال تمام.

ج - اعتقاد و التزام عملی به اسلام و ولایت مطلقه فقیه.

د - ابراز وفاداری به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

ه - دارا بودن سواد خواندن و نوشتن برای شورای روستاهای تا دویست (۲۰۰) خانوار و داشتن مدرک دیپلم برای شورای روستاهای بالای دویست (۲۰۰) خانوار، داشتن حداقل مدرک فوق دیپلم یا معادل آن برای شوراهای شهرهای تا بیست هزار (۲۰ هزار) نفر جمعیت، داشتن حداقل مدرک لیسانس یا معادل آن برای شوراهای شهرهای بالای بیست هزار (۲۰ هزار) نفر جمعیت.

تبصره ۱ - (الحاقی ۱۳۹۲/۱/۲۷ و اصلاحی ۱۳۹۶/۴/۲۰) کسانی که سابقه یک دوره کامل عضویت اصلی شورا را دارا باشند به شرطی که در همان حوزه انتخابیه نامزد شوند از شرط مدرک تحصیلی معاف هستند.

تبصره ۲ - (الحاقی ۱۳۹۲/۱/۲۷) هیأت‌های اجرایی و نظارت در صورت ضرورت، تأییدیه مدارک تحصیلی ثبت نام کنندگان را اخذ می‌نمایند.

و - دارا بودن کارت پایان خدمت نظام وظیفه یا کارت معافیت دائم از خدمت برای مردان.

ز - (الحاقی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - داشتن سلامت جسمانی در حد برخوردار از نعمت شنوایی و گویایی و سلامت روانی، حسب مورد با گواهی پزشکی قانونی

تبصره ۱ (اصلاحی ۹۷/۴/۳۰) - اقلیت‌های شناخته شده در قانون اساسی به جای اسلام باید به اصول دین خود اعتقاد و التزام عملی داشته باشند.

تبصره ۲ - (اصلاحی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - اعضای شوراها باید در محدوده بخش حوزه انتخابیه خود سکونت اختیار نمایند. تغییر محل سکونت هر یک از اعضای شورا از محدوده حوزه انتخابیه به خارج از آن موجب سلب عضویت خواهد شد.

تبصره ۳ - (الحاقی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - ارائه گواهی عدم سوء پیشینه که از تاریخ صدور آن بیش از سه ماه نگذشته باشد در هنگام ثبت نام الزامی است.

ماده ۳۱ - (اصلاحی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - معتمدان دعوت شده از سوی فرماندار و بخشدار و اعضای هیات‌های اجرایی و نظارت انتخابات شوراها از داوطلب شدن در حوزه انتخابیه مربوطه محرومند. استعفاء از سمت‌های مذکور پس از قبول دعوت و شرکت در اولین جلسه تأثیری در این محرومیت ندارد.

ماده ۳۲ - اشخاص زیر به واسطه مقام و شغل خود از داوطلب شدن برای شوراهای اسلامی به ترتیب ذیل محرومند:

۱ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷ و ۱۳۹۶/۴/۲۰) رئیس جمهور و مشاورین و معاونین وی، نمایندگان خبرگان رهبری، وزراء، معاونین و مشاورین آنان، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، معاونان و مشاوران رئیس مجلس شورای اسلامی، اعضای شورای نگهبان، رئیس قوه قضاییه و معاونین و مشاورین وی، رئیس دیوان عالی کشور، دادستان کل کشور و معاونین و مشاورین آنان، رئیس دیوان عدالت اداری، رئیس دیوان محاسبات کشور و معاونین وی، دادستان دیوان محاسبات، رئیس سازمان بازرسی کل کشور و معاونین وی، شاغلین نیروهای مسلح، روسای سازمان‌ها و ادارات عقیدتی سیاسی نیروهای مسلح، رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و معاونین وی، دبیر هیأت دولت، روسای دفاتر سران سه قوه، روسا و سرپرستان سازمان‌های دولتی، رؤسای دانشگاه‌ها (دولتی و غیردولتی)، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی، روسای کل و مدیران عامل بانک‌ها، رئیس جمعیت هلال احمر و معاونین وی، رئیس بنیاد مستضعفان و جانبازان، سرپرست

بنیاد شهید، سرپرست بنیاد مسکن، سرپرست کمیته امداد امام، روسای سازمان ها، مدیران عامل شرکت های دولتی (مانند شرکت مخابرات، دخانیات ...) سرپرست نهضت سواد آموزی، رییس سازمان نظام پزشکی ایران، رئیس سازمان نظام مهندسی کشور و اعضای هیأت مدیره اتحادیه های صنفی و هیأت رئیسه اتاق اصناف ایران، مدیران کل و سرپرستان ادارات کل ستادی مجلس شورای اسلامی، مدیران کل تشکیلات ستادی وزارتخانه ها و سازمان ها و ادارات دولتی و سایر رؤسا، مدیران و سرپرستانی که حوزه مسوولیت آنان به کل کشور تسری دارد از عضویت در شوراهای اسلامی سراسر کشور محرومند مگر آن که قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و به هیچ وجه در آن پست شاغل نباشند.

۲- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷ و ۱۳۹۶/۴/۲۰) - استانداران و معاونین و مشاورین آنان، فرمانداران و معاونین آنان، شهرداران و معاونین آنان، بخشداران، مدیران کل ادارات استانداری، مدیران کل، سرپرستان ادارات کل، معاونین ادارات کل، دادستان ها، دادیارها، بازپرس ها، قضات، روسای دانشگاه ها (دولتی و غیردولتی) و رؤسای شعب آنها، روسای بانک ها، رئیس و اعضای هیأت مدیره سازمان نظام پزشکی، رئیس و اعضای هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی، رئیس و اعضای هیأت مدیره اتاق اصناف ایران، رئیس و اعضای هیأت مدیره نظام مهندسی کشاورزی، رئیس و اعضای هیأت مدیره سازمان نظام پرستاری، رئیس و اعضای هیأت مدیره کانون وکلا، روسا، سرپرستان و معاونین سازمان ها و شرکت های دولتی و نهادها و موسسات دولتی و یا وابسته به دولت که از بودجه عمومی به هر مقدار استفاده می نمایند و سایر روسا، مدیران و سرپرستان استان، شهرستان و بخش به ترتیب از عضویت در شوراهای اسلامی واقع در محدوده استان، شهرستان و بخش محرومند، مگر آن که قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و به هیچ وجه در آن پست شاغل نباشند.

۳- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷ و ۱۳۹۵/۲/۲۰) شهرداران، مدیران مناطق شهرداری و مؤسسات و شرکت‌های وابسته و دهیاران از عضویت در شورای اسلامی شهر و روستای محل خدمت محرومند، مگر آن که قبل از ثبت نام از سمت خود استعفا نموده و به هیچ وجه در آن پست شاغل نباشند.

۴- (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷ و اصلاحی ۱۳۹۶/۴/۲۰) اعضاء شوراهای اسلامی موضوع این قانون و شاغلین در شهرداری و مؤسسات و شرکت‌های وابسته و همچنین دهیاران و شاغلین دهیاری در طول مدت عضویت در شورای اسلامی نمی‌توانند در مسئولیت‌های مذکور در این ماده مشغول به کار شوند.

ماده ۳۳ - اشخاص زیر از داوطلب شدن برای عضویت در شوراها محرومند:

الف - کسانی که در جهت تحکیم مبانی رژیم سابق نقش موثر و فعال داشته‌اند به تشخیص مراجع ذیصلاح.

ب - کسانی که به جرم غصب اموال عمومی محکوم شده‌اند.

ج - وابستگان تشکیلاتی به احزاب، سازمان‌ها و گروهک‌هایی که غیرقانونی بودن آنها از طرف مراجع صالحه اعلام شده باشد.

د - کسانی که به جرم اقدام بر ضد جمهوری اسلامی ایران محکوم شده‌اند.

ه - محکومین به ارتداد به حکم محاکم صالح قضایی.

و - محکومین به حدود شرعی.

ز - محکومین به خیانت و کلاهبرداری و غصب اموال دیگران به حکم محاکم صالح قضایی.

ح - مشهوران به فساد و متجاهران به فسق.

ط - قاچاقچیان مواد مخدر و معتادان به این مواد.

ی - محجوران و کسانی که به حکم دادگاه مشمول اصل ۴۹ قانون اساسی باشند. (بی‌نویس ۳)
ک - وابستگان به رژیم گذشته از قبیل (اعضای انجمن‌های ده، شهر، شهرستان و استان و خانه‌های انصاف، روسای کانون‌های حزب رستاخیز و حزب ایران نوین و نمایندگان مجلس‌های سنا و شورای ملی سابق، کدخدایان و خوانین وابسته به رژیم گذشته).

ماده ۳۴ - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هیچ یک از داوطلبان عضویت در شوراها نمی‌توانند همزمان در بیش از یک حوزه انتخابیه به عنوان داوطلب عضویت در شورا ثبت نام نمایند. در غیر این صورت اسم آنان از فهرست داوطلبان حذف و از آن تاریخ تا پایان همان دوره از داوطلب شدن در انتخابات شوراها محروم می‌گردند.

ج - هیات اجرایی و وظایف آنها

ماده ۳۵ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - به منظور برگزاری انتخابات شوراهای اسلامی شهر، هیأت اجرایی شهرستان، به ریاست فرماندار و عضویت رئیس اداره ثبت احوال، رئیس اداره آموزش و پرورش و هشت (۸) نفر از معتمدان محدوده شهرستان تشکیل می‌شود.

تبصره ۱ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - برای تعیین هشت (۸) نفر معتمدان هیأت اجرایی، فرماندار سی (۳۰) نفر از معتمدان اقشار مختلف مردم از کلیه شهرهای محدوده شهرستان را انتخاب و پس از تأیید هیأت نظارت از آنان دعوت به عمل می‌آورد.

تبصره ۲ - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - اعضاء هیأت اجرایی شهرستان و معتمدان دعوت شده از سوی فرماندار نباید داوطلب عضویت در شورای شهر باشند. (بی‌نویس ۴)

پی‌نویس ۳ - اصل ۴۹ قانون اساسی مصوب سال ۱۳۵۸/۹/۱۲:

دولت موظف است ثروت‌های ناشی از ربا، غصب، رشوه، اختلاس، سرقت، قمار، سوءاستفاده از موقوفات، سوءاستفاده از مقاطعه‌کاری‌ها و معاملات دولتی، فروش زمین‌های موات و مباحات اصلی، دایر کردن اماکن و سایر موارد غیرمشروع را گرفته و به صاحب حق رد کند و در صورت معلوم نبودن او به بیت المال بدهد. این حکم باید با رسیدگی و تحقیق و ثبوت شرعی به وسیله دولت اجرا شود.
پی‌نویس ۴ - از قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری ... مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹ با اصلاحات بعدی:

تبصره ۳- (الحاقی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - در صورت تشکیل هیأت اجرایی برای برگزاری همزمان انتخابات شوراهای اسلامی و ریاست جمهوری، اجرای حکم انتخاب یک نفر از اعضای شورا به عنوان یکی از معتمدین موضوع تبصره (۱) ماده (۳۸) قانون انتخابات ریاست جمهوری منتفی است.

ماده ۳۶- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - برای برگزاری انتخابات شوراهای اسلامی روستا، هیات اجرایی بخش به ریاست بخشدار و عضویت نمایندگان دستگاه‌های مذکور در ماده (۳۵) و مسئول جهاد کشاورزی بخش و یا معاون وی و هفت (۷) نفر از معتمدان محدوده بخش تشکیل می‌شود.

تبصره ۱- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - برای تعیین هفت (۷) نفر از معتمدان هیأت اجرایی، بخشدار سی (۳۰) نفر از معتمدان اقشار مختلف مردم از روستاهای محدوده بخش را انتخاب و پس از تأیید هیأت نظارت، از آنان دعوت به عمل می‌آورد.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - اعضاء هیأت اجرایی بخش و معتمدان دعوت شده از سوی بخشدار نباید داوطلب عضویت در شورای روستا باشند.

ماده ۳۷- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - معتمدان منتخب موضوع مواد ۳۵ و ۳۶ به دعوت فرماندار و بخشدار (یا نماینده وی) ظرف دو (۲) روز پس از انتخاب، تشکیل جلسه داده، پس از حضور دوسوم مدعوین (حداقل ۲۰ نفر) از بین خود به ترتیب هشت (۸) و هفت (۷) نفر را به عنوان معتمدان اصلی و پنج (۵) نفر را به عنوان معتمدان علی‌البدل هیأت اجرایی شهرستان و بخش با رای مخفی و اکثریت نسبی آرا انتخاب می‌نمایند.

ماده ۳۸- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - فرماندار و بخشدار (یا نماینده وی) مکلف است به ترتیب هشت (۸) و هفت (۷) نفر از معتمدان اصلی را برای شرکت در جلسات هیأت اجرایی انتخابات دعوت نماید.

ماده ۴۰- (اصلاحی ۱۳۶۹/۹/۵) - هیچ یک از اعضای هیأت‌های اجرایی و نظارت و اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی نباید با کاندیدها خویشاوندی نسبی (پدر، مادر، فرزند، برادر و خواهر) یا سببی درجه یک داشته باشد. به استثناء روستاها که وجود ارتباط خویشاوندی سببی درجه یک بلامانع خواهد بود. (در سال ۹۶ این ماده نسخ شده است)

ماده ۳۹ - جلسات هیأت اجرایی با حضور دو سوم اعضا رسمیت یافته و در صورت استعفا یا غیبت غیرموجه هر یک از معتمدین هیأت اجرایی در سه جلسه که به منزله استعفا تلقی می‌گردد، فرماندار یا بخشدار (یا نماینده وی) از اعضای علی‌البدل به ترتیب آرا به جای آنان دعوت خواهد نمود.

تبصره ۱ - غیرموجه بودن غیبت با تصویب دوسوم اعضای هیأت اجرایی خواهد بود.

تبصره ۲ - تصمیمات هیات اجرایی با اکثریت آرای اعضای حاضر معتبر خواهد بود.

تبصره ۳ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - در صورتی که با دعوت از اعضای اصلی و علی‌البدل، اکثریت حاصل نگردد، اعضای اداری هیات اجرایی بقیه معتمدان (تا سی نفر) را دعوت نموده تا کسری اعضا را از میان خود انتخاب نمایند.

ماده ۴۰ - عضویت هر فرد در بیش از یک هیأت اجرایی به طور همزمان ممنوع است.

ماده ۴۱ - اعضای اداری هیأت اجرایی تا زمانی که از سمت اداری خود مستعفی یا برکنار نشده اند، شخصاً مکلف به شرکت در جلسات هیأت اجرایی می‌باشند و غیبت غیرموجه آنان در جلسات هیات اجرایی، تمرّد از وظایف قانونی محسوب می‌گردد و فرماندار یا بخشدار (یا نماینده وی) موظف است بلافاصله پس از غیبت اعضای اداری هیات اجرایی، مراتب را با ذکر علت غیبت به مقام مافوق وی اعلام دارد.

تبصره ۵ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - در صورتی که فرماندار بدون عذر موجه در جلسات شرکت ننماید بقیه اعضا هیات اجرایی موظفند، موضوع را صورتجلسه کرده و مراتب را به مقام مافوق گزارش نمایند.

ماده ۴۲ - هیات‌های اجرایی در اسرع وقت تشکیل جلسه داده و پس از تعیین محل استقرار شعب ثبت نام و اخذ رأی، تعداد و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی را صورتجلسه نموده و یک هفته قبل از روز اخذ رأی مبادرت به انتشار آگهی انتخابات حاوی تاریخ برگزاری انتخابات و اوقات اخذ رأی و شرایط انتخاب کنندگان و مقررات جزایی و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی در حوزه انتخابیه می‌نمایند. (بی‌نویس ۵)

ماده ۴۳ - هیات‌های اجرایی برای هر شعبه ثبت نام و اخذ رای ۵ نفر از معتمدین محل را که دارای سواد خواندن و نوشتن باشند انتخاب و جهت صدور حکم به فرماندار و بخشدار حوزه انتخابیه معرفی می‌نمایند. (پی‌نویس ۶)

تبصره ۱ - در صورتی که در محل استقرار شعبه ثبت نام و اخذ رای به تعداد کافی معتمد باسواد نباشد هیات اجرایی می‌تواند افرادی را از خارج (حتی الامکان از محدوده همان بخش) برای آن شعبه انتخاب و به حکم فرماندار یا بخشدار اعزام نماید.

تبصره ۲ - اعضای شعب ثبت نام و اخذ رای از بین خود یک رییس و یک نایب رییس و سه نفر منشی انتخاب می‌نمایند.

ماده ۴۴ - ماموران انتظامی در حدود قانون موظف به ایجاد نظم و جلوگیری از هر گونه بی‌نظمی در جریان انتخابات و حفاظت صندوق‌های رای می‌باشند. نیروهای نظامی و انتظامی حق دخالت در امور اجرایی و نظارت در انتخابات را ندارند.

ماده ۴۵ - هیات‌های اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی، مسوول صحت برگزاری انتخابات حوزه انتخابیه خود می‌باشند.

ماده ۴۶ - هیات‌های اجرایی می‌توانند برای بعضی از مناطق که لازم باشد شعب سیار ثبت نام و اخذ رای با ذکر مسیر حرکت و محل توقف تعیین نمایند.

ماده ۴۷ - هیات‌های اجرایی باید ترتیبی اتخاذ نمایند که یک روز قبل از اخذ رای، محل ثبت نام و اخذ رای آماده باشد.

محل شعبه ثبت نام و اخذ رای مندرج در آگهی انتخابات غیرقابل تغییر است مگر این که دایر نمودن شعبه و یا ادامه کار آن در محل اعلام شده قبل، به علت حوادث غیرمترقبه و یا هر علت موجه دیگری به تشخیص هیأت اجرایی مقدور نباشد که در این صورت شعبه ثبت نام و اخذ رای جدید در کوتاه‌ترین فاصله نسبت به شعبه قدیم به نحوی دایر خواهد شد که خللی در مراجعه رأی‌دهندگان و تشخیص محل شعبه ایجاد نشود.

پی‌نویس ۶ - ماده ۴۱ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری... مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹: هیات‌های اجرایی می‌توانند در صورت ضرورت نسبت به تعویض تمام یا عده‌ای از اعضای یک یا چند شعبه ثبت نام و اخذ رای اقدام نمایند.

ماده ۴۸- فرماندار و بخشدار هر حوزه انتخابیه مکلف است پس از وصول دستور وزارت کشور مبنی بر شروع انتخابات و همزمان با تشکیل هیأت اجرایی، تاریخ مراجعه داوطلبان عضویت در شوراهای اسلامی را ضمن انتشار آگهی به اطلاع کلیه اهالی حوزه انتخابیه برساند.

تبصره ۱- مهلت مراجعه داوطلبان به فرمانداری، بخشداری جهت اعلام داوطلبی هفت (۷) روز از تاریخ مقرر در آگهی ثبت نام می‌باشد.

تبصره ۲- شرایط انتخاب شوندهاگان و تاریخ شروع و خاتمه قبول برگ اعلام داوطلبی از طرف فرماندار، بخشدار در آگهی اعلام داوطلبی قید خواهد شد.

ماده ۴۹- هیأت اجرایی موظف است به منظور احراز شرایط مذکور در مواد ۳۰ و ۳۳ در باره هر یک از داوطلبان عضویت در شورای اسلامی شهر حسب مورد از مراجع ذیربط از قبیل اداره اطلاعات، نیروی انتظامی، دادگستری، ثبت احوال استعلام نماید.

تبصره ۱- چنانچه داوطلبان شرکت در انتخابات شوراهای اسلامی روستا مضمون به داشتن یکی از موارد مذکور در ماده ۳۳ باشند هیأت اجرایی مربوط موظف است حسب مورد از مراجع ذیربط در ماده فوق استعلام نماید.

تبصره ۲- (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - مراجع مذکور در ماده فوق موظف هستند ظرف ۱۰ روز از تاریخ وصول استعلام، نسبت به موارد استعلام کتباً پاسخ دهند.

ماده ۵۰- (اصلاحی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - هیأت‌های اجرایی پس از دریافت نتیجه استعلامات موظفند ظرف مدت چهارده (۱۴) روز به صلاحیت داوطلبان رسیدگی و نتیجه را به صورت کتبی و رسمی به همراه پرونده کامل داوطلبان به هیأت‌های نظارت متناظر ارسال نمایند.

ماده ۵۱- (اصلاحی ۱۳۹۶/۴/۲۰ و ۸۶/۸/۲۷) - نظر هیأت‌های اجرایی بخش و شهرستان مبنی بر تأیید صلاحیت داوطلبان با تأیید هیأت‌های نظارت شهرستان و بخش معتبر است و چنانچه ظرف چهارده (۱۴) روز از تاریخ دریافت نتیجه رسیدگی، هیأت نظارت مربوط درباره داوطلب یا داوطلبان نظر خود را اعلام نکند، نظر هیأت اجرایی ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۵۲ - بررسی سوابق داوطلبان باید محرمانه انجام گیرد به طوری که موجب هتک حیثیت و آبروی افراد نشود و بررسی‌ها از محدوده موارد مذکور در مواد ۳۰ و ۳۱ و ۳۲ و ۳۳ و ۳۴ این قانون خارج نگردد و افشای هر گونه اطلاعات دریافت شده توسط اعضای هیات‌های اجرایی و یا هر شخص دیگر ممنوع است.

ماده ۵۳ - هیات‌های اجرایی مکلف‌اند در انجام وظایف خود بی طرفی کامل را رعایت نمایند و در صورت تخلف، فرماندار یا بخشدار موظف است با رای اکثریت اعضای هیات اجرایی نسبت به تعویض هر یک از معتمدین هیات اجرایی و در مواردی که انحلال هیات اجرایی ضروری باشد با تایید استاندار و هیات نظارت استان اقدام نماید. تشکیل مجدد هیات اجرایی با رعایت مقررات مندرج در این قانون انجام می‌گیرد و تصمیمات متخذه هیات اجرایی منحل‌ه عنداللزوم وسیله هیات اجرایی جدید قبل از انقضای مهلت قانونی رسیدگی به صلاحیت داوطلبان قابل تجدید نظر خواهد بود.

تبصره ۱ - (اصلاحی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - داوطلبان شرکت در انتخابات شوراهای اسلامی روستا و شهر که صلاحیت آنان در هیات اجرایی و نظارت بخش و روستا (پی‌نویس ۷) رد شده است می‌توانند ظرف مدت (۴) روز از تاریخ اعلام اسامی نامزدهای انتخاباتی شکایت خود را به ترتیب داوطلبان شورای اسلامی روستا به هیات نظارت شهرستان و داوطلبان شورای اسلامی شهر به هیات نظارت استان تسلیم نمایند.

تبصره ۲ - شاکیان می‌توانند شکایت خود را ظرف مهلت مقرر به هیات اجرایی مربوط نیز تسلیم نمایند. هیات اجرایی موظف است بلافاصله شکایات دریافتی را به هیات نظارت ذیربط ارسال نماید.

تبصره ۳ - هیات نظارت موظف است ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ دریافت شکایات، به آنها رسیدگی و نتیجه را به هیات اجرایی مربوط اعلام نماید. نظر هیات نظارت در این خصوص قطعی و لازم‌الاجرا است.

پی‌نویس ۷ - به نظر می‌رسد به جای «روستا» باید «شهرستان» قید می‌گردید.

تبصره ۴ - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - فرماندار یا بخشدار به عنوان رییس هیأت اجرایی موظف است پس از وصول نظریه هیات نظارت، اسامی آن تعداد از داوطلبانی را نیز که صلاحیت آنان مورد تایید هیات نظارت قرار گرفته است از طریق انتشار آگهی به اطلاع اهالی برساند.

ماده ۵۴ - فرماندار یا بخشدار یا نمایندگان آنان مکلفاند فهرست اسامی نامزدهای تایید شده انتخابات را ظرف مدت سه (۳) روز از طریق انتشار آگهی به اطلاع اهالی حوزه انتخابیه برسانند.

ماده ۵۵ - هیاتهای اجرایی موظفند از تاریخ اعلام نهایی صلاحیت داوطلبان تا دو (۲) روز پس از اعلام نتیجه اخذ رای انتخابات، شکایت واصله را بپذیرند و از تاریخ دریافت شکایات ظرف مدت پنج (۵) روز در جلسه مشترک هیات اجرایی و هیأت نظارت به آنها رسیدگی و اخذ تصمیم نمایند.

د - هیات های نظارت و وظایف آنها

ماده ۵۶ - کیفیت نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی کشور طبق مواد ۷۳ و ۷۴ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹ (پی-نویس ۸) خواهد بود.

پی-نویس ۸ - از قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹: ماده ۷۳- به منظور نظارت بر امر انتخابات شوراها، هیأت مرکزی نظارت(*) بر امر انتخابات شوراهای اسلامی کشور متشکل از سه نفر از اعضاء کمیسیون شوراها و امور داخلی و دو نفر از اعضاء کمیسیون اصل نود، به انتخاب مجلس شورای اسلامی تشکیل می گردد. تبصره- در صورتی که به تعداد لازم از کمیسیونهای مذکور داوطلب نباشد مجلس از میان سایر نمایندگان داوطلب پنج نفر را انتخاب می نماید.

ماده ۷۴- به منظور نظارت بر امر انتخابات شوراهای اسلامی کشوری در هر استان، هیأت عالی نظارت استان مرکب از سه نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی آن استان به تعیین هیأت مرکزی نظارت تشکیل می گردد. تبصره- در هر استانی که تعداد نمایندگان آن از سه نفر کمتر باشد و یا به حد نصاب از آن استان داوطلب نباشد تعیین بقیه اعضاء از بین نمایندگان استانهای مجاور با هیأت مرکزی نظارت می باشد.

(*)- از قانون الحاق موادی به قانون انتخابات شوراهای اسلامی کشوری مصوب ۱۳۷۰/۲/۳:

ادامه پی نویس ۸: ماده ۲- هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی کشوری می تواند برای انجام مسئولیت محوله، محل کار خود را در مجلس شورای اسلامی تعیین نماید و هیأت نظارت استان و شهرستان نیز می توانند محل کار خود را در استانداریها، فرمانداریها و بخشداریها قرار دهند و وزارت کشور مکلف است با هیأتهای مذکور همکاری نماید.

ماده ۳- هیأت مرکزی نظارت، بر انتخابات شوراهای اسلامی کشوری نظارت خواهد کرد.

ماده ۵۷ - اعلام نتیجه اخذ رای انتخابات شوراهای اسلامی روستا و بخش به عهده بخشدار و انتخابات شوراهای اسلامی شهر به عهده فرماندار خواهد بود.

ماده ۵۸ - (اصلاحی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - تایید صحت انتخابات شوراهای روستا و بخش با هیأت نظارت بخش و اعلام آن توسط بخشدار انجام می‌گیرد. در این خصوص چنانچه کسی شکایت داشته باشد ظرف مدت دو (۲) روز پس از اعلام نتیجه انتخابات به هیأت نظارت شهرستان ارسال و هیأت مذکور ظرف مدت ۱۵ روز نظر نهایی خود را اعلام خواهد نمود.

ماده ۵۹ - (اصلاحی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - تایید صحت انتخابات شوراهای شهر با هیأت نظارت شهرستان است و اعلام آن توسط فرماندار انجام می‌گیرد. در این خصوص چنانچه کسی شکایتی داشته باشد ظرف مدت دو (۲) روز پس از اعلام نتیجه انتخابات به هیأت نظارت استان ارسال و هیأت مذکور ظرف مدت ۱۵ روز نظر نهایی خود را اعلام خواهد نمود.

ماده ۶۰ - توقف یا ابطال انتخابات یک یا چند شعبه اخذ رأی در روستاها به پیشنهاد هیأت نظارت شهرستان و تأیید هیأت نظارت استان خواهد بود.

ماده ۶۱ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۹۶/۴/۲۰) - در انتخابات شوراهای اسلامی شهر، توقف یا ابطال انتخابات در یک یا چند شعبه اخذ رأی و یا حوزه انتخابیه به پیشنهاد هیأت نظارت استان و تأیید هیأت مرکزی نظارت خواهد بود.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - ابطال آراء باید مستند به قانون و همراه با اسناد و مدارک معتبر باشد در غیر این صورت ابطال آراء جرم تلقی شده و مرتکب یا مرتکبین و نیز کسانی که گزارش یا شهادت کذب داده باشند طبق قانون مجازات می‌شوند.

ماده ۶۲ - (اصلاحی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - جلسات هیأت مرکزی نظارت و هیأت‌های نظارت شهرستان با حضور حداقل دوسوم اعضا و جلسات هیأت‌های نظارت استان و بخش با حضور کلیه اعضا تشکیل و مصوبات آنان با رای اکثریت مطلق معتبر خواهد بود.

ماده ۸- اعتبار لازم جهت نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی کشوری از محل اعتبارات مجلس شورای اسلامی پرداخت خواهد شد.

تبصره ۱- در صورت تساوی آرا در تصمیم‌گیری‌ها، تصمیمی را که رییس جلسه با آن موافقت دارد معتبر است.

تبصره ۲- اعضای هیات‌های نظارت بخش و شهرستان و استان و ناظرین در شعب ثبت نام و اخذ رای باید در انجام وظایف خود بی‌طرفی کامل را رعایت نمایند. در صورت تخلف، فرد متخلف توسط هیات نظارت مافوق برکنار می‌شود و چنان چه اکثر اعضای هیات نظارت بی‌طرفی کامل را رعایت نکنند هیات متخلف توسط هیات مرکزی نظارت منحل خواهد شد.

تبصره ۳ - (الحاقی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - در صورت عدم حضور هر یک از اعضای هیات‌های نظارت در دو جلسه متوالی و یا چهار جلسه غیرمتوالی و یا استتکاف از امضای صورتجلسات، اقدام لازم جهت معرفی جایگزین توسط هیات نظارت مربوطه صورت خواهد گرفت.

ماده ۶۳ - (الحاقی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - هیات مرکزی نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی، به طرق زیر نظارت خود را اعمال می‌نماید:

الف - گزارش‌های وزارت کشور و بازرسی‌های آن.

ب- اعزام بازرسان مستقل در صورت لزوم برای رسیدگی به شکایات مربوط به هیات‌های اجرایی و مباشرین وزارت کشور.

ج - رسیدگی نهایی شکایات و پرونده‌ها و مدارک انتخابات.

د - تعیین ناظر در تمام هیات‌های مربوط به انتخابات.

تبصره ۱ - (الحاقی ۱۳۹۶/۱۰/۲۴) - دبیرخانه دائمی هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات در مجلس شورای اسلامی در اجرای ماده ۵۳ این قانون با امکانات موجود مجلس شورای اسلامی مستقر می‌شود. کمیسیون شوراها و امور داخلی کشور موظف است مطابق آئین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی ساختار سازمانی متناسب را حداکثر ظرف مدت شش ماه تهیه نموده و به منظور تصویب در اختیار کمیسیون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی قرار دهد.

تبصره ۲- هیات های نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی می توانند از کارمندان دولت در جهت نظارت بر انتخابات کمک بگیرند.

تبصره ۳ - (الحاقی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - اقدامات هیأت نظارت شهرستان و هیأت نظارت استان جز در مورد تأیید صلاحیت کاندیداها و تأیید صحت انتخابات نافی اختیارات هیأت مرکزی نظارت نبوده و تصمیم هیأت مرکزی نظارت قطعی و لازم الاجراء است.

تبصره ۴ - (الحاقی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - داوطلبان ردصلاحیت شده در حوزه های انتخابیه شهرهای با جمعیت بیش از دویست هزار (۲۰۰ هزار) نفر می توانند ظرف مدت چهار (۴) روز از زمان ابلاغ عدم صلاحیت آنها وفق نظر هیأت نظارت استان توسط فرمانداری ها اعتراض خود را به هیأت مرکزی نظارت تحویل نمایند و هیأت مرکزی نظارت ظرف مدت ده (۱۰) روز پس از دریافت اعتراض، نظر قطعی و لازم الاجرای خود را به ستاد انتخابات استان مربوطه اعلام خواهد کرد.

تبصره ۵ - (الحاقی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - در صورت اعتراض داوطلبان به تصمیمات و آراء هیأت های نظارت استان، مراتب در هیأت مرکزی با حضور رئیس هیأت نظارت استان رسیدگی و ظرف مدت پنج (۵) روز از اعلام ردصلاحیت، اعلام نظر می گردد. این رأی قطعی و لازم الاجراء است.

ماده ۶۴ - (الحاقی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - هیچ سازمان یا دستگاهی به استثنای وزارت کشور و هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی کشور تحت عنوان اجرای قانون یا نظارت بر انتخابات مجاز نیست در امر انتخابات دخالت کند.

ماده ۶۵ - هیات های اجرایی موظفند هیات های نظارت مربوط را در جریان کلیه مراحل و امور انتخابات قرار دهند.

ماده ۶۶ - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - در تمام مدتی که انتخابات برگزار می شود هیات مرکزی نظارت در سراسر کشور و هیات نظارت استان و شهرستان و هیات های بخش در حوزه های انتخابیه خود بر کیفیت انتخابات نظارت کامل خواهند داشت و در هر مورد که سوء جریان یا تخلفی مشاهده کنند آن را به بخشداران و فرمانداران اعلام و آنان موظفند بنا به نظر هیات های مذکور طبق قانون انتخابات

در رفع نواقص اقدام کنند و هیات‌های نظارت استان‌ها مکلف‌اند مسایل مورد اختلاف را در همان استان حل نمایند و در صورتی که روسای هیات‌های اجرایی، نظرات آنان را لحاظ نمایند مراتب را جهت رسیدگی نهایی به هیات مرکزی نظارت گزارش خواهند کرد. (بی‌نویس ۹)

ماده ۶۷ - وزارت کشور موظف است حداقل یک ماه قبل از صدور دستور شروع انتخابات در هر یک از حوزه‌های انتخابیه مراتب را به اطلاع و تایید هیات مرکزی نظارت برساند.

ماده ۶۸ - هیات‌های اجرایی موظفند یک نسخه از صورتجلسه اقدامات خود را به ناظرین تسلیم نمایند. در هر مورد که وجود امضای هیات‌های اجرایی در قانون انتخابات پیش‌بینی شده است امضای ناظرین نیز لازم است.

ماده ۶۹ - وزارت کشور به منظور حسن انجام انتخابات می‌تواند مامورینی جهت بازرسی و کنترل جریان انتخابات به طور ثابت یا سیار به حوزه‌های انتخابیه اعزام نماید.

ه - تخلفات

ماده ۷۰ - ارتکاب هر گونه تقلب و تزویر در انتخابات و اعمال خلاف این قانون و آئین نامه اجرایی آن از قبیل امور ذیل جرم محسوب می‌شود: (بی‌نویس ۱۰)

پی‌نویس ۹ - ماده ۱۰ قانون الحاق قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری ... مصوب ۱۳۷۰/۲/۳: پس از صدور دستور شروع انتخابات از طرف وزارت کشور چنانچه هیات مرکزی نظارت در کیفیت انجام مقدمات انتخابات از قبیل تعیین هیات اجرایی، نحوه تبلیغات و مانند آن تخلفاتی مشاهده کنند که به صحت انتخابات خدشه وارد سازد، انتخابات را متوقف و مراتب را به وزارت کشور اعلام می‌دارد.

پی‌نویس ۱۰ - ماده ۴۵ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹ با اصلاحات بعدی: مجازات تخلفات و جرایم مذکور در این قانون حسب مورد همان مجازات‌های مندرج در فصل نهم قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۲/۱۲/۹* خواهد بود.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۶۹/۹/۵) - اعضای اداری هیات‌های اجرایی در صورت تخلف از وظایف مندرج در این قانون برابر ماده ۷۵ قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی توسط محاکم قضایی مجازات خواهند شد و در مورد بقیه اعضا محرومیت در دو نوبت انتخابات از عضویت هیات‌های اجرایی و نظارت و شعب اخذ رأی می‌باشد.

- الف** - خرید و فروش رای.
- ب** - تقلب و تزویر در اوراق تعرفه یا برگ رای یا صورتجلسات.
- ج** - تهدید یا تطمیع در امر انتخابات.
- د** - رای دادن با شناسنامه جعلی.
- ه** - رای دادن با شناسنامه دیگری.
- و** - رای دادن بیش از یک بار.
- ز** - اخلال در امر انتخابات.
- ح** - کم و زیاد کردن آرا و یا تعرفه‌ها.
- ط** - تقلب در رای گیری یا شمارش آرا.
- ی** - رای گرفتن با شناسنامه کسی که حضور ندارد.
- ک** - توصیه به نوشتن اسم نامزد معین در ورقه از طرف اعضای شعبه اخذ رای یا هر فرد دیگری در محل صندوق رای.
- ل** - تغییر و تبدیل یا جعل و یا ربودن و یا معدوم نمودن اوراق و اسناد انتخاباتی از قبیل تعرفه و برگ رای، صورتجلسات، تلکس‌ها، تلفنگرام‌ها و تلگراف‌ها.
- م** (اصلاحی ۸۶/۸/۲۷) - بازکردن و یا شکستن قفل محل نگهداری و لاک و مهر یا پلمپ صندوق‌های رای بدون مجوز.
- ن** - جابجایی، دخل و تصرف و یا معدوم نمودن اسناد انتخاباتی بدون مجوز قانونی.
- س** - دخالت در امر انتخابات با سند مجعول.
- ع** - ایجاد رعب و وحشت برای رای دهندگان یا اعضای شعبه ثبت نام و اخذ رای با سلاح یا بدون سلاح در امر انتخابات.

(*) - فصل نهم قانون انتخابت مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۲ به موجب قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸/۹/۷، منسوخ و فصل نهم قانون اخیرالذکر (مواد ۷۵ الی ۸۸) جایگزین آن شده است.

- ف-** دخالت در امر انتخابات با سمت مجعول یا به هر نحو غیرقانونی.
- ص-** ممانعت از حضور نمایندگان نامزدها در شعب ثبت نام و اخذ رای.
- ق-** عدم رعایت بیطرفی و جانبداری از نامزد انتخاباتی توسط مجریان انتخابات و اعضای هیات‌های نظارت استان، شهرستان و بخش و ناظران شعب ثبت نام و اخذ رای.
- تبصره ۵-** چنانچه وقوع جرایم مندرج در ماده فوق موجب گردد تا جریان انتخابات در یک یا چند شعبه ثبت نام و اخذ رأی از مسیر قانونی خود خارج شود و در نتیجه انتخابات مؤثر باشد مراتب جهت اخذ تصمیم به هیئت نظارت استان اعلام می‌گردد.

و- سایر مقررات انتخابات (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷)

ماده ۷۱- کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، ادارات دولتی و مؤسسات وابسته به دولت و نهادهای انقلابی و شهرداری‌ها و سازمان‌های وابسته به شهرداری موظفند حسب درخواست هیات‌های نظارت بر انتخابات شوراهای وزارت کشور، استانداران، فرمانداران و بخشداران، کارکنان و سایر امکانات پشتیبانی و مالی خود را تا تأیید نهایی انتخابات توسط هیات‌های مرکزی نظارت بر انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا در اختیار آنان قرار دهند.

بدیهی است مدت همکاری کارکنان مذکور جزو ایام مأموریت نامبردگان محسوب خواهد شد.

ماده ۷۲- هزینه برگزاری انتخابات شوراهای از شمول قانون محاسبات عمومی مستثنی است.

ماده ۷۳ - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلف است برنامه‌های آموزشی انتخاباتی را که وزارت کشور و شوراهای نظارت انتخابات ضروری تشخیص می‌دهد، همچنین کلیه اعلامیه‌ها و اطلاعیه‌های مربوط به انتخابات را از شبکه سراسری یا محلی استانی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران پخش نماید.

تبصره - (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - کلیه وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و نهادها و مؤسسات دولتی موظفند به منظور

توجیه و آگاه سازی مردم از چگونگی انتخابات شوراهای، با وزارت کشور همکاری نمایند.

ماده ۷۴ - رسیدگی به تخلفات مأمورین نظامی و انتظامی از مفاد این قانون حسب مورد بر عهده هیأت

رسیدگی به تخلفات مأمورین مزبور مندرج در قوانین مربوط خواهد بود.

ماده ۷۵ - نحوه فعالیت‌های تبلیغاتی انتخابات، مدت زمان تبلیغات، محدودیت‌ها و ممنوعیت‌ها و

سایر شرایط و مقررات مربوط را آئین نامه اجرائی این قانون تعیین خواهد نمود. (بی‌نویس ۱۱)

پی‌نویس ۱۱ - قانون اصلاح ماده واحده الحاقی به قانون انتخابات (مصوب ۱۳۷۰/۵/۶) مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۲۷:

ماده واحده - قانون الحاق ماده واحده به قانون انتخابات (مصوب ۱۳۷۰/۵/۶) (*) به شرح ذیل اصلاح می‌گردد: (**)

استفاده از هرگونه پلاکارد (جز در محل ستاد انتخاباتی)، دیوارنویسی و کاروان‌های تبلیغاتی و استفاده از بلندگوهای سیار در خارج از محیط سخنرانی و امثال اینها به استثناء عکس حداکثر در دو فرم و جزوه و تراکت یا عکس و سخنرانی و پرسش و پاسخ از طرف نامزدهای انتخاباتی مجلس شورای اسلامی و ریاست جمهوری و شوراهای اسلامی و طرفداران آنان ممنوع می‌باشد. متخلفین از این قانون از سه تا سی روز زندان محکوم می‌گردند.

تبصره ۱ - اعلام نظر شخصیت‌ها در تأیید کاندیداها به شرطی مجاز است که بدون ذکر عنوان و مسئولیت آنها باشد و مدرک کتبی مربوط به امضاء آنان تسلیم هیأت اجرایی انتخابات شده باشد. تبصره ۲ - این قانون از تاریخ تصویب لازم الاجرا است. تبصره ۳ - کلیه قوانین و مقررات مغایر این قانون لغو می‌گردد.

(*) قانون الحاق ماده واحده به قانون انتخابات مصوب ۱۳۷۰/۵/۶:

ماده واحده - استفاده از هرگونه پلاکارد، تراکت، دیوارنویسی و کاروان‌های تبلیغاتی و استفاده از بلندگوهای سیار در خارج از محیط سخنرانی و امثال اینها به استثناء عکس حداکثر در دو فرم و جزوه و سخنرانی و پرسش و پاسخ از طرف نامزدهای انتخاباتی مجلس شورای اسلامی و ریاست جمهوری و شوراهای اسلامی و طرفداران آنان ممنوع می‌باشد. متخلفین از این قانون از سه تا سی روز زندان محکوم می‌گردند. تبصره - اعلام نظر شخصیت‌ها در تأیید کاندیداها به شرطی مجاز است که بدون ذکر عنوان و مسئولیت آنها باشد و مدرک کتبی مربوط به امضاء آنان تسلیم هیأت اجرایی انتخابات شده باشد.

(**) نظر به اینکه قانون تفسیر قانون الحاق ماده واحده به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۱۴ در ارتباط با موضوعاتی تصویب شده که مشابه آنها در قانون اصلاحی آن نیز پیش بینی شده ذیلاً به درج تفسیر قانونی مزبور مبادرت می‌شود:

ادامه پی‌نویس ۱۱:

قانون تفسیر قانون الحاق ماده واحده به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی (مصوب ۱۳۷۰/۵/۶) مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۱۴:

موضوع استفسار:

- ۱ - اقداماتی که گروه‌ها، مجامع و تشکیلات جمعی نظیر جامعه روحانیت مبارز و مجمع روحانیون مبارز تهران یا روزنامه‌ها و مجلات هفتگی و ویژه‌نامه‌ها با چاپ عکس یا بدون عکس، بعنوان تبلیغ یا توصیف کاندیداها انجام دهند مشمول ممنوعیت ماده واحده خواهد بود یا خیر؟
- ۲ - مقصود از عکس در دو فرم چیست؟ آیا اگر در صدر و ذیل هر عکس مطالب تبلیغاتی با نامها و عناوین متنوع در ایام تبلیغات پخش گردد خلاف ماده واحده است یا خیر؟
- ۳ - تعریف دقیقی از پلاکارد ارائه نشده، در این خصوص ملاک تشخیص و تعریف کدام مرجع است؟ آیا سلیک در محدوده معنای پلاکارد و تراکت است؟

فصل سوم - وظایف و اختیارات شوراهای (۱۲)

ماده ۷۶- وظایف و اختیارات شورای اسلامی روستا عبارت است از :

الف (اصلاحی ۸۶/۸/۲۷)- نظارت و پیگیری بر حسن اجرای مصوبات شورای اسلامی روستا

ب(اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶)- ارائه پیشنهاد جهت رفع کمبودها، نارسایی ها و نیازها به مقامات ذی ربط، مقامات مذکور موظف به بررسی پیشنهادها و ارائه پاسخ، حداکثر ظرف مدت دو ماه، به شورا هستند، در صورت عدم ارائه پاسخ در موعد مقرر، مراتب برای پیگیری قانونی به اطلاع مقامات مافوق می رسد.

ج (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶)- تشکیل گروه‌هایی عمومی جهت ارائه گزارش کار و دریافت پیشنهادها و پاسخ به سوالات و جلب مشارکت و خودیاری مردم برای پیشبرد امور روستا حداقل دو بار در سال و با پانزده روز اعلام قبلی.

د - تبیین و توجیه سیاست های دولت و تشویق و ترغیب روستاییان جهت اجرای سیاست های مذکور.

ه - نظارت و پیگیری اجرای طرح ها و پروژه های عمرانی اختصاص یافته به روستا

۴- مسئولیت تخلف از مفاد ماده مذکور متوجه نامزد انتخاباتی است؟ و اگر به همین منوال یک یا دو و تعدادی از کاندیداها بازداشت شدند آیا انتخابات متوقف می شود یا خیر؟

۵- آیین نامه اجرایی قانون توسط چه مرجعی تهیه و به تصویب باید برسد؟

نظر مجلس:

ماده واحده- قانون الحاق ماده واحده به قانون انتخابات مصوب ۱۳۷۰/۵/۶ مجلس شورای اسلامی به شرح ذیل تفسیر می گردد:

۱- مجامع و گروه های هر حوزه انتخابیه می توانند حمایت خود را از کاندیداهای مورد نظر کتباً به نامزد مورد نظر اعلام و نامزد مزبور می تواند حمایت اقشار و گروه های مختلف را در ذیل دو نوع پوستر مجاز و یا زندگی نامه منتشر نماید.

۲- مقصود از دو فرم همان دو نوع پوستر کاغذی می باشد و نوشتن مطالب تبلیغاتی در صدر یا ذیل آنها بلاشکال است و مشمول ممنوعیت ماده واحده فوق نمی گردد.

۳- مقصود از پلاکارد و تراکت عبارت از هرگونه تبلیغات پارچه ای، کاغذی، مقوایی و فلزی است و سیلک نیز از جمله مصادیق و امثال اینها می باشد و لیکن نصب هر نوع تابلو که مشخص کننده محل ستاد انتخاباتی می باشد بلاشکال است.

۴- مسئولیت تخلف متوجه فرد یا افراد یا گروه ها و تشکیلاتی که اقدام به تبلیغات ممنوعه نموده اند، می باشد و در هر صورت تبصره ذیل ماده (۲۸) قانون انتخابات به قوت خود باقی است و کاندیدا را نمی شود در طول برگزاری انتخابات احضار یا بازداشت نمود.

۵- آیین نامه اجرایی توسط وزیر کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

۱۲- عنوان فصل سوم به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ اصلاح شده است.

- و - همکاری با مسؤولان ذیربط برای احداث ، اداره ، نگهداری و بهره برداری از تاسیسات عمومی، اقتصادی، اجتماعی و رفاهی مورد نیاز روستا در حدود امکانات .
- ز - کمک رسانی و امداد در مواقع بحرانی واضطراری مانند جنگ و وقوع حوادث غیر مترقبه و نیز کمک به مستمندان و خانواده های بی سرپرست با استفاده از خودیاری های محلی .
- ح - تلاش برای رفع اختلافات افراد و محلات و حکمیت میان آنها .
- ط (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶) - پیگیری شکایات اهالی روستا از ادارات حوزه مربوط از طریق مقامات مسؤول .
- ی (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - همکاری با نیروهای انتظامی جهت برقراری امنیت و نظم عمومی حسب درخواست بخشدار.
- ک - ایجاد زمینه مناسب و جلب مشارکت عمومی در جهت اجرای فعالیتهای تولیدی وزارت خانه ها و سازمانهای دولتی.
- ل (اصلاحی ۱۳۸۹/۴/۳۰) - فراهم نمودن زمینه مشارکت و جلب همکاری مردم در جهت ایجاد و توسعه نهادهای مدنی ، کتابخانه ، مراکز فرهنگی ، بهبود و ارتقاء فرهنگی اقشار مختلف بویژه جوانان و بانوان و برنامه ریزی در انجام خدمات اجتماعی، اقتصادی ، عمرانی ، بهداشتی ، فرهنگی ، آموزشی ، سوادآموزی و سایر امور با موافقت و هماهنگی مراجع ذیربط.
- م - انتخاب فردی ذیصلاح به سمت دهیار برای مدت چهار سال براساس آیین نامه مربوط و معرفی به بخشدار جهت صدور حکم.
- تبصره - عزل دهیار با رأی اکثریت اعضای شورای اسلامی روستا براساس آیین نامه مربوط انجام می شود و به بخشدار جهت صدور حکم عزل اعلام می گردد.
- ن (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - ایجاد زمینه مناسب برای توسعه اشتغال و جلب مشارکت های عمومی در جهت گسترش فعالیت های تولیدی.
- س (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - مشارکت در تهیه طرح های هادی روستا و بهسازی بافت های فرسوده و ضوابط و مقررات ساخت و ساز.
- ع (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - نظارت بر حسن اجرای مقررات مربوط به حفاظت و بهسازی محیط زیست روستا و بهره برداری از منابع طبیعی و جلوگیری از فرسایش خاک و حفظ عمران ، مزارع ، باغ ها ، مراتع ، جنگل ها ، محدوده های زیست محیطی ، احیاء و لایروبی قنوات و نهرهای متروکه و ارائه طرح و پیشنهاد در این زمینه ها به شورای بخش .

ف (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - بررسی برنامه های پیشنهادی ارگان های اجرائی در زمینه های اجتماعی . اقتصادی ، عمرانی ، بهداشتی ، فرهنگی ، آموزشی و سایر امور رفاهی از نظر تطبیق با ضرورت های موجود در حوزه انتخابیه شورا و ارائه گزارش نا رسایی ها به شورای مافوق و مراجع اجرایی ذی ربط .

ص (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - نظارت بر حفظ و نگهداری تأسیسات عمومی و عمرانی و اموال و دارایی های روستا.

ماده ۷۷ (الحاقی ۸۲/۷/۶) - هر تیره از عشایر کوچ رو کشور با حداقل بیست خانوار در حکم روستا (ده) بوده و شورای عشایری با وظایف و اختیارات شورای روستا در آن تیره تشکیل می گردد ، شورای عشایری مذکور در زمان تشکیل شورای بخش محل استقرار خود همانند شورای روستا مشارکت خواهد داشت. همکاری در امور مربوط به دام ، مرتع و کوچ جزو وظایف شورای عشایری خواهد بود.

ماده ۷۸ (اصلاحی ۸۲/۷/۶) - دهیار به مدت چهار سال انتخاب و وظایف زیر را به عهده دارد:

- ۱- اجرای مصوبات شورای روستا.
- ۲- همکاری با نیروی انتظامی در خصوص اعلام وقوع جرائم ، اجرای مقررات خدمت وظیفه عمومی ، حفظ نظم عمومی و سعی در حل اختلافات محلی .
- ۳- اعلان فرامین و قوانین و مقررات عمومی
- ۴- همکاری در حفظ و نگهداری تأسیسات عمومی و عمرانی و اموال و دارائی های روستا.
- ۵- همکاری با سازمان ها و نهادهای دولتی و ایجاد تسهیلات لازم در جهت ایفای وظایف آنان .
- ۶- مراقبت در اجرای مقررات بهداشتی و حفظ نظافت و ایجاد زمینه مناسب برای تأمین بهداشت محیط.
- ۷- همکاری با سازمان های ثبت احوال و اسناد در جهت ثبت وقایع چهارگانه سجلی و اسناد و املاک.
- ۸- همکاری با مسؤولین ذی ربط در جهت حفظ ، نگهداری و بهره برداری منابع طبیعی و میراث فرهنگی واقع در روستا.
- ۹- اجرای طرح های عمرانی و خدماتی در محدوده روستا در صورت آمادگی با تأیید کمیته برنامه ریزی شهرستان .

۱۰- تشکیل پرونده برای ایجاد بناها، تاسیسات و تفکیک اراضی در محدوده قانونی روستا و ارجاع به بخشدارى جهت صدور مجوز.

تبصره (الحاقی ۸۲/۷/۶) - درآمد حاصل از وصول عوارض مربوط به اجرای این بند در امور عمومی روستا و زیر نظر شورای روستا هزینه می شود.

۱۱ (الحاقی ۸۶/۸/۲۷) - تشکیل پرونده و صدور پروانه ساختمان برای ایجاد بناها و تاسیسات واقع در محدوده قانونی روستا پس از هماهنگی با بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و اخذ نظرات فنی نهاد مذکور در چهارچوب ضوابط و مقررات طرح های هادی مصوب روستا.

ماده ۷۹ - وظایف و اختیارات شورای اسلامی بخش عبارت است از : (۱۳)

۱- ارائه طرح ها و پیشنهادهای اصلاحی به مسوولین اجرایی منطقه جهت رفع کمبودهای اجتماعی ، فرهنگی ، آموزشی ، اقتصادی ، عمرانی ، بهداشتی و سایر امور رفاهی بخش .

تبصره (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - مقامات اجرائی ذی ربط مؤظف به بررسی طرح ها و پیشنهادهای مذکور و ارائه پاسخ حداکثر ظرف مدت دو ماه به شورا هستند در صورت عدم ارائه پاسخ در موعد مقرر مراتب جهت انجام اقدامات قانونی به اطلاع مقامات مافوق خواهد رسید.

۲- ایجاد هماهنگی لازم بین شوراهای اسلامی روستاهای واقع در محدوده بخش.

۳- نظارت بر شوراهای روستاها به منظور رعایت وظایف قانونی .

۴- حل و فصل مشکلات و اختلافات میان دو یا چند روستا یا شوراهای روستایی واقع در محدوده بخش ، در مواردی که قابل پیگیری قضایی نیست.

۵- رسیدگی به امور عمرانی بخش که خارج از حیطه اختیارات و وظایف شورای روستا است.

۶- ایفای وظایف شورای روستا در مزارع مستقل ، مکان ها و آبادی ها و روستاهایی که به هر دلیل فاقد شورای روستا می باشند.

۷- تشویق مردم به همکاری و سرمایه گذاری در امور و برنامه های عمرانی کشاورزی ، حمل و نقل ، بهداشت ، صنایع روستایی و دستی، امور فرهنگی و مذهبی بخش .

۱۳- رأی ۲۱۳-۱۳۸۲/۶/۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری:

به صراحت ماده ۵۶ قانون نظام صنفی تنظیم امور اصناف و پیشه وران و نظارت بر مقررات صنفی منحصراً در خارج از محدوده حفاظتی شهرها مادام که شورای شهرستان یا بخش وجود ندارد به عهده بخشدارى مربوط محول شده است. بنابراین مفاد ماده (۱۵) آیین نامه اجرایی ماده ۵۶ قانون نظام صنفی که وظایف مندرج در ماده ۵۶ قانون فوق الذکر را علی الاطلاق و در خارج از محدوده قانونی شهرها با عنایت به افتراق و تمایز آن با محدوده خارج از حوزه استحفاظی شهرها به عهده بخشدارى محول نموده است، مغایر هدف و حکم مقنن تشخیص داده می شود و به استناد قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد.

۸- بررسی و تأیید طرح های هادی روستاهای واقع در محدوده بخش و ارسال به مراجع ذی ربط جهت تصویب نهایی.

۹- (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - نظارت بر حسن اجراء مصوبات شورای اسلامی بخش.

۱۰- (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - نظارت و پیگیری اجراء طرح ها پروژه های عمرانی بخش.

ماده ۸۰ - وظایف شورای اسلامی شهر به شرح زیر است: (۱۴)

۱- انتخاب شهردار برای مدت چهار سال. (۱۵)

۱۴- نظریه ۷/۳۱۲۷-۱۳۸۲/۴/۲۹-اج.ق: نظر به اینکه شورای اسلامی شهر با توجه به محدوده اختیارات خود یک تأسیس قانونی است و دارای شخصیت حقوقی جدا از شخصیت حقوقی دولت می باشد لذا جزء موارد مندرج در ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری محسوب نمی شود. بنابراین در امور مربوط به خود می تواند نسبت به نقض و ابطال آراء کمیسیون ها و توافق نامه های دولتی از قبیل استانداری و فرمانداری و غیره به دیوان عدالت اداری شکایت نماید.

* ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۶۰/۱۱/۴: صلاحیت و حدود اختیارات دیوان به قرار زیر است:

۱- رسیدگی به شکایات و تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از:

الف- تصمیمات و اقدامات واحدهای دولتی اعم از وزارت خانه ها و سازمانها و مؤسسات و شرکت های دولتی و شهرداری ها و تشکیلات و نهادهای انقلابی و مؤسسات وابسته به آنها.

ب- تصمیمات و اقدامات مأمورین واحدهای مذکور در بند «الف» در امور راجع به وظایف آنها.

پ- آیین نامه ها و سایر نظامات و مقررات دولتی و شهرداری ها از حیث مخالفت مدلول آنها با قانون و احقاق حقوق اشخاص در مواردی که تصمیمات یا اقدامات یا مقررات مذکور به علت برخلاف قانون بودن آن و یا عدم صلاحیت مرجع مربوط یا تجاوز یا سوء استفاده از اختیارات یا تخلف در اجرای قوانین و مقررات یا خودداری از انجام وظایفی که موجب تضییع حقوق اشخاص می شود.

۲- رسیدگی به اعتراضات و شکایات از آراء و تصمیمات قطعی دادگاه های اداری هیأت های بازرسی و کمیسیون هایی مانند کمیسیون های مالیاتی، شورای کارگاه، هیأت حل اختلاف کارگر و کارفرما، کمیسیون موضوع ماده (۱۰۰) قانون شهرداریها، کمیسیون ماده (۵۶) قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و منابع طبیعی منحصراً از حیث نقض قوانین و مقررات یا مخالفت با آنها.

۳- رسیدگی به شکایات قضات و مضمولین قانون استخدام کشوری و سایر مستخدمین واحدها و مؤسسات مذکور در بند یک و مستخدمین مؤسساتی که شمول این قانون نسبت به آنها محتاج ذکر نام است اعم از لشگری و کشوری از حیث تضییع حقوق استخدامی.

تبصره ۱- تعیین میزان خسارات وارده از ناحیه مؤسسات و اشخاص مذکور در بندهای یک و دو این ماده پس از تصدیق دیوان به عهده دادگاه عمومی است.

تبصره ۲- تصمیمات و آراء دادگاه ها و سایر مراج قضایی دادگستری و نظامی و دادگاه های انتظامی قضات دادگستری و ارتش قابل شکایت در دیوان عدالت اداری نمی باشد.

تبصره ۳- پرونده هایی که برای رسیدگی به شکایات مربوط به این بند در دادگاه های عمومی یا دیوان عالی کشور مطرح است و تا تاریخ تشکیل دیوان منتهی به صدور حکم نگردیده است به دیوان عدالت اداری احاله خواهد شد.

۱۵- قانون استفساریه ماده (۸۰) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵-

مصوب ۱۳۸۲/۳/۶:

موضوع استفسار:

تبصره ۱- شورای اسلامی شهر موظف است بلافاصله پس از رسمیت یافتن نسبت به انتخاب شهردار واجد شرایط اقدام نماید.

تبصره ۲ (اصلاحی ۲۷/۱۰/۱۳۸۳) - شهردار نمی تواند همزمان عضو هیچیک از شوراهای اسلامی شهر و روستای کشور باشد.

تبصره ۳ (اصلاحی ۴/۸/۱۳۸۲) - نصب شهرداران در شهرها با جمعیت بیشتر از دویست هزار نفر و مراکز استان بنا به پیشنهاد شورای شهر و حکم وزیر کشور و در سایر شهرها به پیشنهاد شورای شهر و حکم استاندار صورت می گیرد. شورای شهر بر اساس ضوابط و شرایط احراز صلاحیت شهرداران مندرج در آیین نامه مصوب این قانون شهردار مورد نظر خود را انتخاب می کند. " وزیر کشور و استانداران موظفند حکم شهردار معرفی شده را ظرف مدت ده روز صادر نمایند.

در صورتی که وزیر کشور یا استاندار، شهردار معرفی شده را واجد شرایط تعیین شده نداند، مراتب را با ذکر دلیل و مستندات به شورای شهر منعکس می نماید، در صورت اصرار شورای شهر بر نظر قبلی خود و عدم صدور حکم شهردار، موضوع توسط شورای شهر به هیأت حل اختلاف ذی ربط ارجاع خواهد شد.

هیأت مذکور ظرف پانزده روز مکلف به تصمیم گیری بوده و تصمیم آن هیأت برای طرفین (وزارت کشور و شورای اسلامی شهر) لازم الاجراء می باشد. چنانچه در مدت مقرر، هیأت حل اختلاف نظر خود را اعلام ننماید، نظر شورای شهر متبع خواهد بود و شهردار می تواند اختیارات قانونی خود را اعمال و اجراء نماید."

تبصره ۴- دوره خدمت شهردار در موارد زیر خاتمه می پذیرد:

الف- استعفای کتبی با تصویب شورا.

ب - برکناری توسط شورای شهر با رعایت مقررات قانونی.

ج - تعلیق طبق مقررات قانونی.

ماده واحده- منظور مقنن از عبارت انتخاب شهردار برای مدت چهارسال در بند (۱) ماده (۸۰) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ با توجه به حکم تبصره (۱) آن که می گوید شوراهای اسلامی شهر موظفند بلافاصله پس از رسمیت یافتن نسبت به انتخاب شهردار واجد شرایط اقدام نمایند، این است که حداکثر مدت دوره تصدی شهردار چهار سال است و شوراهای دوره بعد پس از رسمیت یافتن یا قبل از پایان یافتن مدت چهارساله باید نسبت به انتخاب شهردار اقدام نمایند، یا باید تأمل نمایند تا مدت چهارساله شهردار قبلی پایان پذیرد؟
نظر مجلس:

منظور مقنن از تبصره (۱) بند (۱) ماده (۸۰) قانون مذکور این است که شوراهای اسلامی کشور در هر دوره باید پس از رسمیت یافتن اعم از این که دوره چهارساله شهردار قبلی پایان یافته باشد یا خیر نسبت به انتخاب شهردار اقدام نمایند.

- ۵- فقدان هر یک از شرایط احراز سمت شهردار به تشخیص شورای شهر .
- ۲- بررسی و شناخت کمبودها ، نیازها و نارسایی های اجتماعی ، فرهنگی ، آموزشی ، بهداشتی ، اقتصادی و رفاهی حوزه انتخابیه و تهیه طرح ها و پیشنهادهای اصلاحی و راه حل های کاربردی در این زمینه ها جهت برنامه ریزی و ارائه آن به مقامات مسوول ذیربط .
- ۳- نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورا وطرح های مصوب در امور شهرداری و سایر سازمان های خدماتی در صورتی که این نظارت مخل جریان عادی این امور نگردد.
- ۴- همکاری با مسئولین اجرایی و نهادها و سازمانهای مملکتی در زمینه های مختلف اجتماعی ، فرهنگی ، آموزشی ، اقتصادی و عمرانی بنا به درخواست آنان .
- ۵- برنامه ریزی درخصوص مشارکت مردم درانجام خدمات اجتماعی ، اقتصادی ، عمرانی ، فرهنگی ، آموزشی وسایر امور رفاهی با موافقت دستگاههای ذیربط .
- ۶(اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷)- تشویق و ترغیب مردم در خصوص گسترش مراکز گردشگری و تفریحی ، ورزشی و فرهنگی با هماهنگی دستگاه های ذیربط .
- ۷- اقدام درخصوص تشکیل انجمنها و نهادهای اجتماعی ، امدادی، ارشادی و تأسیس تعاونی های تولید و توزیع و مصرف و نیز انجام آمارگیری، تحقیقات محلی و توزیع ارزاق عمومی با توافق دستگاههای ذیربط.
- ۸- نظارت بر حسن اداره و حفظ سرمایه و دارایی های نقدی، جنسی و اموال منقول و غیر منقول شهرداری وهمچنین نظارت بر حساب در آمد و هزینه آنها به گونه ای که مخل جریان عادی امور شهرداری نباشد.
- ۹- تصویب آیین نامه های پیشنهادی شهرداری پس از رسیدگی به آنها با رعایت دستور العمل های وزارت کشور.
- ۱۰- تایید صورت جامع درآمد و هزینه شهرداری که هر شش ماه یک بار توسط شهرداری تهیه می شود و انتشار آن برای اطلاع عموم وارسال نسخه ای از آن به وزارت کشور.
- ۱۱- همکاری با شهرداری جهت تصویب طرح حدود شهر با رعایت طرح های هادی و جامع شهرسازی پس از تهیه آن توسط شهرداری با تایید وزارت کشور و وزارت مسکن و شهرسازی.
- ۱۲- تصویب بودجه ، اصلاح و متمم بودجه و تفریغ بودجه سالانه شهرداری و موسسات و شرکت های وابسته به شهرداری با رعایت آیین نامه مالی شهرداری ها و همچنین تصویب بودجه شورای شهر .

تبصره ۵ - کلیه درآمدهای شهرداری به حساب هایی که با تایید شورای شهر در بانک ها افتتاح می شود واریز و طبق قوانین مربوطه هزینه خواهد شد.

۱۳ - تصویب وام های پیشنهادی شهرداری پس از بررسی دقیق نسبت به مبلغ، مدت و میزان کارمزد.

۱۴ - تصویب معاملات و نظارت بر آنها اعم از خرید، فروش، مقاطعه، اجاره و استیجاره که به نام شهر و شهرداری صورت می پذیرد با در نظر گرفتن صرفه و صلاح و با رعایت مقررات آیین نامه مالی و معاملات شهرداری

تبصره ۶ - به منظور تسریع در پیشرفت امور شهرداری، شورا می تواند اختیار تصویب و انجام معاملات را تا میزان معینی با رعایت آیین نامه معاملات شهرداری به شهردار واگذار نماید.

۱۵ - تصویب اساسنامه موسسات و شرکت های وابسته به شهرداری با تایید و موافقت وزارت کشور.

۱۶ - تصویب لوایح برقراری یا لغو عوارض شهر و همچنین تغییر نوع و میزان آن با در نظر گرفتن سیاست عمومی دولت که از سوی وزارت کشور اعلام می شود.

۱۷ - نظارت بر حسن جریان دعاوی مربوط به شهرداری.

۱۸ - نظارت بر امور بهداشت حوزه شهر.

۱۹ - نظارت بر امور تماشاخانه ها، سینماها و دیگر اماکن عمومی، که توسط بخش خصوصی، تعاونی و یا دولتی اداره می شود با وضع و تدوین مقررات خاص برای حسن ترتیب، نظافت و بهداشت این قبیل موسسات بر طبق پیشنهاد شهرداری و اتخاذ تدابیر احتیاطی جهت جلوگیری از خطر آتش سوزی و مانند آن.

۲۰ - تصویب مقررات لازم جهت اراضی غیر محصور شهری از نظر بهداشت و آسایش عمومی و عمران و زیبایی شهر

۲۱ - نظارت بر ایجاد گورستان، غسلخانه و تهیه وسایل حمل اموات مطابق با اصول بهداشت و توسعه شهر.

۲۲ - وضع مقررات و نظارت بر حفر مجاری و مسیرهای تاسیسات شهری.

۲۳ - نظارت بر اجرای طرح های مربوط به ایجاد و توسعه معابر، خیابان ها، میداين و فضاهای سبز و تاسیسات عمومی شهر بر طبق مقررات موضوعه.

۲۴ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - تصویب نامگذاری معابر، میداين، خیابان ها، کوچه و کوی در حوزه شهری و همچنین تغییر نام آنها با رعایت مقررات مربوطه.

۲۵- تصویب مقررات لازم به پیشنهاد شهرداری جهت نوشتن هر نوع مطلب و یا الصاق هر نوع نوشته و آگهی و تابلو بر روی دیوارهای شهر با رعایت مقررات موضوعه و انتشار آن برای اطلاع عموم .

۲۶(اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷)- تصویب نرخ خدمات ارائه شده توسط شهرداری و سازمان های وابسته به آن با رعایت آیین نامه مالی و معاملات شهرداری ها با رعایت مقررات قانونی مربوط.

۲۷(اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷)- تصویب نرخ کرایه وسایط نقلیه درون شهری .

۲۸-وضع مقررات مربوط به ایجاد و اداره میدان های عمومی توسط شهرداری برای خرید و فروش مایحتاج عمومی با رعایت مقررات موضوعه.

۲۹(اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷)- وضع مقررات لازم درمورد تشریک مساعی شهرداری باادارات وبنگاه های ذیربط برای دایر کردن نمایشگاه های کشاورزی ، هنری، بازرگانی و غیره با رعایت مقررات قانونی مربوط.

۳۰(الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶)- نظارت بر حسن اداره امور مالی شهرداری و کلیه سازمان ها، مؤسسات، شرکت های وابسته و تابعه شهرداری و حفظ سرمایه، دارائی ها ، اموال عمومی و اختصاصی شهرداری ، همچنین نظارت بر حساب درآمد و هزینه آنها با انتخاب حسابرس رسمی و اعلام موارد نقض و تخلف به شهردار و پیگیری های لازم براساس مقررات قانونی .

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷)- کلیه پرداخت های شهرداری در حدود بودجه مصوب با اسناد مثبتته وبا رعایت مقررات مالی و معاملات شهرداری به عمل می آید که این اسناد باید به امضای شهردار و ذی حساب یا قائم مقام آنان که موردتأیید شورای شهر باشند برسد.

تبصره ۲(الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷)- شورای شهر موظف است یک نسخه از نتیجه گزارش حسابرس رسمی را جهت بررسی و هر گونه اقدام قانونی به وزارت کشور ارسال نماید.

۳۱(الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶)- شورا موظف است در پایان هر سال مالی صورت بودجه و هزینه خود را جهت اطلاع عموم منتشرنماید و نسخه ای از آن را جهت بررسی به شورای شهرستان و استان ارسال کند.

۳۲ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶)- واحد های شهرستانی کلیه سازمان ها و مؤسسات دولتی و مؤسسات عمومی غیر دولتی که در زمینه ارائه خدمات شهری وظایفی را به عهده دارند . موظفند برنامه سالانه خود در خصوص خدمات شهری را که در چار چوب اعتبارات و بودجه سالانه خود تنظیم شده به شورا ارائه نمایند.

۳۳(الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - همکاری با شورای تأمین شهرستان در حدود قوانین و مقررات .
۳۴(الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - بررسی و تأیید طرح های هادی و جامع شهر سازی و تفصیلی و حریم و محدوده قانونی شهرها پس از ارائه آن توسط شهرداری و ارسال به مراجع ذی ربط قانونی جهت تصویب نهائی .

ماده ۸۱ - چنانچه حداقل یک سوم اعضای شورای اسلامی شهر، تحقیق و تفحص در هر یک از امور مربوط به وظایف شهرداریها و سازمانها و شرکتهای وابسته را لازم بدانند تقاضای خود را به صورت کتبی به رئیس شورای اسلامی شهر تسلیم نموده و رئیس شورای شهر ظرف مدت چهل و هشت ساعت آن را به کمیسیون تخصصی ذی ربط شورا در صورت وجود، جهت رسیدگی ارجاع می نماید. رئیس کمیسیون موظف است ظرف مدت دو هفته از تاریخ وصول با مسئولان ذی ربط شهرداری مکاتبه و اطلاعاتی را که در این زمینه کسب نموده در اختیار متقاضیان قرار دهد. در صورتی که دو سوم متقاضیان اطلاعات کمیسیون را کافی تشخیص ندهند، کمیسیون موظف است ظرف مدت یک هفته پس از وصول نقاضا از متقاضیان و شهردار دعوت به عمل آورد و دلایل ضروری تحقیق و تفحص و نظرات شهرداری را استماع نماید و تا مدت ده روز گزارش خود را مبنی بر تصویب یا رد تقاضای تحقیق و تفحص به رئیس شورای اسلامی شهر ارائه دهد.

رئیس شورا موظف است گزارش کمیسیون را در اولین جلسه بعدی شورا قرار داده و در جلسه رسمی شورا پس از ارائه گزارش توسط سخنگوی کمیسیون و صحبت نماینده متقاضیان تحقیق و تفحص هر کدام ده دقیقه، گزارش کمیسیون بدون بحث به رأی گذاشته خواهد شد.

در صورت تصویب انجم تحقیق و تفحص موضوع به همان کمیسیون تخصصی ذی ربط جهت رسیدگی ارجاع می گردد. کمیسیون موظف است در مدت ده روز پس از رجوع، اعضای هیأت را که حداقل سه نفر و حداکثر هفت نفر خواهند بود از بین اعضای شورای اسلامی شهر تعیین و به رئیس شورای اسلامی شهر جهت صدور حکم ابلاغ معرفی نماید. اعضای هیأت از میان خود یک رئیس و یک دبیر انتخاب می کنند.

هیأت حداکثر ظرف مدت سه ماه گزارش خود را به کمیسیون ذی ربط تسلیم می نماید. کمیسیون موظف است ظرف مدت دو هفته گزارش هیأت را در جلسه مشترک اعضای کمیسیون و هیأت مطرح و گزارش نهایی را پس از تصویب به رئیس شورای اسلامی شهر ارسال نماید. قبل از رأی گیری در رابطه با گزارش نهایی، شهردار یا مسئولان ذی ربط شهرداری از عملکرد خود به مدت سی دقیقه دفاع می نمایند.

رئیس شورای اسلامی شهر موظف است کمیسیون را در دستور هفته بعد کاری شورا قرار دهد تا توسط سخنگوی کمیسیون قرائت گردد.

پس از قرائت گزارش، شهردار یا مسئولان ذی ربط شهرداری می توانند به مدت سی دقیقه در جلسه رسمی شورا از عملکرد خود دفاع نمایند.

گزارش در همان جلسه به رأی گذاشته خواهد شد. در صورتی که گزارش به تصویب شورا برسد و در گزارش تخلف احراز و درخواست تعقیب شده باشد متخلف توسط رئیس شورای اسلامی شهر حسب مورد به قوه قضائیه یا مرجع رسیدگی به تخلفات اداری معرفی می شود تا خارج از نوبت مورد رسیدگی قرار داده و نتیجه آن به شورای اسلامی شهر اعلام نماید.

تبصره ۱- موضوع تحقیق و تفحص با تشخیص رئیس شورا باید صریح و قابل رسیدگی باشد.
تبصره ۲- هیأت تحقیق و تفحص می تواند از کارشناسان خبره و مورد وثوق با تأیید هیأت رئیسه شورا استفاده نمایند. رئیس شورا موظف است تنخواه مورد درخواست هیأت را در اختیار رئیس هیأت قرار دهد تا براساس هزینه کرد هیأت و با ارائه اسناد مثبتة ضمن تأیید رئیس شورا به هزینه قطعی منظور شود.

تبصره ۳- چنانچه شهردار یا مسئولان شهرداری مورد تحقیق و تفحص تغییر کرده باشد و تحقیق و تفحص مربوط به عملکرد دوران مسئولیت آن باشد باید امکان دسترسی به اسناد و مدارک جهت پاسخگویی فراهم گردد. مسئولان مربوطه مکلفند همکاری لازم را معمول دارند.

تبصره ۴- کلیه مکاتبات هیأت با امضای رئیس هیأت معتبر خواهد بود و رئیس هیأت باید رونوشتی از مکاتبات را بلافاصله به رئیس شورای اسلامی شهر ارسال نماید.

تبصره ۵- اطلاعات مربوط به تحقیق و تفحص تا زمان قرائت در جلسه علنی محرمانه بوده و ارائه و انتشار هر گونه اطلاعات مربوط به تحقیق و تفحص به هر شکل و عنوان از طرف اشخاص حقیقی و حقوقی و اعضای هیأت تا زمان قرائت در جلسه علنی ممنوع می باشد. با متخلفان برابر قانون مجازات انتشار و افشای اسناد محرمانه و سری دولتی مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۲۹ برخورد خواهد شد.

تبصره ۶- در صورت ارجاع گزارش به قوه قضائیه رئیس شورای اسلامی شهر موظف است خلاصه ای از گزارش که شامل موضوع تخلف، دلایل و مستندات قانونی اتهام انتسابی در آن مشخص شده باشد، تهیه و تحویل نماید.

تبصره ۷- مسئولان و کارکنان شهرداری و شرکتهای و سازمانهای وابسته موظف به فراهم نمودن امکانات و تسهیلات موردنیاز هیأت و در اختیار گذاردن اطلاعات و مدارک درخواستی هیأت می باشند و در صورت عدم همکاری مسئولان و کارکنان، مستنکفان، متخلف محسوب می گردند و با شکایت هیأت تحقیق و تفحص به هیأت‌های تخلفات اداری معرفی و یا حسب مورد تحت تعقیب قضائی قرار خواهند گرفت.

تبصره ۸- در صورت تخلف هر یک از اعضای هیأت تحقیق و تفحص با تأیید جلسه مشترک اعضای هیأت و هیأت رئیسه شورا فرد متخلف به هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات شوراهای استان معرفی می گردد.

ماده ۸۲- شرایط احراز تصدی سمت شهردار طبق آیین نامه ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت کشور به تصویب هیأت دولت خواهد رسید. (۱۶)

ماده ۸۳- چنانچه یک یا چند نفر از اعضای شورای شهر به عملکرد شهردار یا عملیات شهرداری اعتراض یا ایرادی داشته باشند ابتدا توسط رییس شورا موارد را به صورت روشن به شهردار تذکر خواهند داد. در صورت عدم رعایت مفاد مورد تذکر، موضوع به صورت سوال مطرح می شود که در این صورت رییس شورا سوال را کتباً به شهردار اطلاع خواهد داد و حداکثر ظرف ده روز پس از ابلاغ، شهردار موظف به حضور در جلسه عادی یا فوق العاده شورا و پاسخ به سوال می باشد.

چنانچه شهردار از حضور استنکاف ورزیده یا پاسخ وی قانع کننده تشخیص داده نشود طی جلسه دیگری موضوع مجدداً به صورت استیضاح که حداقل به امضای یک سوم اعضای شورا رسیده باشد، ارائه می شود. فاصله بین ابلاغ تا تشکیل جلسه که از طرف رییس شورا تعیین خواهد شد حداکثر ده روز خواهد بود. شورا پس از طرح سوال یا سوالات و جواب شهردار رای موافق یا مخالف خواهد داد. در صورتی که شورا با اکثریت دو سوم کل اعضا رای مخالف دهد شهردار از کار بر کنار و فرد جدیدی از سوی شورا انتخاب خواهد شد.

تبصره - در فاصله بین صدور رای عدم اعتماد و برکناری شهردار و یا خاتمه خدمت شهردار تا انتخاب فرد جدید که نباید بیش از سه ماه به طول انجامد یکی از کارکنان شهرداری با انتخاب شورای شهر عهده دار و مسوول اداره امور شهرداری خواهد بود.

ماده ۸۴(اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶)- شورای شهر و شهرداری و شرکت ها و سازمان های وابسته موظفند به نحو مقتضی و در صورت امکان با راه اندازی پایگاه رایانه ای، زمینه اطلاع عموم مردم را به طور مستمر از مصوبات، تصمیمات، عملکرد، بودجه، هزینه و در آمد خود فراهم نمایند.

ماده ۸۵(اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷)- شورای اسلامی شهر می تواند نسبت به وضع عوارض متناسب با تولیدات و درآمدهای اهالی به منظور تامین بخشی از هزینه های خدماتی و عمرانی مورد نیاز شهر طبق آیین نامه مصوب هیأت وزیران اقدام نماید. (۱۷)

^{۱۶} - این آیین نامه در تاریخ ۱۳۷۷/۶/۱۱ به تصویب هیأت وزیران رسیده است.

^۲ - آیین نامه اجرایی نحوه وضع و وصول عوارض توسط شوراهای اسلامی شهر، بخش و شهرک در تاریخ ۱۳۷۸/۷/۷ به تصویب هیأت وزیران رسیده و بخشی از آیین نامه مزبور به وسیله رأی شماره ۳۶۱ مورخ ۱۳۸۲/۹/۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری لغو شده است.

تبصره (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - عوارض ، یک ماه پس از ارسال هر مصوبه به وزارت کشور قابل وصول است. وزیر کشور می تواند در هر مقطعی که وصول هر نوع عوارض را منطبق بر آئین نامه مصوب نداند نسبت به اصلاح یا لغو اقدام نماید.

ماده ۸۶ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - وظایف و اختیارات شورای شهرستان عبارت است از :
۱- ارائه پیشنهادات لازم در زمینه توسعه اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی و عمرانی شهرستان به دستگاه های اجرائی ذی ربط و کمیته برنامه ریزی شهرستان و شورای استان .

۲- نظارت بر حسن اجرای تصمیمات شورای شهرستان .

۳ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - تصویب ، اصلاح ، متمیم و تفریح بودجه دبیرخانه شورای شهرستان و شوراهای شهر در شهرستان به استثناء شورای شهر مرکز استان .

۴- هماهنگی و رسیدگی به مسائل و حل و فصل مشکلات فی ما بین شوراهای شهر و بخش ، در مواردی که قابل پیگیری قضایی نیست .

۵- نظارت بر عملکرد و فعالیت های شوراهای بخش و شهر .

ماده ۸۷ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - وظایف و اختیارات شورای استان عبارت است از :

۱- بررسی مسائل و مشکلات استان و ارائه پیشنهادهای لازم به منظور رفع تبعیض و توزیع عادلانه امکانات و منابع و جلب همکاری در تهیه برنامه های عمرانی و رفاهی استان به شورای عالی استان ها .

تبصره - بموجب قانون اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷ حذف گردید .

۲- نظارت بر حسن اجرای تصمیمات شورای عالی استان ها در محدوده استان

۳- ایجاد ارتباط و هماهنگی لازم میان شوراهای شهرستان در محدوده استان جهت حسن انجام وظایف و حل و فصل اختلافات شوراهای سطح استان ، در مواردی که قابل پیگیری قضایی نیست .

۴- همکاری با شورای برنامه ریزی و توسعه استان در نظارت بر حسن اجرای طرح های عمرانی استانی و ملی در محدوده استان و ارائه گزارش و پیشنهاد در جهت بهبود امور به رئیس شورای برنامه ریزی و شورای عالی استان ها و دستگاه های ذی ربط .

۵- تصویب ، اصلاح ، متمیم و تفریح بودجه دبیرخانه شورای استان .

- ۶- نظارت بر عملکرد شوراهای شهرستان ها در محدوده استان و نظارت بر حسن اجرای مصوبات شورای استان .
- ۷- (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) عضویت رییس شورای استان در جلسات شورای برنامه ریزی و توسعه استان بدون حق رأی.
- ۸- (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - نظارت بر حساب درآمد و هزینه های مشترک شهرداری های استان با انتخاب حسابرس رسمی و اعلام موارد نقض و تخلف به مرجع ذی ربط و انجام پیگیری های لازم براساس مقررات قانونی، یک نسخه از حسابرسی مذکور جهت هر گونه اقدام قانونی به وزارت کشور ارسال می گردد.
- ۹- (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - نظارت بر حساب درآمد و هزینه سازمان همیاری شهرداری ها با انتخاب حسابرس رسمی که هزینه آن توسط سازمان همیاری شهرداری ها تأمین می شود.
- تبصره (الحاقی ۱۳۸۶/۸/ ۲۷) - شورای استان موظف است یک نسخه از گزارش حسابرسی رسمی را جهت بررسی و هرگونه اقدام قانونی به وزارت کشور ارسال نماید.
- ماده ۸۸ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - وظایف و اختیارات شورای عالی استان ها عبارت است از:
- ۱- بررسی پیشنهادات واصله از طرف شوراهای استان ها و تعیین اولویت هر یک و ارجاع به مقامات اجرائی ذی ربط.
 - ۲- اعلام نارسائی ها و اشکالات نهادها و سازمان های اجرائی در حدود اختیارات ووظایف شوراها به مسوولین مربوطه و پیگیری آنها.
 - ۳- بررسی پیشنهداها و ارائه آنها در قالب طرح به مجلس شورای اسلامی یا دولت .
 - ۴- تصویب ، اصلاح ، متمیم و تفریغ بودجه دبیرخانه شورای عالی استان ها.
 - ۵- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است یک نسخه از پیش نویس لوایح برنامه های توسعه و بودجه عمومی کشور و استان ها را پس از تهیه در اختیار شورای عالی استان ها قرار دهد . شورای عالی استان ها پیشنهداهای اصلاحی خود را در مورد برنامه و بودجه مذکور به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور اعلام خواهد کرد.
 - ۶- تهیه آیین نامه نحوه هزینه بودجه شوراها و ابلاغ آن پس از تصویب هیأت وزیران به شوراها .
- ۷ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - برنامه ریزی به منظور آموزش و آشنایی اعضای شوراها با وظایف خویش از طریق برگزاری دوره های کوتاه مدت کاربردی در قالب امکانات موجود کشور با همکاری وزارت کشور و سایر وزارتخانه ها و سازمانهای اجرایی ذی ربط.

۸- جلسات عادی شورای عالی استانها هر دو ماه یکبار و حداکثر به مدت سه روز تشکیل می گردد. در موارد ضروری شورا می تواند جلسات فوق العاده تشکیل دهد.

۹ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - آیین نامه سازمانی، تشکیلاتی و تعداد و نحوه تشکیل جلسات شوراها و امور مالی دبیرخانه کلیه شوراها و تعداد کارکنان آنها و هزینه های مربوط و هرگونه پرداختی به اعضای شوراها توسط شورای عالی استانها تهیه و به تصویب هیئت وزیران می رسد. به کارگیری کارکنان و هرگونه پرداختی خارج از این آیین نامه ممنوع می باشد.

۱۰ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - شورای عالی استانها موظف است ضمن مشخص نمودن آن دسته از امور شهری که توسط وزارتخانه ها و سازمانهای دولتی انجام می شود و انجام آن در حد توانایی شهرداری ها می باشد طرح لازم جهت واگذاری آن امور به شهرداری ها را تهیه و به دولت یا مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

فصل چهارم - ترتیب رسیدگی به تخلفات (۱۸)

۱۸- نظر به ۷/۳۲۷۳ - ۱۳۸۳/۵/۲۰ - ا.ح.ق: اولاً- دلیلی بر اینکه اعضای شوراهای اسلامی کارمند دولت تلقی شوند در قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران دیده نمی شود.

ثانیاً- مستفاد از ماده ۳ قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء و اختلاس و کلاهبرداری مصوب ۱۳۶۷* مجمع تشخیص مصلحت نظام و عبارات ... شوراها... و مأمورین به خدمات عمومی خواه رسمی یا غیررسمی ... مذکور در آن پرداخت رشوه جرم است و منوط به رابطه استخدامی اعضاء شوراهای اسلامی با دولت نمی باشد و از طرفی چون اعضای شورای شهرستان (غیرمرکز استان) رئیس اداره دولتی و یا وابسته به دولت موضوع بند ۱ ماده ۲ قانون اصلاح قانون تشکیل دیوان کیفر* محسوب نمی شوند در مورد جرایم آنها دادگاه محل وقوع جرم صالح به رسیدگی است. * ماده ۳ قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء و اختلاس و کلاهبرداری مصوب ۱۳۶۷:

هریک از مستخدمین و مأمورین دولتی اعم از قضایی و اداری یا شوراها یا شهرداری ها یا نهادهای انقلابی و به طور کلی قوای سه گانه و همچنین نیروهای مسلح یا شرکت های دولتی یا سازمان های دولتی وابسته به دولت و یا مأمورین به خدمات عمومی خواه رسمی یا غیررسمی برای انجام دادن یا انجام ندادن امری که مربوط به سازمان های مزبور می باشد وجه یا مال یا سند پرداخت وجه یا تسلیم مالی را مستقیماً یا غیرمستقیم قبول نماید در حکم مرتشی است اعم از اینکه امر مذکور مربوط به وظایف آنها بوده و یا آنکه مربوط به مأمور دیگری در آن سازمان باشد، خواه آن کار را انجام داده یا نداده و انجام آن بر طبق حقانیت و وظیفه بوده یا نبوده باشد و یا آنکه در انجام یا عدم انجام آن مؤثر بوده یا نبوده باشد به ترتیب زیر مجازات می شود:

در صورتی که قیمت مال یا وجه مأخوذ بیش از بیست هزار ریال نباشد به انقصال موقت از شش ماه تا سه سال و چنانچه مرتکب در مرتبه مدیرکل یا همتراز مدیر کل یا بالاتر باشد به انقصال دائم از مشاغل دولتی محکوم خواهد شد و بیش از این مبلغ تا دویست هزار ریال از یک سال تا سه سال حبس و جزاء نقدی معادل قیمت مال یا وجه مأخوذ و انقصال موقت از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد و چنانچه مرتکب در مرتبه مدیرکل یا همتراز مدیر کل یا بالاتر باشد به جای انقصال موقت به انقصال دائم از مشاغل دولتی محکوم خواهد شد.

در صورتی که قیمت مال یا وجه مأخوذ بیش از دویست هزار ریال تا یک میلیون ریال باشد مجازات مرتکب دو تا پنج سال حبس به علاوه جزای نقدی معادل قیمت مال یا وجه مأخوذ و انقصال دائم از خدمات دولتی و تا هفتادوچهار ضربه شلاق خواهد بود و چنانچه مرتکب در مرتبه پایین تر از مدیر کل یا همتراز آن باشد به جای انقصال دائم به انقصال موقت از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.

در صورتی که قیمت مال یا وجه مأخوذ بیش از یک میلیون ریال باشد مجازات مرتکب پنج تا ده سال حبس به علاوه جزای نقدی معادل قیمت مال یا وجه مأخوذ و انقصال دائم از خدمات دولتی و تا هفتادوچهار ضربه شلاق خواهد بود و چنانچه مرتکب در مرتبه پایین تر از مدیرکل یا همتراز آن باشد بجای انقصال دائم به انقصال موقت از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.

ماده ۸۹ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷ و ۹۶/۴/۲۰)^{۱۹} - به منظور رسیدگی به شکایات مبنی بر انحراف شوراها از وظایف قانونی، هیأت‌هائی به نام هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات به ترتیب زیر تشکیل می‌شود:

۱ - هیأت مرکزی حل اختلاف و رسیدگی به شکایات با عضویت یکی از معاونین رئیس جمهور به انتخاب و معرفی رئیس جمهور، معاون ذی ربط وزارت کشور، رئیس یا یکی از معاونین دیوان عدالت اداری به انتخاب رئیس این دیوان، یکی از معاونین دادستان کل کشور به انتخاب دادستان کل کشور، دو نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به پیشنهاد کمیسیون شوراها و امور داخلی کشور و تصویب مجلس شورای اسلامی، سه نفر از اعضای شورای عالی استان‌ها به انتخاب آن شورا جهت رسیدگی به شکایات از شورای استان و شورای عالی استان‌ها و شورای شهر تهران تشکیل می‌شود. هیأت در اولین جلسه یک رئیس و یک نایب رئیس از بین خود انتخاب خواهد نمود.

۲ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات استان به عضویت و ریاست استاندار و عضویت رئیس کل دادگستری استان، یک نفر از اعضای شورای استان به انتخاب آن شورا و دو نفر از نمایندگان استان مربوطه در مجلس شورای اسلامی جهت رسیدگی به شکایات از شورای شهر و شورای شهرستان تشکیل می‌شود.

۳ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات شهرستان به عضویت و ریاست فرماندار و عضویت رئیس دادگستری شهرستان و دو نفر از اعضای شورای شهرستان به انتخاب آن شورا و یک نفر از اعضای شورای استان به انتخاب هیأت حل اختلاف استان جهت رسیدگی به شکایات از شورای روستا و بخش تشکیل می‌شود.

*** بند ۱ ماده ۲ قانون اصلاح قانون تشکیل دیوان کیفر... مصوب ۱۳۵۵/۲/۲۲: ماده ۲ - دیوان کیفر کارکنان دولت به جرائم زیر رسیدگی می‌کند:

۱- کلیه جرائم معاونان و مدیران کل وزارتخانه‌ها و معاونان نخست وزیر و مدیران کل نخست وزیری و سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولتی و سفراء و رؤسای دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها و مؤسسات عالی علمی دیگر که از طرف دولت یا با کمک مستمر دولت اداره می‌شود و استانداران و فرمانداران و رؤسای ادارات استانها و شهرستانها و شهرداران مراکز شهرستانها و رؤسا و مدیران و اعضای هیأت مدیره و هیأت عامل شرکتها و مؤسسات و سازمان‌های دولتی و وابسته به دولت و رؤسا و مدیران سازمانها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و رؤسا و مدیران سازمانها و مؤسسات مملکتی و رؤسا و مدیران سازمانها و مؤسسات مأمور به خدمات عمومی و کفیل یا قائم مقام هریک از مقامات مذکور و رؤسا و مستشاران و دادستان دیوان محاسبات و دارندگان پایه‌های قضایی که به سبب شغل و وظیفه مرتکب شوند.

۱- موضوع استفسار به ماده ۸۹: مصوب ۱۳۹۵/۸/۱۲

آیا رسمیت جلسه هیأت حل اختلاف و رسیدگی به شکایات موضوع ماده ۸۹ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مستلزم حضور همه اعضای آن هیأتهاست؟ پاسخ:

خیر، جلسه هیأت‌های مذکور با حضور دوسوم رسمیت یافته و تصمیمات آن با رأی اکثریت اعضای حاضر قطعی و لازم الاجراست.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - دبیرخانه هیأت های حل اختلاف مرکزی استان و شهرستان به ترتیب در وزارت کشور، استانداری و فرمانداری مستقر می شود، معاون ذی ربط وزارت کشور دبیر هیأت مرکزی خواهد بود.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - وزارت کشور براساس مسوؤلیت نظارتی و اجرائی قانون شوراها می تواند موارد تخلف از قانون را به هیأت حل اختلاف ارجاع نماید.

ماده ۹۰ (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷ و ۹۵/۲/۲۰) (۲۰) (۲۱) - مصوبات کلیه شوراهای موضوع این قانون در صورتی که پس از دو هفته از تاریخ ابلاغ مورد اعتراض "هیأت تطبیق مصوبات شوراهای اسلامی کشور با قوانین" - که در این قانون به اختصار "هیأت تطبیق مصوبات" نامیده می شود - قرار نگیرد لازم الاجراء می باشد و در صورتی که هیأت مذکور آن را مغایر با قوانین و مقررات کشور و یا خارج از حدود وظایف و اختیارات شوراها تشخیص دهند می تواند با ذکر مورد و به طور مستدل حداکثر ظرف مدت دو هفته از تاریخ ابلاغ مصوبه، اعتراض خود را به اطلاع شورا رسانده و درخواست تجدید نظر نمایند. شورا موظف است ظرف مدت ده روز از تاریخ وصول اعتراض، تشکیل جلسه داده و به موضوع رسیدگی و اعلام نظر نماید. در صورتی که شورا در بررسی مجدد از مصوبه مورد اختلاف عدول ننماید موضوع برای تصمیم گیری نهایی به هیأت حل اختلاف ذی ربط ارجاع می شود. هیأت مزبور مکلف است ظرف بیست روز به موضوع رسیدگی و اعلام نظر نماید.

^{۲۰} - ماده ۹۰ (اصلاحی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - مصوبات کلیه شوراهای موضوع این قانون در صورتی که پس از دو هفته از تاریخ ابلاغ، مورد اعتراض قرار نگیرد لازم الاجراء می باشد و چنانچه مسوؤلان ذی ربط، آن را مغایر با موازین اسلام و یا قوانین و مقررات کشور و یا خارج از حدود وظایف و اختیارات شوراها تشخیص دهند، حداکثر ظرف دو هفته از تاریخ ابلاغ مصوبه می توانند با ذکر مورد و به طور مستدل اعتراض خود را به شورای اسلامی اعلام و درخواست تجدید نظر کنند. شورا موظف است ظرف ده روز از تاریخ وصول اعتراض، تشکیل جلسه دهد و به موضوع رسیدگی و اعلام نظر نماید، در صورتی که شورا در بررسی مجدد از مصوبه مورد اختلاف عدول نکند با درخواست رسمی مقام صلاحیتدار معترض که حداکثر باید ظرف دو هفته پس از اعلام کتبی شورا صادر شود موضوع توسط آن مقام صلاحیتدار به هیأت حل اختلاف ذی ربط ارجاع می شود. هیأت مزبور مکلف است ظرف بیست روز به موضوع، رسیدگی و اعلام نظر نماید. عدم اعلام نظر هیأت در مدت مذکور، مصوبه شورا لازم الاجراء می شود. اصلاحی (۹۲/۱/۲۷) ماده ۸۰ در متن قانون گنجانده نشده و اصلاحی بعدی آن مورخ ۹۵/۲/۲۰ اعمال گردیده است.

^{۲۱} - موضوع استفساریه ماده ۹۰: مصوب ۱۳۹۵/۸/۱۲

آیا منظور از رسیدگی و اعلام نظر ظرف مدت بیست روز درانتهای ماده ۹۰ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران اصلاحی ۱۳۹۵/۲/۲۰، رسیدگی و اعلام نظر نهایی است؟ پاسخ:

بله، منظور از رسیدگی و اظهار نظر درانتهای ماده ۹۰ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران، رسیدگی و اعلام نظر نهایی است و هیأت مذکور مکلف است ظرف مدت بیست روز رسیدگی و نظر نهائی خود را اعلام نماید.

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - اعتراض در مورد مصوبات شوراهای اسلامی روستا و بخش توسط بخشدار یا شورای اسلامی شهرستان، در مورد مصوبات شوراهای اسلامی شهر و شهرستان توسط فرماندار یا شورای اسلامی استان و در مورد مصوبات شورای استان توسط استاندار، مسؤلین دستگاههای اجرائی ذی ربط یا شورای عالی استان ها و در مورد مصوبات شورای عالی استان ها توسط وزیر کشور یا عالی ترین مقام دستگاه های ذی ربط صورت می گیرد. شوراهای موضوع این تبصره مکلفند یک نسخه از مصوبات خود را ظرف یک هفته برای شورای واجد صلاحیت اعتراض به مصوبات آنها و دستگاههای اجرای ذی ربط که مصوبه مربوط به آنها می باشد، ارسال کنند. رسیدگی به اعتراض موضوع این قانون مانع از رسیدگی به شکایات سایر اشخاص در محاکم صلاحیتدار نخواهد بود.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - قطعی شدن مصوبات شورا، مانع از طرح رسیدگی آن دسته از مصوبات مغایر قانون در هیأت مرکزی حل اختلاف توسط اشخاص نمی باشد.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - کلیه شوراها موظفند هرگونه تصمیمی را که مربوط به دستگاههای اجرائی مختلف اتخاذ کرده اند، بلافاصله به دستگاه مربوطه ابلاغ نمایند.

تبصره ۴ (الحاقی ۱۳۹۵/۲/۲۰) - هیأت تطبیق مصوبات شهرستان با عضویت و ریاست فرماندار یا نماینده وی و عضویت یک قاضی به انتخاب رئیس قوه قضائیه و یکی از اعضای شورای اسلامی استان به انتخاب این شورا جهت تطبیق مصوبات شورای شهر و شورای شهرستان تشکیل می شود و هیأت تطبیق مصوبات بخش و روستا به عضویت و ریاست بخشدار و عضویت یک قاضی به انتخاب قوه قضائیه و یکی از اعضای شورای اسلامی شهرستان به انتخاب این شورا تشکیل می شود. محل تشکیل هیأتهای تطبیق مصوبات در فرمانداریها و بخشداریهها است.

تبصره ۵ (اصلاحی ۹۶/۱۰/۲۴) - هیأتهای تطبیق مصوبات شهرستانهای استان تهران به شرح ذیل تشکیل می گردد:

الف - هیأت تطبیق مصوبات تهران، ری، شمیرانات و پردیس به عضویت و ریاست فرماندار تهران و عضویت یک قاضی به انتخاب رئیس قوه قضائیه و یکی از اعضای شورای اسلامی شهر تهران به انتخاب این شورا تشکیل می شود. در این خصوص مصوباتی که به شهر ری و تجریش مربوط می شود با حضور فرمانداران ری و شمیرانات بررسی می گردد.

ب - هیأت تطبیق مصوبات شهرهای باقرشهر، کهریزک و حسن آباد فشافویه و قیامدشت به عضویت و ریاست فرماندار شهرستان ری و عضویت یک قاضی به انتخاب رئیس قوه قضائیه و یکی از اعضای شورای اسلامی استان تهران به انتخاب این شورا تشکیل می شود.

ج- هیأت تطبیق مصوبات شهرهای اوشان، فشم، میگون، ششمک و لواسان به عضویت و ریاست فرماندار شهرستان شمیرانات و عضویت یک قاضی به انتخاب رئیس قوه قضائیه و یکی از اعضای شورای اسلامی استان تهران به انتخاب این شورا تشکیل می شود.

د- هیأت تطبیق مصوبات شورای اسلامی شهرهای بومهن و پردیس به عضویت و ریاست فرماندار شهرستان پردیس و عضویت یک قاضی به انتخاب رئیس قوه قضائیه و یکی از اعضای شورای اسلامی استان تهران به انتخاب این شورا تشکیل می شود.

تبصره ۶ (الحاقی ۱۳۹۵/۲/۲۰) - اعتراض به مصوبات شوراهای اسلامی کشور مطابق این ماده و تبصره های آن، مانع از اعتراض اشخاص نزد مراجع صالح قضایی نیست و نافی صلاحیت فقههای شورای نگهبان در نظارت شرعی بر مصوبات شوراهای مذکور نمی باشد.

ماده ۹۱- هرگاه شورا اقداماتی برخلاف وظایف مقرر یا مخالف مصالح عمومی کشور و یا حیث و میل و تصرف غیر مجاز در اموالی که وصول و نگهداری آن را به نحوی به عهده دارد انجام دهد به پیشنهاد کتبی فرماندار موضوع جهت انحلال شورا به هیأت حل اختلاف استان ارجاع می گردد. هیأت مذکور به شکایات و گزارش ها رسیدگی و در صورت احراز انحراف هر یک از شوراهای روستاها، آن را منحل می نماید و در مورد سایر شوراها در صورت انحراف از وظایف قانونی، بنا به پیشنهاد هیأت استان و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی منحل می گردند.

تبصره (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هر یک از شوراهای منحل شده در صورت اعتراض به انحلال می توانند ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ رأی به دادگاه صالح شکایت نمایند و دادگاه مکلف است خارج از نوبت به موضوع رسیدگی و رأی قطعی صادر نماید.

ماده ۹۲ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - چنانچه هر یک از اعضاء شوراهای موضوع این قانون شرایط عضویت را از دست داده و یا در انجام وظایف قانونی خود مرتکب قصور یا تقصیر شود یا اقدامی که موجب توقف یا اخلال در انجام وظایف شوراها گردد یا عملی خلاف شؤون اعضاء شورا انجام دهد به موارد زیر محکوم می گردد:

- ۱- اخطار کتبی با درج در پرونده شورایی بدون اعلان عمومی .
- ۲- اخطار کتبی با درج در پرونده شورایی و اعلان عمومی.
- ۳- کسر از مبالغ دریافتی بابت عضویت در شورا (حقوق، حق جلسه و عناوین مشابه) حداکثر تا یک سوم از یک ماه تا یک سال
- ۴- محرومیت از عضویت در هیأت ریسه و نمایندگی در شوراهای فرادست و عناوین مشابه حداقل بمدت یکسال.
- ۵- سلب عضویت موقت از یک ماه تا یک سال.

۶- سلب عضویت برای باقیمانده دوره شورا.

۷- ممنوعیت ثبت نام در انتخابات شوراهای برای مدت حداقل یک دوره.

تبصره ۱ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هیأت‌های حل اختلاف پس از رسیدگی به اتهام یا اتهامات منتسب به عضو شورا در صورت احراز تخلف یا تخلفات، در مورد هر پرونده صرفاً یکی از مجازات‌های این قانون را اعمال خواهند نمود و تنها بند (۸) قابل جمع با بندهای (۴) تا (۶) این ماده می باشد.

تبصره ۲ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - چنانچه عضوی به یکی از مجازات‌های بندهای (۴) تا (۸) این ماده محکوم شود می تواند ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ رأی به هیأت حل اختلاف مرکزی شکایت نماید. هیأت مذکور خارج از نوبت به موضوع رسیدگی خواهد کرد.

تبصره ۳ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - فرد یا افرادی که سلب عضویت می گردند، می توانند به دیوان عدالت اداری شکایت نمایند. دادگاه مذکور خارج از نوبت به موضوع رسیدگی می کند و رأی آن قطعی و لازم الاجرا خواهد بود.

۸- سلب عضویت دائم از عضویت در شورا و ممنوعیت ثبت نام در انتخابات شوراهای.

تبصره ۴ (الحاقی ۱۳۹۲/۱/۲۷) - در صورتی که هیأت حل اختلاف مرکزی حکم به سلب عضویت شورای اسلامی شهر و یا روستا دهد، فرماندار مکلف به معرفی عضو علی البدل است. در صورتی که مرجع رسیدگی کننده موضوع تبصره (۳) این ماده، حکم به ابطال رأی مرجع پایین تر دهد، عضو علی البدل از شورای اسلامی خارج می شود و عضو قبلی مجدداً فعالیت خود را در شورای اسلامی از سر می گیرد.

ماده ۹۳ (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هیأت‌های حل اختلاف ضمن رسیدگی به شکایات از اعضاء شوراهای در مورد اتهامات موضوع ماده (۸۲) به ترتیب زیر اقدام می نمایند:

۱- در مورد اعضاء شوراهای روستا و بخش به پیشنهاد شورای شهرستان و یا فرماندار و در مورد شورای شهر و شهرستان به پیشنهاد شورای استان و یا استاندار و تصویب هیأت حل اختلاف استان.

۲- در مورد اعضاء شورای استان به پیشنهاد شورای عالی استانها و استاندار و در مورد شورای عالی استانها به پیشنهاد وزیر کشور و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی.

۳- در مورد شورای عالی استانها به پیشنهاد وزیر کشور و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی.
تبصره- سلب عضویت اعضاء شورای مافوق موجب سلب عضویت از شورای مادون نمی گردد مگر به تشخیص هیأت حل اختلاف ذی ربط.

ماده ۹۴ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - غیبت غیرموجه اعضاء شورا در طول یک سال با تشخیص و تصویب شورا به شرح زیر منجر به سلب عضویت می شود:

- ۱- شورای روستا و شهر دوازده جلسه غیرمتوالی و یا شش جلسه متوالی
 - ۲- شورای بخش هشت جلسه غیرمتوالی و یا چهار جلسه متوالی
 - ۳- شورای شهرستان شش جلسه غیرمتوالی و یا سه جلسه متوالی
 - ۴- شورای استان چهارجلسه غیرمتوالی و یا دو جلسه متوالی
 - ۵- شورای عالی استانها سه جلسه غیرمتوالی و یا دو جلسه متوالی
- ماده ۹۵-** شوراهای موضوع این قانون یا هر یک از اعضاء آنها حق ندارند در نصب و عزل کارکنان دهیاری ها، شهرداری ها و یا شرکت ها و موسسات وابسته به آنها دخالت نمایند یا به آنها دستور دهند و واگذاری مسوولیت اجرایی، عضویت هیأت مدیره و مدیریت عامل به اعضاء شوراهای مذکور در دهیاری ها، شهرداری ها، شرکتها و سازمان های تابعه ممنوع می باشد.
- تبصره ۱ (الحاقی ۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷)** - اعضاء شوراهای مذکور و بستگان درجه یک آنها به هیچ وجه حق انجام معامله با دهیاری، شهرداری، سازمانها و شرکتهای وابسته به آن را نخواهند داشت و انعقاد هر نوع قرارداد با آنها ممنوع می باشد. در غیراینصورت ضمن لغو قرارداد و سلب عضویت دائم از شورا، پرونده به مراجع ذی صلاح ارسال می گردد.^{۲۲}
- تبصره ۲ (الحاقی ۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷)** - هرگونه استفاده شخصی از اموال، دارایی ها و امکانات شوراها، دهیاری، شهرداری، مؤسسات و شرکت های وابسته توسط اعضاء شوراها ممنوع می باشد. در صورت ارتکاب نسبت به بررسی آن در هیئت حل اختلاف استان اقدام خواهد شد.
- ماده ۹۶ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶)** - رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان دبیرخانه شوراها طبق قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ و آیین نامه اجرایی آن صورت می گیرد.
- تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶)** - هیأت بدوی و تجدید نظر رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان شوراها در مرکز هراستان تشکیل و اعضاء آن با حکم رئیس شورای استان منصوب می شوند. رسیدگی به تخلفات کارکنان شورای عالی استان ها در هیأت های رسیدگی به تخلفات اداری شورای استان تهران صورت می گیرد.

^{۲۲} - نظریه ۷/۲۹۶۳-۱۳۸۳/۵/۴ ح.ق: چون در تبصره ۱ ماده ۷۴ اصلاحی قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۸۲/۷/۶ فقط به ذکر عبارت «بستگان درجه یک» اکتفا شده است و از طبقه ذکری نشده است. مراد از آن پدر و مادر و اولاد و همسر و پدر و مادر و اولاد همسر است. یعنی اقارب درجه یک نسبی و سببی و نباید آن را ناظر به طبقات وراثت که در قانون مدنی آمده است، دانست. معذالک بهتر است در این خصوص از مجلس شورای اسلامی استفسار گردد.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶) - رسیدگی به تخلفات اداری شهرداران، طبق قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ در هیأت رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان وزارت کشور انجام می شود.^{۲۳}

فصل پنجم: سایر مقررات

ماده ۹۷ - (اصلاحی ۱۳۸۹/۵/۳۱) - در صورتی که هر یک از شوراهای به علت فوت، استعفا، یا سلب عضویت اعضاء اصلی و علی البدل، فاقد حد نصاب لازم برای تشکیل جلسه گردد و همچنین در حوزه‌هایی که انتخابات آنها بر اساس مواد (۶۰)، (۶۱)، و (۹۸) این قانون باطل یا متوقف و یا طبق ماده‌ی (۹۱) این قانون، شورای آن منحل گردد و نیز در حوزه‌هایی که تعداد داوطلبان آنها در مهلت ثبت نام یا تا قبل از روز اخذ رأی، مساوی یا کمتر از تعداد اعضای اصلی باشد و انتخابات آنها به این دلیل یا به هر دلیل دیگر برگزار نشده باشد و یا به هر دلیل فاقد شورا باشد، وزارت کشور موظف است انتخابات میان دوره‌ای شورای اسلامی آنها را همزمان با اولین انتخابات سراسری سایر انتخابات، مشروط به آن که حداقل یک سال به پایان دوره شورا باقی مانده باشد، برگزار نماید.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۹/۵/۳۱) - در برگزاری انتخابات میان دوره‌ای نیازی به تشکیل هیأت‌های اجرایی بخش و شهرستان نیست و همان هیأت‌هایی که بر اساس قوانین انتخابات سراسری تشکیل شده است، وظایف و اختیارات هیأت‌های مذکور را بر عهده خواهند داشت.

ماده ۹۸ - در حوزه‌های انتخابیه‌ای که به علت بروز حوادث غیرمترقبه و مسایل سیاسی و امنیتی، برگزاری انتخابات امکان پذیر نباشد انتخابات آن حوزه‌ها تا رفع موانع متوقف می شود. تشخیص این موانع با وزیر کشور می باشد.

۱ - موضوع استفساریه: مصوب ۱۳۸۹/۴/۳۰ ماده واحده - آیا در تبصره ۲ ماده ۹۶ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۸۲/۷/۶ عبارت "هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان وزارت کشور" شامل رسیدگی به تخلفات اداری استانداریها می شود یا خیر؟
نظر کمیسیون:

بلی، هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان وزارت کشور شامل هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری استانداریها می گردد.

ماده ۹۹- (اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ و ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هرگاه انتخابات هر یک از شوراهای روستا و شهر بنا به دلایل ذکر شده متوقف و یا پس از تشکیل طبق مقررات قانونی منحل شود تا برگزاری انتخابات مجدد و تشکیل شورای جدید، استاندار جانشین آن شورا خواهد بود.

تبصره ۱- جانشین شورای شهر تهران، وزیر کشور خواهد بود.

تبصره ۲- جانشین شورای روستا، شورای بخش می‌باشد.

ماده ۱۰۰- حداکثر ظرف یک سال پس از تصویب این قانون، کلیه شوراها در سراسر کشور باید تشکیل شده باشد.

ماده ۱۰۱- (الحاقی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران می‌تواند با همکاری وزارت کشور و شورای عالی استان‌ها در راستای ارتقاء سطح فرهنگ شوراهای و مشارکت، برنامه‌های مختلف فرهنگی و آموزشی را تهیه و پخش نماید.

ماده ۱۰۲- کلیه شوراهای موضوع این قانون مکلفند حداکثر ظرف مدت ده (۱۰) روز مصوبات خود را به نمایندگان حوزه انتخابیه و شورای مافوق، مسؤولین اجرائی ذیربط و عالی‌ترین مقام اجرائی مربوط و در مورد شورای عالی استان‌ها به مجلس شورای اسلامی و وزارت کشور ارسال نمایند.

ماده ۱۰۳- استانداران، فرمانداران و بخشداران موظفند در کلیه شوراهای و کمیته‌های تخصصی مرتبط با وظایف شوراهای (بجز کمیته برنامه‌ریزی شهرستان) که در سطح منطقه تشکیل می‌دهند از نماینده شوراهای بخش، شهر، شهرستان و استان به عنوان عضو ناظر جهت شرکت در جلسات دعوت به عمل آورند.

ماده ۱۰۴- استانداران، فرمانداران، بخشداران و سایر مقامات کشوری که از طرف دولت تعیین می‌شوند در حدود اختیارات شوراهای ملزم به رعایت تصمیمات آنها هستند. موارد تخلف به مقامات مافوق اعلام و در مراجع ذیصلاح رسیدگی می‌شود.

ماده ۱۰۵- کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون لغو می‌گردد.

ماده ۱۰۶ - وزارت کشور مسؤول اجرای این قانون است و موظف است ظرف دو ماه آئین نامه‌های اجرایی مورد نیاز را تهیه و هیأت وزیران موظف است ظرف مدت سه ماه پس از تصویب این قانون خارج از نوبت آئین نامه های مذکور را تصویب نماید.

ماده ۱۰۷ (الحاقی ۱۳۸۲/۷/۶ و اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) - هر گونه اصلاح در آئین نامه اجرائی قانون شوراهای اسلامی کشور توسط وزارت کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۰۸ - (الحاقی ۱۳۹۶/۴/۲۰) - قانون اصلاح پاره‌ای از مواد قانون تشکیلات شوراهای اسلامی مصوب ۱۳۶۱/۹/۱ و قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹ و اصلاحات آن مصوب ۱۳۶۹ و اصلاحات و الحاقات بعدی آنها به استثناء موارد زیر نسخ می‌گردند:

۱- مواد (۱۱)، (۱۴)، (۱۷)، (۱۸) و (۲۰) مصوب ۱۳۶۱/۹/۱

۲- مواد (۴۱)، (۴۵)، (۵۵)، (۷۳) و (۷۴) مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹

قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده
درانتخابات مختلف مصوب ۱۳۷۸/۸/۲۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام

ماده واحده- به موجب این قانون کلیه مراجع رسیدگی کننده صلاحیت داوطلبان در انتخابات مختلف (به استثنای انتخابات خبرگان رهبری که مطابق اصل یکصد و هشتم (۱۰۸) قانون اساسی خواهد بود) موظفند صرفاً براساس مواد قانونی و بر اساس دلایل و مدارک معتبر که توسط مراکز مسئول قانونی به مراجع اجرایی و نظارتی ارسال شده است، به بررسی صلاحیت داوطلبان بپردازند و چنانچه صلاحیت داوطلبی را رد کردند باید علت رد صلاحیت را به شرح زیر با ذکر مواد قانونی مورد استناد و دلایل مربوط به داوطلب ابلاغ نمایند:

- ۱- مستندات قانونی باید به صورت کتبی به داوطلب اعلام گردد.
- ۲- در صورت درخواست داوطلب باید دلایل و مدارک رد صلاحیت نیز توسط مرجع رسیدگی کننده به ترتیب زیر به اطلاع وی رسانده شود:
 - الف- در کلیه موارد به استثنای بندهای «ب، ج و د» دلایل و مدارک کتباً به اطلاع وی می-رسد.
 - ب- در موردی که دلایل و مدارک با عفت عمومی و یا هتک حیثیت اشخاص مرتبط می-شود، چنانچه شخص داوطلب در معرض هتک باشد دلایل و مدارک حضوراً به اطلاع وی می-رسد و در صورتی که پس از اطلاع حضوری، فیالمجلس به طور کتبی تقاضا کند دلایل و مدارک مربوط، کتباً به وی ابلاغ می-شود.
 - ج- چنانچه ذکر دلایل و مدارک علاوه بر هتک حیثیت داوطلب، متضمن هتک فرد یا افراد دیگر باشد، دلایل و مدارک فقط حضوری به اطلاع داوطلب می-رسد.

د- در مورد مربوط به امنیت ملی، اعلام دلایل و مدارک و نحوه اعلام آنها به داوطلب به تشخیص کمیسیون با عضویت رئیس ستاد فرماندهی کل قوا و وزیر اطلاعات و وزیر کشور خواهد بود.

- تبصره ۱-** ذکر منابع ارائه دهنده اطلاعات مذکور به تشخیص مرجع رسیدگی کننده خواهد بود.
- تبصره ۲-** مراجع رسیدگی کننده به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده مکلفند به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده دقیقاً رسیدگی نموده و نتیجه را به داوطلب و مجریان انتخابات اعلام نمایند. در صورت تقاضای داوطلبان رد صلاحیت شده اولین مرجع رسیدگی کننده به شکایت، حسب مورد موظف است توضیحات و دفاعیات آنان را استماع نمایند.
- تبصره ۳-** چنانچه شورای نگهبان صلاحیت داوطلبی را که در مراحل قبلی مورد تأیید قرار گرفته است رد نماید، داوطلب می تواند حداکثر ظرف سه روز از تاریخ ابلاغ شورای نگهبان درخواست رسیدگی مجدد نماید. شورای نگهبان باید ظرف هفت روز رسیدگی و اعلام نتیجه نماید.
- تبصره ۴-** رأی گیری در شورای نگهبان نسبت به داوطلبانی که صلاحیت آنان در مراحل قبلی به تصویب رسیده، در مورد عدم صلاحیت خواهد بود.

آیین نامه اجرایی انتخابات

شوراهای اسلامی روستا و بخش

مصوب ۱۳۸۱/۴/۱۶ هیأت وزیران

با اصلاحات بعدی

آیین نامه اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی روستا و بخش

مصوب ۱۳۸۱/۴/۱۶ هیأت وزیران با اصلاحات بعدی (پی‌نویس ۲۴)

فصل اول - کلیات

ماده ۱- در این آیین‌نامه عنوان «قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شهرداران مصوب ۱۳۷۵» به اختصار «قانون» نامیده می‌شود.

ماده ۲- (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - مقصود از عبارت «شورا» در این آیین‌نامه، شوراهای اسلامی «روستا و بخش» می‌باشد.

ماده ۳- (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - اولین جلسه رسمی شوراها در همان تاریخ مذکور در ماده‌ی ۳ قانون تشکیل خواهد شد.

تبصره - (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - چنانچه به استناد مواد ۳۱، ۸۳ و ۸۴ قانون (پی‌نویس ۲۵)، انتخابات میان‌دوره‌ای برگزار شود فعالیت شورای تشکیل شده برای باقیمانده‌ی همان دوره خواهد بود.

ماده ۴- تعداد اعضای علی‌البدل شوراها، موضوع ماده‌ی (۸) قانون (پی‌نویس ۲۶)، به شرح زیر تعیین می‌شود:

۱. شوراهای دارای ۳ نفر عضو اصلی، ۲ نفر.

۲. شوراهای دارای ۵ نفر عضو اصلی، ۳ نفر.

پی‌نویس ۲۴ - قانون انتخابات شوراهای اسلامی در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ در مجلس شورای اسلامی اصلاح شده اما این اصلاحات در آیین‌نامه لحاظ نگردیده و گاهاً بین قانون و آیین‌نامه مغایرت‌هایی وجود دارد. به منظور رفع مغایرت، و به تناسب موضوع و ماده، اصلاحات قانونی به صورت پی‌نویس در زیر صفحات درج گردیده تا مورد توجه قرار گیرد. بدیهی است در هنگام تناقض قانون با آیین‌نامه، ملاک، قانون است.

پی‌نویس ۲۵ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره مواد مذکور از ۸۳ و ۸۴ به ۹۷ و ۹۸ تغییر یافته است.

پی‌نویس ۲۶ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۸ به ۷ تغییر یافته است.

ماده ۵- هر یک از روستاها و بخش‌های موضوع ماده‌ی (۱۲) قانون به عنوان یک حوزه‌ی انتخابیه محسوب می‌شود.

تبصره ۱- (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - انتخابات هر تیره از عشایر کوچ‌روی کشور موضوع ماده‌ی ۶۸ مکرر (پی‌نویس ۲۷) قانون عیناً مطابق انتخابات شورای اسلامی روستا برگزار خواهد شد.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - در اجرای تبصره‌ی ذیل ماده‌ی (۷) قانون (پی‌نویس ۲۸)، مرکز آمار ایران موظف است جمعیت هر روستا را طبق آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن به وزارت کشور اعلام نماید و در صورت نبود کد سرشماری برای هر روستا و یا فقدان آمار جمعیتی حسب درخواست وزارت کشور، نسبت به تعیین جمعیت روستای ذیربط اقدام نماید.

ماده ۶- در صورتی که انتخابات چند حوزه‌ی انتخابیه موضوع ماده‌ی (۵) این آیین‌نامه به طور همزمان برگزار شود، به منظور حفظ استقلال انتخابات هر حوزه، کلیه‌ی اقدامات از قبیل صدور آگهی‌ها و تنظیم صورتجلسه‌ها برای هر یک از حوزه‌ها به صورت مستقل انجام و سوابق انتخاباتی هر حوزه جداگانه نگهداری می‌شود.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - در صورتی که همزمان با برگزاری انتخابات شوراها، انتخابات دیگری نیز برگزار گردد به تشخیص و دستور وزارت کشور یک شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی و حتی- الامکان با اعضای واحد و با صندوق‌های مجزا برای هر یک از انتخابات در نظر گرفته خواهد شد.

ماده ۷- اخذ رأی در یکی از روزهای تعطیل رسمی انجام می‌شود و مدت زمان آن حداقل هشت ساعت (پی‌نویس ۲۹) خواهد بود.

تبصره ۱- مدت زمان اخذ رأی با تصویب و موافقت مشترک هیأت‌های اجرایی و نظارت بخش، قابل تمدید می‌باشد.

پی‌نویس ۲۷ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۶۸ به ۷۷ تغییر یافته است.

پی‌نویس ۲۸ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۷ به ۶ تغییر یافته است.

پی‌نویس ۲۹ - با توجه به برگزاری همزمان انتخابات شوراها با ریاست جمهوری، مدت زمان اخذ رأی مطابق با ماده ۲۰ قانون انتخابات ریاست جمهوری ۱۰ ساعت است.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - در صورتی که همزمان با برگزاری انتخابات شوراهای، انتخابات دیگری نیز برگزار گردد، تشخیص ضرورت و مدت تمدید اخذ رأی در یک یا چند حوزه یا سراسر کشور، بر عهده‌ی وزیر کشور است.

ماده ۸- (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵ و ۱۳۸۶/۶/۲۸) - بخشدار موظف است در اجرای مواد (۳) و (۱۶) قانون (پی‌نویس^{۳۰})، پس از تأیید نهایی صحت انتخابات و قطعی شدن نتیجه‌ی آن بلافاصله پس از پایان دوره‌ی قبل، از اعضای اصلی شورا دعوت نماید تا در اولین جلسه‌ی رسمی شورا که به ریاست مسن‌ترین عضو تشکیل می‌شود، نسبت به انتخاب هیأت رئیسه‌ی شورا اقدام نمایند. (فرم‌های شماره ۴۹ و ۵۰)

ماده ۹- دهمدار در تمام مراحل برگزاری انتخابات زیر نظر بخشدار متبوع و به عنوان نماینده‌ی رسمی وی مجری برنامه‌های انتخابات در حوزه‌ی مأموریت خود می‌باشد.

ماده ۱۰- (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - در صورت اجرای ماده‌ی (۸) قانون (پی‌نویس^{۳۱}) مبنی بر خروج عضو یا اعضای از شورا، رئیس یا نایب رئیس شورا موظف است بلافاصله مراتب را به طور کتبی به اطلاع بخشدار برساند.

ماده ۱۱- بخشدار موظف است بلافاصله پس از وصول نامه‌ی شورا مبنی بر خروج اعضا از شورا، از اعضای علی‌البدل به ترتیب بیشترین رأی برای جایگزینی اعضای خارج شده دعوت به عمل آورد و مراتب را به شورای مربوط اعلام نماید.

ماده ۱۲- (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۱۵) - چنانچه فردی به طور همزمان در بیش از یک حوزه‌ی انتخابیه در انتخابات شوراهای ثبت نام نماید به دستور وزارت کشور و فرمانداران و بخشداران نام وی از فهرست

پی‌نویس ۳۰ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۱۶ به ۱۸ تغییر یافته است.

پی‌نویس ۳۱ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۸ به ۷ تغییر یافته است.

داوطلبان حذف می‌شود و از آن تاریخ به مدت چهارسال (بی‌نویس ۳۲) از داوطلب شدن در انتخابات شوراها محروم می‌گردد.

ماده ۱۳- برای انتخاب اعضای علی‌البدل شوراها نیازی به برگ رأی یا اخذ رأی مجزا و یا مشخص نمودن اعضای علی‌البدل در برگ رأی نیست، بلکه در پایان رأی‌گیری و قرائت و شمارش آراء، دارندگان رأی به ترتیب بیشترین رأی بدست آمده و به تعداد مورد نیاز به عضویت اصلی و یا علی‌البدل شوراها در می‌آیند. بنابر این رأی دهنده، اسامی نامزدهای مورد نظر خود را حداکثر به همان تعداد اعضای اصلی شورا در برگ رأی درج می‌نماید.

ماده ۱۴- هیأت اجرایی مسئول اجرای تبصره ذیل ماده (۱۷) قانون (بی‌نویس ۳۳) می‌باشد.

تبصره - نامزدهای انتخاباتی ذینفع در صورت تمایل می‌توانند در جلسه‌ی قرعه‌کشی شرکت نمایند. تاریخ و محل قرعه‌کشی باید حداقل (۲۴) ساعت قبل توسط بخشدار به منتخبین ذیربط ابلاغ شود.

ماده ۱۵- (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - سرپرست بخشداری به جای بخشدار خواهد بود.

ماده ۱۶- در اجرای ماده‌ی (۴۱) قانون (بی‌نویس ۳۴)، نیروی انتظامی در کلیه مراحل، مکلف به همکاری با مجریان انتخابات است و حسب درخواست استاندار، فرماندار و بخشدار موظف است مأمورین و امکانات خود را در اختیار آنان قرار دهد.

ماده ۱۷- در صورت توقف، ابطال و یا انحلال شورا توسط مراجع قانونی مذکور در مواد (۵۷)، (۸۱) و (۸۴) قانون (بی‌نویس ۳۵)، مراجع مذکور موظفند بلافاصله مراتب توقف، ابطال و یا انحلال شورا را

پی‌نویس ۳۲ - به موجب ماده ۳۰ (اصلاحی ۱۳۸۶/۸/۲۷) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱، «مدت چهار سال» به «تا پایان همان دوره» تغییر یافته است.
پی‌نویس ۳۳ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۱۷ به ۲۰ تغییر یافته است.
پی‌نویس ۳۴ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۴۱ به ۴۴ تغییر یافته است.
پی‌نویس ۳۵ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره مواد مذکور از ۵۷ و ۸۱ و ۸۴ به ۶۰ و ۹۱ و ۹۸ تغییر یافته است.

به بخشدار مربوط اعلام نمایند. شروع مهلت ۲ ماهه برای تجدید انتخابات، از زمان وصول اعلام توقف، ابطال و یا انحلال خواهد بود.

ماده ۱۸- بخشدار موظف است به محض اطلاع از توقف، ابطال و یا انحلال شورا، مراتب را به وزارت کشور اعلام نماید.

ماده ۱۹- مجلس شورای اسلامی پیش از شروع انتخابات به استناد ماده‌ی (۵۳) قانون (بی‌نویس ۳۶)، اعضای هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات را با ذکر سمت ایشان در هیأت، به وزارت کشور معرفی می‌نماید.

فصل دوم - هیأت اجرایی

ماده ۲۰- (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - در اجرای ماده‌ی (۸۶) قانون (بی‌نویس ۳۷)، وزارت کشور موظف است اعتبار مورد نیاز برای پرداخت حق‌الزحمه به کلیه‌ی افرادی که در امر برگزاری انتخابات همکاری می‌نمایند اعم از مشاغل آزاد، دولتی و بازنشستگان را برآورد و برای تصویب و تأمین اعتبار به هیأت وزیران پیشنهاد نماید.

ماده ۲۱- بخشدار موظف است پس از وصول دستور شروع انتخابات، بر اساس ماده‌ی (۳۳) قانون (بی‌نویس ۳۸) به منظور تشکیل هیأت اجرایی بخش از سایر اعضای اداری هیأت دعوت به عمل آورد. (فرم شماره ۱ و ۲)

ماده ۲۲- (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - بخشدار موظف است در اجرای تبصره‌ی ماده‌ی (۳۳) قانون (بی‌نویس ۳۹)، به منظور تعیین معتمدان اصلی و علی‌البدل عضو هیأت اجرایی بخش (۳۰) نفر از معتمدان اقشار مردم را انتخاب نماید. (فرم شماره ۳)

پی‌نویس ۳۶ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۵۳ به ۵۶ تغییر یافته است.
پی‌نویس ۳۷ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۸۶ به ۷۱ تغییر یافته است.
پی‌نویس ۳۸ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۳۳ به ۳۶ تغییر یافته است.
پی‌نویس ۳۹ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۳۳ به ۳۶ تغییر یافته است.

ماده ۲۳ - (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - بخشدار موظف است بلافاصله از معتمدان منتخب، اعضای اداری هیأت اجرایی و هیأت نظارت به طور کتبی دعوت نماید. معتمدان حداکثر ظرف (۲) روز از تاریخ دعوت تشکیل جلسه می‌دهند و پس از حضور حداقل دوسوم آنان (۲۰ نفر از ۳۰ نفر) از بین خود (۷) نفر را به عنوان معتمدان اصلی و (۵) نفر را به عنوان معتمدان علی‌البدل هیأت اجرایی با رأی مخفی و اکثریت نسبی آراء انتخاب و مراتب را صورتجلسه می‌نمایند. (فرم‌های شماره ۴ و ۵)

ماده ۲۴ - بخشدار موظف است مراتب انتخاب معتمدین اصلی و علی‌البدل و تشکیل هیأت اجرایی را از طریق سلسله مراتب اداری به ستاد انتخابات کشور اعلام نماید. (فرم شماره ۶)

ماده ۲۵ - مهلت تشکیل هیأت اجرایی از زمان وصول دستور شروع انتخاب، حداکثر پنج (۵) روز می‌باشد.

ماده ۲۶ - دوسوم اعضای هیأت اجرایی برای رسمیت جلسات، موضوع ماده‌ی (۳۶) قانون (بی‌بی‌نویس ۴۰) و تبصره‌ی (۱) ذیل آن، (۷) نفر می‌باشد.

ماده ۲۷ - رؤسای هیأت‌های اجرایی و نظارت موظفند با هماهنگی لازم، فردی را که به طور همزمان در بیش از یک هیأت، اعم از اجرایی یا نظارت عضویت دارد، در یک هیأت ابقا و از سایر هیأت‌ها حذف نمایند.

ماده ۲۸ - هیأت اجرایی موظف است در اجرای مواد (۶۲) و (۶۵) قانون (بی‌نویس ۴۱) هیأت نظارت بخش را در جریان مراحل و امور انتخابات قرار دهد و یک نسخه از کلیه‌ی صورتجلسه‌ها و آگهی‌های خود را به آن هیأت تحویل نماید.

ماده ۲۹ - هیأت اجرایی در مهلت مقرر و در اجرای ماده‌ی (۳۹) قانون (بی‌نویس ۴۲)، تشکیل جلسه می‌دهد و تعداد و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی حوزه‌ی انتخابیه را تعیین و پس از تنظیم صورتجلسه، یک نسخه‌ی آن را به بخشدار تسلیم می‌نماید. (فرم شماره ۷)

پی‌نویس ۴۰ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۳۶ به ۳۹ تغییر یافته است.
پی‌نویس ۴۱ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره مواد مذکور از ۶۲ و ۶۵ به ۶۵ و ۶۸ تغییر یافته است.

ماده ۳۰- بخشدار موظف است بر اساس صورتجلسه‌ی دریافتی از هیأت اجرایی، آگهی انتخابات حاوی تاریخ اخذ رأی، ساعات اخذ رأی، شرایط انتخاب‌کنندگان، جرایم و تخلفات و مقررات جزایی و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی را تنظیم و در موعد مقرر برای اطلاع عموم در حوزه‌ی انتخابیه منتشر نماید. (فرم شماره ۸)

ماده ۳۱- بخشدار موظف است در اجرای ماده‌ی (۴۰) قانون (پی‌نویس ۴۳)، پس از وصول اسامی اعضای شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی نسبت به صدور احکام آنان اقدام نماید. (فرم‌های شماره ۹ و ۱۰)

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - به منظور جلوگیری از هر گونه خللی در برگزاری برنامه‌های روز ثبت نام و اخذ رأی، هیأت اجرایی موظف است ترتیبی اتخاذ نماید که در صورت عدم حضور هر یک از اعضای شعبه، بلافاصله فرد جایگزین به محل شعبه اعزام گردد.

ماده ۳۲- بخشدار موظف است ترتیبی اتخاذ نماید که یک روز قبل از روز اخذ رأی، محل شعبه یا شعب ثبت نام و اخذ رأی آماده شود.

ماده ۳۳ - (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - بخشدار موظف است برای هر یک از شعب ثبت نام و اخذ رأی، یک نفر نماینده که باید حتی‌الامکان از کارمندان دولت باشد، از طرف خود تعیین و نسبت به صدور حکم آنان اقدام نماید و برای تحویل گرفتن صندوق و تعرفه و برگ رأی و سایر وسایل و لوازم انتخاباتی با تعیین تاریخ و محل مراجعه، از ایشان و اعضای شعبه برای شرکت در جلسه توجیهی دعوت به عمل آورد. (فرم شماره ۱۱)

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - به منظور جلوگیری از هر گونه خللی در برگزاری برنامه‌های روز ثبت نام و اخذ رأی بخشدار موظف است ترتیبی اتخاذ نماید که در صورت عدم حضور هر یک از نمایندگان خود، بلافاصله فرد یا افراد جایگزین را به محل شعبه اعزام نماید.

پی‌نویس ۴۲ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۳۹ به ۴۲ تغییر یافته است.
پی‌نویس ۴۳ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۴۰ به ۴۳ تغییر یافته است.

ماده ۳۴ - (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۸) - هیأت اجرایی موظف است پس از حضور نمایندگان بخشدار و اعضای شعب در جلسه توجیهی، برنامه‌ی ثبت نام و اخذ رأی و قرائت و شمارش آراء و سایر آموزش‌های لازم، صندوق اخذ رأی و تعرفه و برگ رأی و مهر انتخابات و سایر مسائل مورد نیاز را به نمایندگان بخشدار تحویل دهد. هیأت اجرایی موظف است ترتیبی اتخاذ نماید تا شعب ثبت نام و اخذ رأی حداقل یک (۱) ساعت قبل از شروع اخذ رأی آماده به کار شوند و مسئولین شعبه در محل حاضر باشند. (فرم شماره ۱۲)

تبصره - (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۸) - نمایندگان بخشدار موظفند پس از حضور در محل شعب ثبت نام و اخذ رأی، صندوق و تعرفه و برگ‌های رأی و سایر وسایل و لوازم مورد نیاز را در اختیار رئیس شعبه قرار دهند.

ماده ۳۵ - در صورت تعیین و معرفی کتبی ناظر برای هر یک از شعب ثبت نام و اخذ رأی از طرف هیأت نظارت بخش، بخشدار موظف است نسبت به اعزام وی به نحوی که قبل از شروع اخذ رأی در محل شعبه حضور داشته باشد، اقدام نماید.

ماده ۳۶ - بخشدار موظف است برای حفاظت شعب ثبت نام و اخذ رأی با همکاری و هماهنگی نیروی انتظامی به تعداد لازم و حداکثر تا (۳) نفر از مأموران مذکور انتخاب و ضمن صدور ابلاغ نامبردگان، آنان را به همراه نماینده خود و ناظر و اعضای شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی به محل اعزام نماید. (فرم شماره ۱۳)

فصل سوم - هیأت‌های نظارت

ماده ۳۷ - در اجرای ماده‌ی (۵۳) قانون (پی‌نویس^{۴۴}) و به استناد ماده‌ی (۷۳) قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹ به منظور

پی‌نویس ۴۴ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۵۳ به ۵۶ تغییر یافته است.

نظارت بر امر انتخابات شوراهای، هیأت مرکزی نظارت بر امر انتخابات شوراهای اسلامی کشوری متشکل از (۳) نفر از اعضای کمیسیون شوراها و امور داخلی و (۲) نفر از اعضای کمیسیون اصل (۹۰) به انتخاب مجلس شورای اسلامی تشکیل می‌شود.

تبصره - در صورتی که به تعداد لازم از کمیسیون‌های مذکور داوطلب نباشد، مجلس از میان سایر نمایندگان داوطلب (۵) نفر را انتخاب می‌نماید.

ماده ۳۸- در اجرای ماده‌ی (۵۳) قانون (پی‌نویس ۲۰) و به استناد ماده‌ی (۷۴) قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹ به منظور نظارت بر امر انتخابات شوراهای اسلامی کشوری در هر استان، هیأت نظارت استان مرکب از سه (۳) نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی آن استان به تعیین هیأت مرکزی نظارت تشکیل می‌شود. هیأت مرکزی نظارت پس از تعیین اعضای هیأت نظارت استان، اسامی آنان را به ستاد انتخابات استان مربوط و به ستاد انتخابات کشور اعلام می‌نماید.

تبصره - در هر استانی که تعداد نمایندگان آن از سه (۳) نفر کمتر باشد و یا به حد نصاب از آن استان داوطلب نباشد، تعیین بقیه‌ی اعضاء از بین نمایندگان استان‌های مجاور با هیأت مرکزی نظارت می‌باشد.

ماده ۳۹- ستاد انتخابات استان پس از وصول اسامی اعضای هیأت نظارت استان، اسامی نامبردگان را به فرمانداری‌های تابع اعلام می‌نماید.

ماده ۴۰- هیأت نظارت استان در هر شهرستان، هیأت نظارت شهرستان بر انتخابات شوراهای اسلامی کشوری را مرکب از (۵) نفر از معتمدان محل تشکیل می‌دهد و اسامی آنان را به فرمانداری ذیربط و ستاد انتخابات استان اعلام می‌نماید.

ماده ۴۱- فرمانداری مکلف است پس از وصول اسامی اعضای هیأت نظارت شهرستان، اسامی نامبردگان را به بخشداری‌های تابع اعلام نماید. (فرم شماره ۱۴)

ماده ۴۲- هیأت نظارت شهرستان برای هر بخش، هیأت نظارت بخش مرکب از سه (۳) نفر معتمد محلی برای نظارت بر انتخابات بخش تشکیل می‌دهد و اسامی آنان را به بخشدار مربوط و فرمانداری محل اعلام می‌نماید.

تبصره - اقدامات هیأت نظارت شهرستان در خصوص تعیین اعضای هیأت نظارت بخش، نافی اختیارات هیأت مرکزی نظارت و هیأت نظارت استان در این مورد نخواهد بود.

ماده ۴۳- هیأت نظارت بخش می‌تواند برای شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی ناظر تعیین و حداکثر تا یک (۱) روز مانده به روز اخذ رأی به بخشدار معرفی نماید.

ماده ۴۴- شرکت اعضای هیأت نظارت بخش در جلسات هیأت اجرایی به منظور نظارت بر صحت برگزاری انتخابات می‌باشد و عدم حضور آنان در جلسات و یا خودداری از امضای صورتجلسات مانع از ادامه‌ی کار انتخابات نخواهد بود.

ماده ۴۵- هیأت‌های نظارت در چارچوب قانون و آیین‌نامه‌ی اجرایی تنها ناظر بر اجرای صحیح قانون می‌باشند و حق دخالت در امور اجرایی انتخابات را ندارند.

فصل چهارم - اعلام داوطلبی، بررسی سوابق و رسیدگی به صلاحیت داوطلبان

ماده ۴۶ - (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - بخشدار موظف است بلافاصله پس از وصول دستور شروع انتخابات، آگهی ثبت نام از داوطلبان، حاوی تاریخ شروع و خاتمه ثبت نام، محل ثبت نام، شرایط انتخاب شونده‌گان و مدارک مورد نیاز شامل اصل شناسنامه‌ی عکس‌دار، دو نسخه تصویر کلیه‌ی صفحه‌های شناسنامه، اصل و تصویر کارت پایان خدمت یا مدرکی دال بر مشخص بودن وضعیت خدمت وظیفه‌ی عمومی و چهار (۴) قطعه عکس جدید ۴ × ۳ منتشر نماید و ظرف مهلت مقرر (پی‌نویس ۴۵) از داوطلبان عضویت در شوراها ثبت نام به عمل آورد. (فرم شماره ۱۵)

پی‌نویس ۴۵ - مهلت مقرر در قانون «۷ روز» است.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - در صورتی که تعداد داوطلبان برای تشکیل شورا کمتر یا برابر با تعداد اعضای اصلی باشد، انتخابات برگزار نخواهد شد.

ماده ۴۷- بخشدار می‌تواند با صدور حکم کتبی، مسئول یا مسئولانی از بین کارمندان بخشداری را برای ثبت نام از داوطلبان عضویت در شوراها تعیین نماید. (فرم شماره ۱۶)

تبصره - بخشدار می‌تواند با صدور حکم کتبی، دهمدار را نیز به عنوان مسئول ثبت نام تعیین نماید.

ماده ۴۸- داوطلبان عضویت در شوراها در مهلت مقرر با مراجعه به بخشداری و ارائه مدارک مورد نیاز شخصاً پرسشنامه‌ی اعلام داوطلبی را در حضور مسئول ثبت نام تکمیل می‌نمایند. مسئول ثبت نام پس از دریافت و تطبیق مشخصات سجلی داوطلب با اصل شناسنامه، رسید مدارک و پرسشنامه را به وی تسلیم می‌دارد. (فرم شماره ۱۷)

ماده ۴۹- هیأت اجرایی بلافاصله پس از تشکیل، مقدمات رسیدگی به صلاحیت داوطلبان را فراهم می‌نماید.

ماده ۵۰ - (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - بخشدار موظف است در اجرای تبصره‌ی (۱) ذیل ماده‌ی (۴۶) قانون (پی‌نویس ۴۶)، در پایان هر روز اسامی و مشخصات داوطلبانی را که توسط هیأت اجرایی مضمون تشخیص داده شده‌اند به منظور بررسی سوابق حسب مورد به مراجع ذیربط در شهرستان از قبیل اداره‌ی اطلاعات، نیروی انتظامی، دادگستری و ثبت احوال ارسال نماید. (فرم‌های شماره ۱۸ و ۱۹)

ماده ۵۱ - (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۱۵) - مراجع مذکور در ماده‌ی (۴۶) قانون (پی‌نویس ۳۴) موظفند در اجرای تبصره‌ی ۲ ماده‌ی یادشده حداکثر ظرف مدت ده (۱۰) روز پس از وصول اسامی و مشخصات هر یک از داوطلبان نتیجه‌ی بررسی‌های انجام شده در خصوص سوابق آنان را به طور کتبی به بخشدار اعلام نمایند. (فرم‌های شماره ۲۰، ۲۱ و ۲۲)

پی‌نویس ۴۶ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۴۶ به ۴۹ تغییر یافته است.

تبصره ۱- (اصلاحی ۱۳۸۲/۵/۱۵) - مراجع مذکور در ماده‌ی (۴۶) قانون (بی‌نویس ۳۴) موظف‌اند کلیه‌ی

اطلاعات و سوابق ذیربط داوطلبان استعلام شده را کتباً به هیأت اجرایی اعلام نمایند.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - عدم ارسال هرگونه پاسخ توسط مراجع مذکور در ماده‌ی (۴۶)

قانون (بی‌نویس ۳۴) در مهلت مقرر، به منزله‌ی فقدان سوابق سوء داوطلبان در آن مراجع محسوب می‌-

گردد.

ماده ۵۲- بخشدار موظف است به محض وصول اطلاعات لازم در باره‌ی سوابق هر یک از

داوطلبان، جلسات هیأت اجرایی را تشکیل دهد و حداکثر ظرف مدت هفت روز (بی‌نویس مهمم ۴۷) پس از

وصول سوابق هر یک از داوطلبان با رعایت کامل متن ماده‌ی (۴۹) قانون (بی‌نویس ۴۸)، به صلاحیت

آنان رسیدگی و نتیجه را صورتجلسه نماید و بلافاصله یک نسخه از هر یک از صورتجلسه‌ی تنظیمی

را به هیأت نظارت بخش ارسال نماید. (فرم های شماره ۲۳ و ۲۴)

تبصره - مهلت رسیدگی به صلاحیت آن دسته از داوطلبان عضویت در شورای اسلامی روستا که

در مظان اتهام قرار نداشته‌اند و سوابق آنان از مراجع مذکور در ماده‌ی (۴۶) قانون (بی‌نویس ۲۲)

استعلام نشده است نیز حداکثر هفت روز پس از پایان مهلت (۱۰) روزه‌ی مراجع یادشده می‌باشد.

ماده ۵۳ - (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - هیأت نظارت بخش پس از وصول صورتجلسات رسیدگی به

صلاحیت داوطلبان، به استناد ماده‌ی (۴۸) قانون (بی‌نویس ۴۹) موظف است حداکثر ظرف مدت (۷)

روز (بی‌نویس مهمم ۵۰) از وصول هر یک از صورتجلسات، نظریه‌ی خود را مبنی بر تأیید یا رد صلاحیت

آن دسته از داوطلبانی که صلاحیت آنان توسط هیأت اجرایی رد شده است به صورت کتبی به

بخشدار اعلام نماید.

پی‌نویس ۴۷ - بر اساس ماده ۵۰ قانون (اصلاحی سال ۹۶) مدت مذکور به ۱۴ روز افزایش یافته است.

پی‌نویس ۴۸ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۴۹ به ۵۲ تغییر یافته است.

پی‌نویس ۴۹ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۴۸ به ۵۱ تغییر یافته است.

پی‌نویس ۵۰ - بر اساس ماده ۵۱ قانون (اصلاحی سال ۹۶) مدت مذکور به ۱۴ روز افزایش یافته است.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - چنانچه هیأت نظارت بخش در باره‌ی داوطلب یا داوطلبان مذکور

نظر خود را در مهلت مقرر اعلام ننماید، نظر هیأت اجرایی ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۵۴ - (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - بخشدار موظف است پس از وصول نظریه‌ی هیأت نظارت بخش

مبنی بر تأیید یا رد تصمیمات هیأت اجرایی بخش در خصوص رد صلاحیت داوطلبان و همچنین با

رعایت تبصره‌ی ماده‌ی (۵۳)، بلافاصله مراتب تأیید یا رد صلاحیت هر یک از داوطلبان را به طور

کتبی به داوطلب تأیید یا رد صلاحیت شده‌ی ذیربط اعلام نماید. (فرم های ۲۵ و ۲۶)

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - داوطلبان رد صلاحیت شده ظرف (۴) روز پس از دریافت نظریه‌ی

هیأت اجرایی به استناد تبصره‌ی ۱ ماده‌ی (۵۰) قانون (پی‌نویس ۵۱) می‌توانند ضمن درخواست دلایل

رد صلاحیت خود شکایت خود را به هیأت نظارت شهرستان تسلیم نمایند.

ماده ۵۵ - هیأت نظارت شهرستان موظف است ظرف مهلت مقرر در تبصره‌ی (۳) ماده‌ی (۵۰)

قانون (پی‌نویس ۲۷)، نظر خود در خصوص تأیید یا رد صلاحیت آن دسته از داوطلبانی که صلاحیتشان

در هیأت اجرایی (پی‌نویس مهم ۵۲) رد شده و شاکی بوده‌اند را با تنظیم صورتجلسه به ضمیمه‌ی نامه

رسمی به هیأت اجرایی بخش ارسال نماید. (فرم شماره ۲۷)

تبصره ۱ - چنانچه در مهلت مقرر هیچ‌گونه شکایتی از حوزه‌ی انتخابیه‌ی اصل نشد، مراتب

صورتجلسه و به همان نحو عمل خواهد شد.

تبصره ۲ - (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - رعایت قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبان

رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف مصوب ۷۸/۸/۲۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص

بررسی صلاحیت داوطلبان و ابلاغ مراتب رد صلاحیت به داوطلبان ذیربط الزامی است.

پی‌نویس ۵۱ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۵۰ به ۵۳ تغییر یافته است.

پی‌نویس ۵۲ - بر اساس ماده ۵۳ قانون (اصلاحی سال ۹۶) بعد از عبارت هیأت اجرایی، عبارت «هیأت نظارت بخش و روستا» اضافه شده است.

ماده ۵۶- هیأت اجرایی بخش موظف است پس از وصول صورتجلسه‌ی رسیدگی به شکایات داوطلبان ردصلاحیت شده، از هیأت نظارت شهرستان، بلافاصله مراتب را به منظور انتشار آگهی اسامی نامزدهای انتخاباتی به بخشدار اعلام نماید.

ماده ۵۷- بخشدار موظف است پس از وصول نظریه‌ی هیأت نظارت شهرستان، آگهی اسامی نامزدهای انتخاباتی را حداکثر ظرف سه (۳) روز تهیه و هشت (۸) روز قبل از روز اخذ رأی به منظور اطلاع اهالی حوزه‌ی انتخابیه، در حوزه‌ی مذکور منتشر نماید. (فرم شماره ۲۸)

ماده ۵۸- در اجرای ماده‌ی (۲۴) قانون (پی‌نویس ۵۳)، نامزدهای انتخاباتی در صورت تمایل به داشتن نماینده در محل شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی موظفند حداکثر تا سه (۳) روز قبل از روز اخذ رأی اسامی و مشخصات و یک قطعه عکس نمایندگان خود را به هیأت اجرایی تسلیم نمایند.

ماده ۵۹- هیأت اجرایی موظف است برای نمایندگان نامزدهای انتخاباتی، معرفی‌نامه و یا کارت شناسایی صادر و به نامزد ذیربط تحویل نماید.

ماده ۶۰- شکایات و اعتراضات نمایندگان نامزدهای انتخاباتی از طریق نامزدهای مربوط جمع‌آوری و با امضای وی به هیأت‌های اجرایی و نظارت بخش تسلیم خواهد شد.

ماده ۶۱- تدارکات و تأمین احتیاجات مورد تقاضای هر یک از نمایندگان نامزدها به عهده‌ی نامزد معرفی‌کننده خواهد بود.

فصل پنجم - تبلیغات (پی‌نویس ۵۴)

ماده ۶۲- مدت فعالیت تبلیغات انتخاباتی برای کلیه‌ی نامزدها یکسان است و هشت (۸) روز قبل از روز اخذ رأی آغاز می‌گردد و تا (۲۴) ساعت قبل از روز اخذ رأی ادامه خواهد داشت.

پی‌نویس ۵۳ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۲۴ به ۲۸ تغییر یافته است.
پی‌نویس ۵۴ - به ماده ۷۵ قانون و زیرنویس آن مراجعه شود.

ماده ۶۳ - (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - در فعالیتهای تبلیغاتی انتخاباتی، انجام امور ذیل ممنوع است و مرتکبین تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

۱- نوشتن و یا اظهار مطالب خلاف واقع.

۲- دیوارنویسی، راه اندازی کاروانهای تبلیغاتی و استفاده از بلندگوهای سیار خارج از محل سخنرانی و یا ستاد تبلیغاتی انتخاباتی.

۳- اعلام نظر شخصیتها در تأیید نامزدها با ذکر عنوان و مسئولیت آنان.

۴- استفاده از صدا و سیما و میز خطابه‌ی نماز جمعه یا هر وسیله‌ی دیگری که جنبه‌ی رسمی و دولتی دارد.

۵- فعالیت انتخاباتی کارمندان در ساعات اداری.

۶- استفاده از وسایل و امکانات وزارتخانه‌ها و ادارات، شرکت‌های دولتی و مؤسسات وابسته به دولت و شهرداری‌ها و شرکت‌ها و سازمان‌های وابسته به آنها و نهادهای و مؤسساتی که از بودجه عمومی (به هر میزان) استفاده می کنند و همچنین در اختیار گذاشتن وسایل و امکانات مذکور.

۷- فعالیت تبلیغاتی مجریان و ناظران انتخابات برای نامزدهای انتخاباتی در قلمرو مسئولیت خود.

۸- الصاق هر گونه آثار تبلیغاتی نامزدها بر روی علائم راهنمایی و رانندگی، تابلوی بیمارستان‌ها، تابلوی مدارس و سایر مؤسسات آموزشی و تابلوهای منصوبه در معابر عمومی توسط بخش دولتی و وابسته به دولت و همچنین تأسیسات عمومی و دولتی و صندوق‌های پُست، باجه‌های تلفن، پست‌های برق و تلفن، تابلوها و املاک بخش خصوصی (مگر با رضایت مالکان یا متصرفان) و هر گونه تابلوی راهنما، مأمورین انتظامی در صورت مشاهده‌ی چنین مواردی متخلفان را جلب و به منظور تعقیب قانونی به مقامات قضایی تحویل می نمایند.

بخشداری‌ها موظف‌اند با استفاده از امکانات محلی نسبت به امحای چنین اوراقی اقدام نمایند.

۹- تبلیغ علیه نامزدها و هر گونه هتک حرمت و حیثیت آنان.

۱۰- پاره یا معدوم نمودن عکس و آثار تبلیغاتی نامزدهای انتخاباتی در مدت و زمان قانونی تبلیغات که در محل‌های مجاز الصاق شده و یا نصب شده باشد.

۱۱- انجام هر گونه فعالیت تبلیغاتی تحت عنوان داوطلبی خارج از مهلت قانونی تبلیغات.

تبصره ۱- درجات تحصیلی و سوابق خدمات و فعالیت‌های مورد ادعا در آثار تبلیغاتی باید مستند به مدارکی باشد که در صورت نیاز هیأت اجرایی، ارایه آنها امکان‌پذیر باشد.

تبصره ۲- استفاده از امکانات تبلیغی مؤسساتی که به نحوی از بودجه‌ی عمومی استفاده می‌کنند ولی با رعایت ضوابط و انعقاد قرارداد و اخذ وجه از اشخاص حقیقی و حقوقی برای آنها کارهای تبلیغاتی انجام می‌دهند (مثل نشریات وابسته به دولت)، در تبلیغات انتخاباتی بلامانع است.

تبصره ۳- (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - استفاده از اماکن دولتی و عمومی مشروط به اخذ مجوز از مقامات ذیصلاح و پرداخت هزینه برابر برای تمامی نامزدها و طرفداران آنان بلامانع است.

تبصره ۴- (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - بخشداری‌ها می‌توانند با استفاده از امکانات محلی، محل‌های مناسبی اعم از ثابت یا سیار برای الصاق یا ارائه‌ی آثار تبلیغاتی نامزدها تعیین نمایند و در صورت لزوم هزینه‌ی لازم را از آنان اخذ کنند.

تبصره ۵- (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - استفاده از هرگونه آثار تبلیغاتی نامزدها و طرفداران آنان اعم از کاغذی، پارچه‌ای، مقوایی، فلزی و یا هر جنس دیگر با ابعاد بیشتر از ۷۰×۱۰۰ سانتی‌متر ممنوع است.

تبصره ۶- (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - شرکت پُست در چارچوب اساسنامه‌ی خود فقط می‌تواند در امر توزیع آثار تبلیغاتی نامزدها اقدام نماید.

ماده ۶۴- (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - مطبوعات و نشریات حق ندارند آگهی یا مطالبی علیه نامزدهای انتخاباتی درج نمایند و یا مطلبی بنویسند که دال بر انصراف گروه یا اشخاصی از نامزدهای معین

باشد، در این صورت نامزدها حق دارند پاسخ خود را به نشریه مزبور بدهند و آن نشریه طبق قانون مطبوعات مکلف به چاپ فوری آن در مهلت مجاز تبلیغات می‌باشد.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - مطبوعات و نشریات در انتشار هرگونه مطلب در خصوص نامزدها مکلفند به نحوی اقدام نمایند که فرصت پاسخگویی برای نامزد در مهلت مجاز تبلیغاتی فراهم باشد.

ماده ۶۵ - انتشار اعلام نظر شخصیت‌ها (بدون ذکر عنوان مسئولیت آنان)، مجامع، احزاب و گروه‌های مجاز، در تأیید نامزد انتخاباتی باید مستند به مدرک کتبی و امضا شده مربوط به تأیید و حمایت باشد و در صورت درخواست هیأت اجرایی، نامزد انتخاباتی مکلف به ارائه‌ی این مستندات و مدارک باشد.

ماده ۶۶ - همزمان با آغاز کار ستاد تبلیغات انتخاباتی نامزدها، نشانی و محل ستاد و نام مسئول آن کتباً و با امضای نامزد انتخاباتی مربوط، به آگاهی هیأت اجرایی حوزه‌ی انتخابیه برسد.

تبصره - (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - ستاد تبلیغات انتخاباتی، مرکزی است که فعالیت‌های تبلیغاتی نامزدها و طرفداران آنان مندرج در مواد فصل پنجم این آیین‌نامه در آن ساماندهی و انجام پذیرد. هر داوطلب تنها می‌تواند یک ستاد تبلیغاتی دایر نماید.

ماده ۶۷ - هرگونه عکس و آثار تبلیغاتی نامزدهای انتخاباتی که در محل شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی وجود دارد باید قبل از اخذ رأی، توسط اعضای شعبه امحا شود.

فصل ششم - برنامه روز اخذ رأی و شمارش و قرائت آراء و اعلام نتیجه اخذ رأی

ماده ۶۸ - (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - اعضای شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی حداقل یک (۱) ساعت قبل از وقت مقرر در محل شعبه حاضر می‌شوند. ابتدا به استناد تبصره‌ی (۲) ذیل ماده‌ی (۴۰) قانون (پی-نویس ۵۵)، نسبت به انتخاب هیأت رئیسه و منشی‌ها اقدام و مراتب را در صورتجلسه درج می‌نمایند، سپس صندوق اخذ رأی را در حضور نماینده‌ی بخشدار و ناظر بر انتخابات (در صورت حضور) باز می-

پی‌نویس ۵۵ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۴۰ به ۴۳ تغییر یافته است.

کنند و پس از حصول اطمینان از خالی بودن صندوق، آن را لفاف، با لاک و مهر (پلمب) شعبه ثبت نام و اخذ رأی لاک و مهر (پلمب) می نمایند و پس از امضاء و تأیید مراتب فوق در صورتجلسه، برنامه‌ی اخذ رأی و قرائت آراء را در (۶) مرحله به شرح زیر انجام می دهند: (فرم شماره ۲۹)

الف - مرحله‌ی مراجعه رأی دهندگان

ب - مرحله‌ی کنترل

ج - مرحله‌ی ثبت نام

د - مرحله‌ی اخذ رأی

ه - مرحله‌ی قرائت و شمارش آراء

و - مرحله‌ی تنظیم و تکمیل صورتجلسه

الف - مرحله‌ی مراجعه رأی دهندگان

۱- اعضای شعبه باید ترتیبی اتخاذ نمایند که رأی دهندگان از یک سمت وارد محل شعبه شوند و پس از دادن رأی از سمت دیگر خارج شوند.

۲- مأمورین انتظامی موظفند طبق دستور نماینده‌ی بخشدار یا رئیس شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی از ازدحام در داخل محوطه‌ی اخذ رأی ممانعت نمایند تا اخذ رأی در کمال آرامش انجام پذیرد.

۳- رأی دهندگان با در دست داشتن عین شناسنامه‌ی خود در محل شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی حضور می یابند و به ترتیب به منظور ثبت نام و دادن رأی وارد محوطه‌ی اخذ رأی می شوند.

ب - مرحله‌ی کنترل

کنترل در سه مرحله انجام می شود:

۱- کنترل شناسنامه: رئیس شعبه یا هر یک از سه منشی شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی با

ملاحظه‌ی شناسنامه‌ی رأی دهنده موارد زیر را مورد توجه قرار می دهند:

الف - شناسنامه به مهر شعب دیگر مهور نشده باشد.

ب - شناسنامه متعلق به شخص مراجعه کننده بوده و صاحب آن در روز اخذ رأی حداقل (۱۵) (پی‌نویس مهم ۵۶) سال تمام سن داشته باشد.

۲- رئیس شعبه و یا هر یک از سه منشی انگشت سبابه دست راست رأی دهنده را کنترل می‌نماید تا آلوده به رنگ جوهر استامپ، که نشانه‌ی دادن رأی در شعبه‌ی دیگر است، نباشد. در صورتی که مراجعه کننده دارای شناسنامه‌ای باشد که ممهور به مهر انتخابات در روز اخذ رأی است و دلالت بر دادن رأی در شعبه‌ی دیگری نماید و یا در انگشت سبابه‌ی او اثر جوهر استامپ شعبه‌ی اخذ رأی دیگری مشاهده شود، از وی رأی‌گیری نخواهد شد.

۳- کنترل شرط احراز توطن: به استناد بند (۳) ماده‌ی (۲۵) قانون (پی‌نویس ۵۷) و تبصره‌ی ذیل آن، اعضای شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی به روش‌های مقتضی کنترل می‌نمایند که شخص رأی‌دهنده و یا افراد تحت تکفل وی (همسر و فرزندان) حداقل یک سال متوالی متصل به زمان اخذ رأی در محل سکونت داشته باشد.

ج - مرحله‌ی ثبت نام

۱- پس از انجام مرحله‌ی کنترل و حصول اطمینان از اینکه شناسنامه متعلق به مراجعه کننده است و واجد شرایط رأی دادن می‌باشد، یک نفر از منشی‌ها نسبت به ثبت مشخصات وی بر اساس مندرجات شناسنامه بر روی برگ تعرفه اقدام و پس از اخذ اثر انگشت رأی‌دهنده روی برگ تعرفه، آن را با قید تاریخ با مهر انتخابات ممهور و امضا می‌نماید.

۲- متصدی ثبت نام، شناسنامه‌ی رأی دهنده را نیز به مهر انتخابات ممهور و به وی تحویل می‌نماید.

د - مرحله‌ی اخذ رأی

پی‌نویس ۵۶ - با توجه به اصلاح بند ۲ ماده ۲۹ قانون، حداقل سن رأی دهندگان در روز اخذ رأی ۱۸ سال تمام می‌باشد.
پی‌نویس ۵۷ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۲۵ به ۲۹ تغییر یافته است.

۱- پس از ثبت نام از رأی‌دهنده، متصدی ثبت نام برگ رأی را بعد از ممهور نمودن به مهر انتخابات از محل نقطه‌چین از تعرفه‌ی انتخاباتی جدا می‌کند و به رأی‌دهنده تسلیم می‌نماید تا رأی‌دهنده اسم نامزد یا نامزدهای مورد نظر خود را حداکثر به تعداد اعضای اصلی شورا بر روی آن بنویسد، تا کند، داخل صندوق بیاورد و از درب خروجی شعبه خارج شود.

بدیهی است تعرفه‌های انتخاباتی در محل شعبه باقی می‌ماند و باید در نگهداری و حفاظت آنها دقت و مراقبت کامل به عمل آید.

۲- نماینده‌ی بخشدار و اعضای شعبه‌ی ثبت نام و اخذ رأی باید ترتیبی اتخاذ نمایند که رأی-نویسی مخفی باشد و به صورت کاملاً آزاد و بدون اعمال نفوذ شخص دیگری انجام پذیرد و هیچ یک از اعضای شعبه و نماینده‌ی بخشدار و مأمورین انتظامی و نماینده‌ی هیأت نظارت و اصولاً کلیه‌ی افرادی که به هر شکل در شعبه وظیفه‌ای بر عهده دارند حق نوشتن رأی برای اشخاص را ندارند.

در صورتی که برای نوشتن رأی نیاز به فرد دیگری باشد، رأی‌دهنده بایستی از وجود افراد خارج از شعبه که مورد اعتماد وی هستند، استفاده نماید و اعضای شعبه نیز کنترل نمایند تا عمل خلاف قانون انجام نگیرد.

۳- نماینده‌ی هیأت نظارت حق دخالت در امور اجرایی انتخابات را ندارد و در صورت مشاهده‌ی ارتکاب به تخلف مندرج در ماده‌ی (۶۷) قانون (پی‌نویس ۵۸) موظف است مراتب را به اعضای شعبه و نماینده‌ی بخشدار تذکر دهد و آنان ضمن بررسی موضوع باید فرد یا افراد خاطی را توسط مأمورین انتظامی حاضر در شعبه جلب و مراتب را صورتجلسه نمایند و همراه خاطی تحویل مقام‌های قضایی دهند.

ه - مرحله‌ی قرائت و شمارش آراء

اعضای شعبه پس از انقضای مدت اخذ رأی در صورت حصول اطمینان از این که کلیه‌ی مراجعه‌کنندگان رأی خود را در صندوق‌های رأی انداخته‌اند و دیگر کسی برای دادن رأی در محل شعبه حضور ندارد، بلافاصله پس از شمارش تعرفه‌ها و ثبت تعداد آن در صورتجلسه با حضور نماینده‌ی بخشدار و نماینده‌ی هیأت نظارت، شمارش و قرائت آراء را به ترتیب زیر آغاز می‌نمایند:

۱- ابتدا رئیس یا نایب رئیس شعبه‌ی اخذ رأی با همکاری یکی از منشی‌ها لاک و مهر (پلمپ) صندوق اخذ رأی را باز و تعداد برگ‌های داخل صندوق را بدون اینکه قرائت شود شمارش می‌کنند و پس از تطبیق تعداد آنها با تعداد برگ‌های تعرفه به یکی از دو حالت زیر عمل می‌نمایند:

الف - چنانچه تعداد اوراق رأی داخل صندوق بیشتر از تعداد تعرفه‌ها باشد بر اساس بند «ج» ماده (۲۰) قانون (بی‌نویس ۵۹)، به تعداد اضافی ابتدا از اوراق غیر چاپی و متفرقه و سپس از مجموع برگ‌های رأی، بدون اینکه خوانده شود، بر می‌دارند و جمله‌ی «باطل شد» را در پشت آن قید و تعداد آن را در صورتجلسه اخذ رأی نیز درج و در پایان ضمیمه‌ی صورتجلسه می‌نمایند.

ب - در صورتی که تعداد اوراق رأی داخل صندوق مساوی یا کمتر از تعداد تعرفه‌ها باشد، اقدام خاصی صورت نمی‌گیرد و فقط مراتب در صورتجلسه درج می‌شود.

۲- پس از اینکه شمارش آراء به ترتیب یادشده انجام شد، قرائت آراء با رعایت مواد (۱۹)، (۲۰)، (۲۱)، (۲۲) و (۲۳) قانون (بی‌نویس ۶۰) و بندها و تبصره‌های ذیل آنها انجام خواهد شد.

و - مرحله‌ی تنظیم صورتجلسه

پس از خاتمه‌ی شمارش و قرائت آراء، صورتجلسه‌ی اخذ رأی شعبه در پنج نسخه تنظیم و سپس تعداد رأی هر یک از نامزدها در صورتجلسه قید می‌شود. پس از انجام این کار، صورتجلسه به امضای نماینده‌ی بخشدار و اعضای شعبه‌ی اخذ رأی و نماینده‌ی هیأت نظارت می‌رسد و بلافاصله کلیه‌ی

پی‌نویس ۵۹ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۲۰ به ۲۴ تغییر یافته است.

پی‌نویس ۶۰ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲ و ۲۳ به مواد ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶ و ۲۷ تغییر یافته است.

اوراق و مدارک انتخاباتی (بی‌نویس مهم ۶۱) و یک نسخه از صورتجلسه‌ی تنظیمی داخل صندوق رأی قرار داده می‌شوند و پس از لاک و مهر (پلمب) شدن صندوق یا صندوق‌ها، اعضای شعبه‌ی اخذ رأی به اتفاق نماینده‌ی بخشدار و به همراه نماینده‌ی هیأت نظارت و مأمورین محافظ صندوق، صندوق یا صندوق‌های رأی را همراه با یک نسخه از صورتجلسه‌ی نتایج آرای شعبه و سایر مدارک رسماً تحویل هیأت اجرایی می‌دهند. از سه نسخه‌ی باقیمانده‌ی صورتجلسه‌ی نتایج آراء، یک نسخه تحویل نماینده‌ی هیأت نظارت، یک نسخه تحویل نماینده‌ی بخشدار و یک نسخه نیز تحویل رئیس شعبه می‌شود. اگر در روز اخذ رأی مسائل و مشکلاتی پدید آید باید در قسمت انتهایی صورتجلسه نوشته شود و به امضای اعضای شعبه، نماینده‌ی بخشدار و نماینده‌ی هیأت نظارت بخش برسد.

(فرم شماره ۲۹)

تبصره ۱ - (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - چنانچه صندوق اخذ رأی به گونه‌ای ساخته شده باشد که نیازی به لفاف نداشته باشد پس از بستن آن فقط محل یا محل‌های تعیین شده بر روی صندوق، در مراحل مختلف برنامه‌ی اخذ رأی با مهر انتخابات لاک و مهر (پلمب) خواهد شد.

تبصره ۲ - (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - در اجرای ماده‌ی (۶۶) قانون (بی‌نویس ۶۲) در صورت اعزام بازرس یا بازرسان ثابت وزارت کشور به شعب ثبت نام و اخذ رأی، آنان موظف‌اند در کلیه‌ی مراحل برنامه‌ی روز اخذ رأی و قرائت و شمارش آراء و اعلام نتایج و تنظیم صورتجلسه حضور یافته و تمامی نسخ صورتجلسه‌ی شعبه را امضا کنند.

ماده ۶۹ - هیأت اجرایی پس از دریافت صندوق یا صندوق‌های محتوی آراء و مدارک و صورتجلسات شعب ثبت نام و اخذ رأی حوزه‌ی انتخابیه، در حضور اعضای هیأت نظارت بخش نسبت به تنظیم صورتجلسه‌ی نتیجه‌ی اخذ رأی در حوزه‌ی انتخابیه اقدام می‌نماید و یک نسخه از صورتجلسه را برای انتشار آگهی نتیجه‌ی انتخابات به بخشدار تحویل می‌دهد. **(فرم شماره ۳۰)**

پی‌نویس ۶۱ - کلیه اوراق و مدارک انتخاباتی از جمله تعرفه‌های مصرف شده و مصرف نشده.
پی‌نویس ۶۲ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۶۶ به ۶۹ تغییر یافته است.

ماده ۷۰- بخشدار موظف است بلافاصله پس از دریافت صورتجلسه‌ی نتیجه اخذ رأی از هیأت اجرایی بخش نسبت به تنظیم آگهی نتیجه‌ی انتخابات و انتشار آن در حوزه‌ی انتخابیه اقدام نماید. (فرم شماره ۳۱)

فصل هفتم - بررسی شکایات

ماده ۷۱- به استناد مرحله‌ی (۵۲) قانون (بی‌نویس ۶۳)، هیأت‌های اجرایی موظفند از تاریخ اعلام نهایی صلاحیت داوطلبان تا دو (۲) روز پس از اعلام نتیجه‌ی اخذ رأی انتخابات، شکایات واصله را بپذیرند و ظرف پنج (۵) روز به آنها رسیدگی نمایند. بنابر این چنانچه در مهلت یادشده شکایتی از حوزه‌ی انتخابیه به هیأت اجرایی بخش واصل شود، هیأت مذکور موظف است حداکثر ظرف پنج (۵) روز پس از وصول هر شکایت در جلسه‌ی مشترک با هیأت نظارت بخش به آن رسیدگی و مراتب را صورتجلسه نمایند. (فرم شماره ۳۲)

تبصره ۱- شکایاتی قابل طرح و بررسی می‌باشد که نام و نام خانوادگی، نام پدر، آدرس محل کار یا سکونت شاکی که هویت وی را آشکار می‌نماید، دارا باشند.

تبصره ۲- هیأت اجرایی پس از پایان مهلت دریافت و رسیدگی به شکایات چنانچه هیچ‌گونه شکایتی از انتخابات دریافت ننموده باشد، مراتب عدم وصول شکایت را نیز صورتجلسه می‌نماید. (فرم شماره ۳۳)

ماده ۷۲- هیأت اجرایی موظف است پس از اتمام مهلت رسیدگی به شکایات، بلافاصله با توجه به شکایات دریافتی و بررسی چگونگی برگزاری انتخابات، نظر خود در مورد چگونگی برگزاری و پیشنهاد تأیید یا ابطال انتخابات حوزه‌ی انتخابیه را طی صورتجلسه‌ای به هیأت نظارت بخش اعلام نماید. (فرم‌های شماره ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷ و ۳۸)

تبصره ۱- چنانچه بررسی شکایات منجر به ابطال آرای شعبه یا شعبی از حوزه‌ی انتخابیه شود (اعم از آن که در سرنوشت انتخابات مؤثر باشد و یا نباشد) هیأت اجرایی بخش موظف است آرای باطل شده را در نتایج قبلی دخالت داده و نتیجه‌ی جدید به دست آمده از آن را در صورتجلسه‌ی مذکور منظور نماید.

تبصره ۲- پیشنهاد ابطال کل انتخابات یا آرای شعبه یا تعدادی از شعب می‌باید مستدل و بر اساس مواد قانون باشد.

ماده ۷۳- هیأت نظارت بخش موظف است حداکثر ظرف پنج (۵) روز از وصول نظریه‌ی هیأت اجرایی بخش در خصوص برگزاری انتخابات به شرح زیر اقدام نماید:

الف - چنانچه نظر بر تأیید صحت برگزاری انتخابات داشته باشد مراتب را صورتجلسه و یک نسخه‌ی آن را به بخشداری و یک نسخه را برای اطلاع، به هیأت نظارت شهرستان ارسال می‌نماید.

ب - چنانچه نظر بر ابطال انتخابات یک یا چند شعبه‌ی اخذ رأی داشته باشد، مراتب را صورتجلسه و یک نسخه‌ی آن را همراه با دلایل و مدارک مستند به منظور اخذ تصمیم و اقدام بعدی به هیأت نظارت شهرستان و یک نسخه را برای اطلاع، به بخشداری ارسال می‌نماید.

تبصره - از این مرحله به بعد با توجه به دو وضعیت (الف) و (ب)، اقدامات در دو مسیر جداگانه ولی به صورت موازی و همزمان ادامه خواهد یافت.

ماده ۷۴- اقدامات مربوط به بند (الف) ماده ۷۳:

۱- بخشدار موظف است پس از وصول صورتجلسه‌ی هیأت نظارت بخش مبنی بر تأیید صحت برگزاری انتخابات، مراتب را از طریق انتشار آگهی، به آگاهی اهالی حوزه‌ی انتخابیه برساند و یک نسخه از آگهی منتشرشده را برای هیأت نظارت شهرستان ارسال نماید. (فرم های ۳۹ و ۴۰)

۲- به استناد مرحله‌ی (۵۵) قانون (بی‌نویس ۶۴)، چنانچه کسی به تأیید صحت برگزاری انتخابات معترض باشد، حداکثر ظرف مدت (۲) روز از انتشار آگهی (بی‌نویس مهم ۶۵) می‌تواند شکایت خود را به هیأت نظارت شهرستان اعلام نماید.

۳- هیأت نظارت شهرستان موظف است حداکثر ظرف (۱۵) روز از وصول شکایت معترضان، براساس مرحله‌ی (۵۵) (بی‌نویس ۴۰) و با رعایت مواد (۵۷) و (۵۹) قانون (بی‌نویس ۶۶) نتیجه‌ی قطعی و نهایی انتخابات حوزه‌ی انتخابیه را به بخشدار مربوط اعلام نماید. چنانچه در پایان مهلت دریافت شکایت، هیأت نظارت شهرستان شکایتی دریافت نکرد موظف است بلافاصله مراتب عدم وصول شکایت را هم برای اقدام بعدی به بخشدار اعلام نماید.

۴- بخشدار موظف است نظر نهایی هیأت نظارت شهرستان در خصوص تأیید یا عدم تأیید صحت برگزاری انتخابات را از طریق انتشار آگهی، به آگاهی اهالی حوزه‌ی انتخابیه برساند.

ماده ۷۵- اقدامات مربوط به بند (ب) ماده ۷۳:

۱- هیأت نظارت شهرستان موظف است حداکثر ظرف پنج (۵) روز از وصول صورتجلسه‌ی هیأت نظارت بخش مبنی بر پیشنهاد ابطال انتخابات، موضوع را بررسی و نتیجه را صورتجلسه نماید چنانچه نتیجه‌ی بررسی‌ها حاکی از تأیید صحت برگزاری انتخابات با همان نتیجه‌ی قبلی باشد، مراتب را بلافاصله از طریق هیأت نظارت بخش به بخشدار اعلام می‌نماید. در غیر این صورت چنانچه نظر به ابطال و یا تغییر سرنوشت انتخابات باشد، صورتجلسه‌ی تنظیم شده را به منظور اظهار نظر نهایی به هیأت نظارت استان ارسال می‌دارد.

پی‌نویس ۶۴ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۵۵ به ۵۸ تغییر یافته است.

پی‌نویس ۶۵ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، عبارت «دو روز از انتشار آگهی» به «دو روز پس از اعلام نتیجه انتخابات» تغییر یافته است.

پی‌نویس ۶۶ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از مواد ۵۷ و ۵۹ به ماده ۶۰ و تبصره ۳ ماده ۶۳ تغییر یافته است.

۲- بخشدار موظف است پس از وصول نظریه‌ی هیأت نظارت شهرستان مبنی بر تأیید صحت برگزاری انتخابات که نتیجه‌ی قطعی و نهایی انتخابات محسوب می‌شود، مراتب را از طریق انتشار آگهی به آگاهی اهالی حوزه‌ی انتخابیه برساند. (فرم شماره ۴۱)

۳- هیأت نظارت استان موظف است حداکثر ظرف (۵) روز از وصول نظریه‌ی هیأت نظارت شهرستان در خصوص ابطال انتخابات و یا تغییر سرنوشت آن، نظر نهایی خود مبنی بر تأیید یا عدم تأیید صحت برگزاری انتخابات و یا تغییر نتیجه‌ی اعلام شده قبلی را طی صورتجلسه‌ای به هیأت نظارت شهرستان اعلام نماید.

۴- هیأت نظارت شهرستان موظف است بلافاصله پس از وصول صورتجلسه‌ی نظریه‌ی هیأت نظارت استان، مراتب را از طریق هیأت نظارت بخش به بخشدار اعلام نماید.

۵- بخشدار موظف است پس از وصول صورتجلسه نظریه‌ی هیأت نظارت استان نتیجه‌ی قطعی و نهایی انتخابات را از طریق انتشار آگهی، به آگاهی اهالی حوزه‌ی انتخابیه برساند. (فرم‌های شماره ۴۲ و ۴۳)

ماده ۷۶- هیأت‌های نظارت شهرستان و استان موظفند در کلیه‌ی اقدامات خود همواره ماده‌ی (۵۹) قانون (پی‌نویس ۶۷) را در نظر داشته باشند و آن را رعایت نمایند.

ماده ۷۷- بخشدار موظف است پس از انتشار آگهی نتیجه‌ی قطعی و نهایی انتخابات حوزه‌های انتخابیه، سه نسخه از هر یک از این آگهی‌ها را به ستاد انتخابات فرمانداری ارسال نماید، یک نسخه از آنها به ستاد انتخابات کشور، نسخه‌ی دیگر به ستاد انتخابات استان ارسال می‌گردد و نسخه‌ی باقیمانده، در بایگانی فرمانداری نگهداری خواهد شد. (فرم‌های شماره ۴۴ و ۴۵)

فصل هشتم - انتخابات شورای اسلامی بخش

پی‌نویس ۶۷ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ماده ۵۹ به تبصره ۳ ماده ۶۳ تغییر تغییر یافته است.

ماده ۷۸- در اجرای مرحله‌ی (۵) و با رعایت مرحله‌ی (۶) قانون، هیأت اجرایی بخش موظف است برای یک یا چند روستا یک نفر را به عنوان نماینده خود به منظور شرکت در جلسه‌ی شورای اسلامی روستا، جهت انتخاب نماینده برای عضویت در شورای اسلامی بخش، به بخشدار معرفی نماید.

ماده ۷۹- بخشدار موظف است نسبت به صدور حکم نمایندگان هیأت اجرایی اقدام و در صورت معرفی ناظر از طرف هیأت‌های نظارت نامبردگان را به محل مأموریت اعزام نماید.

ماده ۸۰- بخشدار موظف است قبل از اعزام نماینده‌ی هیأت اجرایی به روستاها، تاریخ و ساعت تشکیل جلسه‌ی شورای اسلامی روستا و موضوع عزیمت نماینده‌ی هیأت اجرایی را به شورای ذیربط اعلام نماید.

ماده ۸۱- نمایندگان هیأت‌های اجرایی و نظارت موظفند در موعد مقرر در روستای محل مأموریت حضور یابند. پس از حضور حداقل سه نفر از اعضای شورا، جلسه رسمیت می‌یابد و سپس مدعوین یک نفر از اعضای اصلی شورا را برای شرکت در جلسه‌ی انتخاب اعضای اصلی و علی‌البدل شورای بخش انتخاب و مراتب را صورتجلسه و به امضای حاضرین در جلسه می‌رسانند. یک نسخه از صورتجلسه توسط نماینده‌ی هیأت اجرایی به هیأت مذکور تسلیم می‌شود.

ماده ۸۲- هیأت اجرایی موظف است پس از وصول صورتجلسات مبنی بر معرفی نماینده از کلیه‌ی شوراهای واقع در محدوده‌ی بخش، اسامی نمایندگان معرفی‌شده را به منظور دعوت از آنان به بخشدار اعلام نماید.

ماده ۸۳- بخشدار موظف است از نمایندگان منتخب شوراهای اسلامی روستاهای واقع در محدوده‌ی بخش، با تعیین تاریخ و محل تشکیل جلسه، دعوت به عمل آورد. پس از حضور حداقل دوسوم مدعوین جلسه رسمیت می‌یابد و سپس در حضور اعضای هیأت اجرایی و نظارت بخش نمایندگان منتخب حاضر در جلسه پنج نفر را به عنوان عضو اصلی و سه نفر را به عنوان عضو علی‌البدل شورای

اسلامی بخش با رأی مخفی و اکثریت نسبی آراء انتخاب می‌نمایند و مراتب صورتجلسه می‌شود و یک نسخه از آن به منظور صدور آگهی به بخشدار تسلیم می‌شود. (پی‌نویس ۶۸)

تبصره ۱- در صورتی که بخش بیش از پنج روستا نداشته باشد انتخابات شورای اسلامی بخش برگزار نمی‌شود و کلیه نمایندگان معرفی شده از شوراهای اسلامی روستاها به عضویت شورای بخش در می‌آیند. در این خصوص صورتجلسه‌ای با حضور اعضای هیأت نظارت، توسط هیأت اجرایی بخش تنظیم می‌شود و بخشدار موظف است پس از وصول آن، مراتب را با صدور آگهی به اطلاع اهالی بخش برساند.

تبصره ۲- در صورتی که بخش کمتر از پنج روستا داشته باشد، کلیه نمایندگان معرفی شده از شوراهای اسلامی روستاها به عضویت شورای اسلامی بخش در می‌آیند و سپس به منظور تأمین کسری اعضا تا پنج نفر، از کلیه اعضای اصلی شوراهای اسلامی روستاها توسط بخشدار دعوت به عمل می‌آید تا با حضور هیأت‌های اجرایی و نظارت بخش از بین خود بقیه اعضای مورد نیاز را انتخاب و مراتب را صورتجلسه نمایند. بخشدار موظف است پس از وصول صورتجلسه‌ی مذکور، اسامی اعضای شورای اسلامی بخش را با صدور آگهی به اطلاع اهالی بخش برساند.

تبصره ۳- چنانچه به دلیل کمبود تعداد روستاهای یک بخش تأمین سه نفر عضو علی‌البدل شورای بخش از میان نمایندگان معرفی شده از سوی شوراهای اسلامی روستاها میسر نباشد، بخشدار موظف است از کلیه اعضای اصلی شوراهای اسلامی روستاها دعوت به عمل آورد تا با حضور هیأت‌های اجرایی و نظارت بخش از بین خود کسری اعضای علی‌البدل شورای بخش را با اکثریت نسبی آراء انتخاب و مراتب را صورتجلسه نمایند.

پی‌نویس ۶۸ - طبق ماده ۵۵ قانون اصلاح قوانین تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری و انتخاب شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹:

ماده ۵۵ - بخشدار بلافاصله پس از تعیین اعضای شورای اسلامی بخش مراتب را به منظور اطلاع اهالی در سراسر حوزه انتخابیه آگهی می‌نماید.

تبصره ۴- بخشدار می تواند تبصره های (۲) و (۳) این ماده را به طور همزمان اجرا نماید، به این ترتیب افرادی که دارای بیشترین رأی هستند کسری اعضای اصلی و افرادی که به ترتیب رأی بعد از آنها قرار می گیرند کسری اعضای علی البدل را تأمین خواهند نمود.

فصل نهم - صدور کارت عضویت اعضای شوراهای و امحای اوراق انتخاباتی

ماده ۸۴- کارت عضویت اعضای شوراهای اسلامی روستا با امضای بخشدار و مهر بخشداری و اعضای شوراهای اسلامی بخش با امضای فرماندار و مهر فرمانداری صادر می شود. (پی نویسی ۶۹)

تبصره ۱- کارت عضویت فقط برای اعضای اصلی شورا صادر می شود.

تبصره ۲- برای آن عده از اعضای شوراهای اسلامی روستا که به عضویت شورای اسلامی بخش نیز در آمده اند علاوه بر کارت عضویت شورای اسلامی روستا، کارت عضویت شورای اسلامی بخش نیز صادر می شود.

ماده ۸۵- بخشدار موظف است پس از وصول دستور امحای آراء و اوراق انتخابات شوراهای اسلامی کشوری از ستاد انتخابات کشور حتی الامکان، با حضور اعضای هیأت اجرایی و هیأت نظارت، نسبت به امحای اوراق تعرفه و برگ های رأی مصرف شده (پی نویسی ۷۰) حوزه ی انتخابیه، در صورتی که کارت عضویت اعضای آن صادر شده باشد، به نحو مقتضی اقدام و مراتب را صورت جلسه و نتیجه را به ستاد انتخابات کشور، استانداری و فرمانداری متبوع اعلام نماید. (فرم های شماره ۴۶، ۴۷ و ۴۸)

ماده ۸۶- دستورالعمل اجرایی و فرم های مربوط به آیین نامه پس از تصویب وزیر کشور قابل اجرا می باشد.

پی نویسی ۶۹ - تبصره ۱ ماده ۵۵ قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹:

تبصره - برای اعضای منتخب شورای اسلامی بخش، کارت عضویت به معرفی بخشدار و با امضای فرماندار صادر می گردد. پی نویسی ۷۰ - برگ های رأی مصرف شده و مصرف نشده.

این متن جانشین تصویب نامه‌ی شماره‌ی ۱۲۰۸۵۴/ت/۱۷۱۷۹ هـ مورخ ۱۳۷۵/۱۰/۱۲ می‌شود و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است.

آیین نامه اجرایی انتخابات

شوراهای اسلامی شهر

مصوب ۱۳۸۱/۴/۱۶ هیأت وزیران

با اصلاحات بعدی

آیین نامه اجرایی انتخابات شوراهای اسلامی شهر

مصوب ۱۳۸۱/۴/۱۶ هیأت وزیران با اصلاحات بعدی (پی نویسی ۷۱)

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - در این آیین نامه «قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخابات شهرداران» - مصوب ۱۳۷۵ - به اختصار «قانون» نامیده می شود.

ماده ۲ - (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) مقصود از عبارت «شورا» در این آیین نامه، شوراهای اسلامی «شهر» می باشد.

ماده ۳ (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - اولین جلسه رسمی شوراها در همان تاریخ مذکور در ماده ۳ قانون تشکیل خواهد شد.

تبصره (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - چنانچه به استناد «مواد ۳۱، ۸۳ و ۸۴ قانون (پی نویسی ۷۲)، انتخابات میان دوره ای برگزار شود، فعالیت شورای تشکیل شده برای باقیمانده همان دوره خواهد بود.

ماده ۴ - تعداد اعضای علی البدل شوراها، موضوع ماده (۸) (پی نویسی ۷۳) قانون، به شرح زیر تعیین می شود: (پی نویسی ۷۴)

پی نویسی ۷۱ - قانون انتخابات شوراهای اسلامی در سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ در مجلس شورای اسلامی اصلاح شده اما این اصلاحات در آیین نامه لحاظ نگردیده و گاهاً بین قانون و آیین نامه مغایرت هایی وجود دارد. به منظور رفع مغایرت، و به تناسب موضوع و ماده، اصلاحات قانونی به صورت پی نویسی در زیر صفحات درج گردیده تا مورد توجه قرار گیرد. بدیهی است در هنگام تناقض قانون با آیین نامه، ملاک، قانون است.

پی نویسی ۷۲ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره مواد مذکور از ۸۳ و ۸۴ به ۹۷ و ۹۸ تغییر یافته است.

پی نویسی ۷۳ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۸ به ۷ تغییر یافته است.

۱- شوراهای دارای ۳ نفر عضو اصلی، ۲ نفر.

۲- شوراهای دارای ۵ نفر عضو اصلی، ۳ نفر.

۳- شوراهای دارای ۷ نفر عضو اصلی، ۴ نفر.

۴- شوراهای دارای ۹ و ۱۱ نفر عضو اصلی، ۵ نفر.

۵- شورای شهر تهران، ۶ نفر.

ماده ۵ (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - هر یک از مکانهای جمعیتی که طبق تصویبنامه هیأت وزیران شهر شناخته شود و شهرکهای موضوع ماده (۱۲) قانون و تبصره ذیل آن (پی‌نویس ۷۵) به عنوان یک حوزه انتخابیه محسوب می‌شود.

تبصره (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - در اجرای تبصره ماده ۷ قانون (پی‌نویس ۷۶)، مرکز آمار ایران موظف است جمعیت هر شهر را طبق آخرین سرشماری عمومی نفوس و مسکن به وزارت کشور اعلام نماید.

ماده ۶ (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - در صورتی که تعداد داوطلبان برای تشکیل شورا کمتر یا برابر تعداد اعضاء اصلی باشد، انتخابات برگزار نخواهد شد.

ماده ۷ - در صورتی که انتخابات چند حوزه انتخابیه موضوع ماده (۵) این آیین نامه به طور همزمان برگزار شود، به منظور حفظ استقلال انتخابات هر حوزه، کلیه اقدامات از قبیل صدور آگهی ها و تنظیم صورتجلسه ها برای هر یک از حوزه ها به صورت مستقل انجام و سوابق انتخاباتی هر حوزه جداگانه نگهداری می‌شود.

ماده ۸ - اخذ رأی در یکی از روزهای تعطیل رسمی انجام خواهد شد و مدت زمان آن حداقل هشت (پی‌نویس ۷۷) ساعت خواهد بود.

پی‌نویس ۷۴ - در مورد تعداد اعضای علی‌البدل شوراهای اسلامی شهر به ماده ۶ (اصلاحی ۹۵/۲/۲۰ و ۱۳۹۶/۴/۲۰) قانون مذکور، مندرج در این مجموعه، مراجعه شود.

پی‌نویس ۶۲ - کلمه «شهرک» از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ به موجب قانون اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ حذف شده، لذا عبارت «شهرکهای موضوع ماده ۱۲ قانون و تبصره ذیل آن» در این ماده منسوخ شده است.

پی‌نویس ۷۶ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۷ به ۶ تغییر یافته است.

تبصره ۱- مدت زمان اخذ رأی با تصویب و موافقت مشترک هیأت‌های اجرایی و نظارت شهرستان قابل تمدید باشد.

تبصره ۲ (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - در صورتی که همزمان با برگزاری انتخابات شوراها، انتخابات دیگری نیز برگزار گردد، تشخیص ضرورت و مدت تمدید اخذ رأی در یک یا چند حوزه یا سراسر کشور برعهده وزیر کشور است.

ماده ۹ (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - فرماندار موظف است در اجرای مواد ۳ و ۱۶ قانون (پی‌نویس ۷۸)، پس از تأیید نهایی صحت انتخابات و قطعی شدن نتیجه آن، بلافاصله پس از پایان دوره قبل از اعضای اصلی شورا دعوت نماید در اولین جلسه رسمی شورا که به ریاست مسن ترین عضو تشکیل می‌شود، نسبت به انتخاب هیأت رئیسه اقدام نمایند. (فرم های شماره ۴۸ و ۴۹)

ماده ۱۰ (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - در صورت تحقق ماده (۸) قانون (پی‌نویس ۷۹) مبنی بر خروج عضو یا اعضای از شورا، رئیس یا نایب رئیس شورا موظف است بلافاصله مراتب را به طور کتبی به اطلاع فرماندار برساند.

ماده ۱۱ - فرماندار موظف است بلافاصله پس از وصول نامه شورا مبنی بر خروج اعضا از شورا، از اعضای علی البدل به ترتیب بیشترین رأی برای جایگزینی اعضای خارج شده دعوت به عمل آورد و مراتب را به شورای مربوط اعلام نماید.

ماده ۱۲ (اصلاحی ۱۳۸۲/۳/۲۸) - چنانچه فردی به طور همزمان در بیش از یک حوزه انتخابیه در انتخابات شورا ثبت نام نماید، به دستور وزارت کشور و فرمانداران و بخشداران، نام وی از فهرست

پی‌نویس ۷۷ - با توجه به برگزاری همزمان انتخابات شوراها با ریاست جمهوری، مدت زمان اخذ رأی مطابق با ماده ۲۰ قانون انتخابات ریاست جمهوری ۱۰ ساعت است.

پی‌نویس ۷۸ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۱۶ به ۱۸ تغییر یافته است.

پی‌نویس ۷۹ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۸ به ۷ تغییر یافته است.

داوطلبان حذف می‌شود و از آن تاریخ به مدت چهارسال (پی‌نویس^{۸۰}) از داوطلب شدن در انتخابات شوراها محروم می‌گردد.

ماده ۱۳- برای انتخاب اعضای علی‌البدل شوراها نیازی به برگ رأی یا اخذ رأی مجزا و یا مشخص نمودن اعضای علی‌البدل در برگ رأی نیست، بلکه در پایان رأی‌گیری و قرائت و شمارش آراء، دارندگان بیشترین رأی به دست آمده به ترتیب و به تعداد مورد نیاز به عضویت اصلی و یا علی‌البدل شوراها در می‌آیند. بنابراین رأی‌دهنده اسامی نامزدهای مورد نظر خود را حداکثر به همان تعداد اعضای اصلی شورا در برگ رأی درج می‌نماید.

ماده ۱۴- هیأت اجرایی مسئول اجرای تبصره ذیل ماده (۱۷) قانون (پی‌نویس^{۸۱}) می‌باشد.

تبصره - نامزدهای انتخاباتی ذی‌نفع در صورت تمایل می‌توانند در جلسه قرعه‌کشی شرکت نمایند. تاریخ و محل قرعه‌کشی باید حداقل (۲۴) ساعت قبل توسط فرماندار به منتخبین ذی‌ربط ابلاغ شود.

ماده ۱۵ (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵)- در صورتیکه همزمان با برگزاری انتخابات شوراها، انتخابات دیگری نیز برگزار گردد به تشخیص و دستور وزارت کشور، یک شعبه ثبت نام و اخذ رأی و حتی الامکان با اعضای واحد و با صندوقهای مجزا برای هر یک از انتخابات در نظر گرفته خواهد شد.

ماده ۱۶- سرپرست فرمانداری به جای فرماندار خواهد بود.

ماده ۱۷- در اجرای ماده (۴۱) قانون (پی‌نویس^{۸۲})، نیروی انتظامی در کلیه مراحل مکلف به همکاری با مجریان انتخابات است و حسب درخواست استاندار و فرماندار موظف است مأمورین و امکانات خود را در اختیار آنان قرار دهد.

پی‌نویس ۸۰ - به موجب ماده ۳۰ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱، «مدت چهارسال» به «تا پایان همان دوره» تغییر یافته است.

پی‌نویس ۸۱ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۱۷ به ۲۰ تغییر یافته است.

پی‌نویس ۸۲ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۴۱ به ۴۴ تغییر یافته است.

ماده ۱۸- در صورت توقف، ابطال و یا انحلال شورا توسط مراجع قانونی مذکور در مواد (۵۸)، (۸۱) و (۸۴) قانون (پی‌نویس ۸۳)، مراجع مذکور موظفند بلافاصله مراتب توقف، ابطال و یا انحلال شورا به فرماندار مربوط اعلام نمایند. شروع مهلت ۲ ماهه برای تجدید انتخابات، از زمان وصول اعلام توقف، ابطال و یا انحلال خواهد بود.

ماده ۱۹- فرماندار موظف است به محض اطلاع از توقف، ابطال و یا انحلال شورا، مراتب را به وزارت کشور اعلام نماید.

ماده ۲۰- مجلس شورای اسلامی پیش از شروع انتخابات به استناد ماده (۵۳) قانون (پی‌نویس ۸۴)، اعضای هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات را با ذکر سمت ایشان در هیأت به وزارت کشور معرفی می‌نماید.

ماده ۲۱ (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - در اجرای ماده (۸۶) قانون (پی‌نویس ۸۵)، وزارت کشور موظف است اعتبار مورد نیاز برای پرداخت حق الزحمه به کلیه افرادی که در امر برگزاری انتخابات همکاری می‌نمایند اعم از مشاغل آزاد، دولتی و بازنشستگان را برآورد و برای تصویب و تأمین اعتبار به هیأت وزیران پیشنهاد نماید.

پی‌نویس ۸۳ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره مواد مذکور از ۵۸، ۸۴ و ۶۱، ۹۱ و ۹۸ تغییر یافته است.
پی‌نویس ۸۴ - بر اساس پی‌نویس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۵۳ به ۵۶ تغییر یافته است.
پی‌نویس ۸۵ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۸۶ به ۷۱ تغییر یافته است.

فصل دوم - هیأت اجرایی

ماده ۲۲ (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - فرماندار موظف است پس از وصول دستور شروع انتخابات، براساس ماده (۳۲) قانون (بی‌نویس^{۸۶}) به منظور تشکیل هیأت اجرایی شهرستان از سایر اعضای اداری هیأت دعوت به عمل آورد. (فرم های شماره ۱ و ۲)

ماده ۲۳ - فرماندار موظف است در اجرای تبصره ۱ ماده (۳۲) قانون (بی‌نویس^{۷۴})، به منظور تعیین معتمدان اصلی و علی البدل عضو هیأت اجرایی شهرستان (۳۰) نفر از معتمدان اقشار مردم را انتخاب نماید. (فرم شماره ۳)

ماده ۲۴ (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - فرماندار موظف است بلافاصله از معتمدان منتخب، اعضای اداری هیأت اجرایی و هیأت نظارت بطور کتبی دعوت نماید. معتمدان حداکثر ظرف (۲) روز از تاریخ دعوت تشکیل جلسه می‌دهند و پس از حضور حداقل دو سوم آنان (۲۰ نفر از ۳۰ نفر) از بین خود (۸) نفر را به عنوان معتمدان اصلی و (۵) نفر را به عنوان معتمدان علی البدل هیأت اجرایی با رأی مخفی و اکثریت نسبی آراء انتخاب و مراتب را صورتجلسه می‌نمایند. (فرم های شماره ۴ و ۵)

ماده ۲۵ - فرماندار موظف است مراتب انتخاب معتمدین اصلی و علی البدل و تشکیل هیأت اجرایی را از طریق سلسله مراتب اداری به ستاد انتخابات کشور اعلام نماید. (فرم شماره ۶)

ماده ۲۶ - مهلت تشکیل هیأت اجرایی از زمان وصول دستور شروع انتخابات حداکثر پنج روز می‌باشد.

ماده ۲۷ (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - دو سوم اعضای هیأت اجرایی برای رسمیت جلسات، موضوع ماده (۳۶) قانون (بی‌نویس^{۸۷}) و تبصره (۱) ذیل آن، (۸) نفر می‌باشد.

پی‌نویس ۸۶ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۳۲ به ۳۵ تغییر یافته است.

ماده ۲۸- رؤسای هیأت های اجرایی و نظارت موظفند با هماهنگی لازم، فردی را که به طور همزمان در بیش از یک هیأت اعم از اجرایی یا نظارت عضویت دارد، در یک هیأت ابقا و از سایر هیأت ها حذف نمایند.

ماده ۲۹(اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - هیأت اجرایی موظف است در اجرای مواد (۶۲) و (۶۵) قانون (پی‌نویس ۸۸)، یک نسخه از کلیه صورتجلسه ها و آگهی های خود را به هیأت نظارت شهرستان تحویل نماید و هیأت نظارت شهرستان را در جریان مراحل و امور انتخابات قرار دهد .

ماده ۳۰- هیأت اجرایی در مهلت مقرر و در اجرای ماده (۳۹) قانون (پی‌نویس ۸۹)، تشکیل جلسه می‌دهد و تعداد و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی حوزه انتخابیه را تعیین و پس از تنظیم صورتجلسه ، یک نسخه آن را به فرماندار تسلیم می‌نماید . (فرم شماره ۷)

ماده ۳۱- فرماندار موظف است براساس صورتجلسه دریافتی از هیأت اجرایی، آگهی انتخابات حاوی تاریخ اخذ رأی، ساعات اخذ رأی، شرایط انتخاب کنندگان، جرایم و تخلفات و مقررات جزایی و محل شعب ثبت نام و اخذ رأی را تنظیم و در موعد مقرر برای اطلاع عموم در حوزه انتخابیه منتشر نماید.(فرم شماره ۸)

ماده ۳۲(اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - فرماندار موظف است در اجرای ماده (۴۰) قانون (پی‌نویس ۹۰)، پس از وصول اسامی اعضای شعب ثبت نام و اخذ رأی نسبت به صدور احکام آنان اقدام نماید و از ایشان برای شرکت در جلسه توجیهی دعوت نماید.(فرم های شماره ۹ و ۱۰)

پی‌نویس ۸۷- بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۳۶ به ۳۹ تغییر یافته است.

پی‌نویس ۸۸- بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره مواد مذکور از ۶۲ و ۶۵ به ۶۵ و ۶۸ تغییر یافته است.

پی‌نویس ۸۹- بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۳۹ به ۴۲ تغییر یافته است.

پی‌نویس ۹۰- بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۴۰ به ۴۳ تغییر یافته است.

تبصره (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - به منظور جلوگیری از هرگونه خلل در برگزاری برنامه های روز ثبت نام و اخذ رأی، هیأت اجرایی موظف است ترتیبی اتخاذ نماید که در صورت عدم حضور هر یک از اعضاء شعبه، بلافاصله فرد جایگزین به محل شعبه اعزام گردد.

ماده ۳۳- فرماندار موظف است ترتیبی اتخاذ نماید که یک روز قبل از روز اخذ رأی، محل شعب ثبت نام و اخذ رأی آماده شود.

ماده ۳۴(اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - فرماندار موظف است برای هر یک از شعب ثبت نام و اخذ رأی یک نفر نماینده که باید حتی الامکان از کارمندان دولت باشد، از طرف خود تعیین و نسبت به صدور حکم وی اقدام نماید و برای تحویل گرفتن صندوق و تعرفه و برگ رأی و سایر وسایل و لوازم انتخاباتی با تعیین تاریخ و محل مراجعه، از وی و اعضای شعبه برای شرکت در جلسه توجیهی دعوت نماید.
(فرم شماره ۱۱)

تبصره (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - به منظور جلوگیری از هرگونه خلل در برگزاری برنامه های روز ثبت نام و اخذ رأی، فرماندار موظف است ترتیبی اتخاذ نماید که در صورت عدم حضور هر یک از نمایندگان خود، بلافاصله فرد یا افراد جایگزین را به محل شعبه اعزام نماید.

ماده ۳۵(اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - هیأت اجرایی موظف است پس از حضور نمایندگان فرماندار و اعضای شعب در جلسه توجیهی برنامه ثبت نام و اخذ رأی و قرائت و شمارش آرا و سایر آموزشهای لازم، صندوق اخذ رأی و تعرفه و برگ رأی و مهر انتخابات و سایر وسایل مورد نیاز را به نمایندگان فرماندار تحویل دهد. هیأت اجرایی موظف است ترتیبی اتخاذ نماید تا شعب ثبت نام و اخذ رأی حداقل یک ساعت قبل از شروع اخذ رأی آماده به کار شود و مسئولین شعبه در محل حاضر باشند.
(فرم شماره ۱۲)

تبصره (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - نمایندگان فرماندار موظف اند بلافاصله پس از حضور در محل شعبه ثبت نام و اخذ رأی صندوق و تعرفه و برگه های رأی و سایر وسایل و لوازم مورد نیاز را در اختیار رئیس

شعبه قرار دهند. مسئولیت حفظ و حراست از برگ های رأی به منظور جلوگیری از خروج آنها از محل شعبه اخذ رأی، بعهده اعضای شعبه می باشد.

ماده ۳۶- در صورت تعیین و معرفی کتبی ناظر برای هر یک از شعب ثبت نام و اخذ رأی از طرف هیأت نظارت شهرستان، فرماندار موظف است نسبت به اعزام وی به نحوی که قبل از شروع اخذ رأی در محل شعبه حضور داشته باشد، اقدام نماید.

ماده ۳۷- فرماندار موظف است برای حفاظت شعب ثبت نام و اخذ رأی با همکاری و هماهنگی نیروی انتظامی به تعداد لازم و حداکثر تا (۳) نفر از مأموران مذکور انتخاب و ضمن صدور ابلاغ نامبردگان، آنان را به همراه نماینده خود و ناظر و اعضای شعبه ثبت نام و اخذ رأی به محل اعزام نماید. (فرم شماره ۱۳)

فصل سوم - هیأت های نظارت

ماده ۳۸- در اجرای ماده (۵۳) قانون (پی نویسی^{۹۱}) و به استناد ماده (۷۳) قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹ به منظور نظارت بر امر انتخابات شوراها، هیأت مرکزی نظارت بر امر انتخابات شوراهای اسلامی کشوری متشکل از (۳) نفر از اعضای کمیسیون شوراها و امور داخلی و (۲) نفر از اعضای کمیسیون اصل (۹۰) به انتخاب مجلس شورای اسلامی تشکیل می شود.

تبصره - در صورتی که به تعداد لازم از کمیسیونهای مذکور داوطلب نباشد مجلس از میان سایر نمایندگان داوطلب (۵) نفر را انتخاب می نماید.

ماده ۳۹- در اجرای ماده (۵۳) قانون (پی نویسی^{۷۹}) و به استناد ماده (۷۴) قانون اصلاح قانون تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری و انتخابات شوراهای مزبور مصوب ۱۳۶۵/۴/۲۹ به منظور

پی نویسی ۹۱- بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۵۳ به ۵۶ تغییر یافته است.

نظارت بر امر انتخابات شوراهای اسلامی کشور در هر استان هیأت نظارت استان مرکب از سه نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی آن استان به تعیین هیأت مرکزی نظارت تشکیل می‌شود.

هیأت مرکزی نظارت پس از تعیین اعضای هیأت نظارت استان، اسامی آنان را به ستاد انتخابات استان مربوط و ستاد انتخابات کشور اعلام می‌نماید.

تبصره - در هر استانی که تعداد نمایندگان آن از سه نفر کمتر باشد و یا به حد نصاب از آن استان داوطلب نباشد، تعیین بقیه اعضا از بین نمایندگان استانهای مجاور با هیأت مرکزی نظارت می‌باشد.

ماده ۴۰ - ستاد انتخابات استان پس از وصول اسامی اعضای هیأت نظارت استان، اسامی نامبردگان را به فرمانداریهای تابع اعلام می‌نماید. (فرم شماره ۱۴)

ماده ۴۱ - هیأت نظارت استان در هر شهرستان، هیأت نظارت شهرستان بر انتخابات شوراهای اسلامی کشوری را مرکب از (۵) نفر از معتمدان محل تشکیل می‌دهد و اسامی آنان را به فرمانداری ذریبط و ستاد انتخابات استان اعلام می‌نماید.

ماده ۴۲ - هیأت نظارت شهرستان می‌تواند برای هر شعبه ثبت نام و اخذ رأی یک نفر ناظر تعیین و نامبرده را حداکثر تا یک روز مانده به روز اخذ رأی به فرماندار معرفی نماید.

ماده ۴۳ - شرکت اعضای هیأت نظارت شهرستان در جلسات هیأت اجرایی به منظور نظارت بر صحت برگزاری انتخابات می‌باشد و عدم حضور آنان در جلسات و یا خودداری از امضای صورتجلسه ها مانع از ادامه کار انتخابات نخواهد بود.

ماده ۴۴ - هیأت های نظارت در چارچوب قانون و آیین نامه اجرایی تنها ناظر بر اجرای صحیح قانون می‌باشند و حق دخالت در امور اجرایی انتخابات را ندارند.

فصل چهارم - اعلام داوطلبی، بررسی سوابق و رسیدگی به صلاحیت داوطلبان

ماده ۴۵ (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - فرماندار موظف است بلافاصله پس از وصول دستور شروع انتخابات، آگهی ثبت نام از داوطلبان، حاوی تاریخ شروع و خاتمه ثبت نام، محل ثبت نام، شرایط انتخاب

شوندگان و مدارک مورد نیاز شامل اصل شناسنامه عکس دار، دو نسخه تصویر کلیه صفحه های شناسنامه، اصل و تصویر کارت پایان خدمت یا مدرکی دال بر مشخص بودن وضعیت خدمت وظیفه عمومی و چهار قطعه عکس جدید ۴ × ۳ را منتشر نماید و ظرف مهلت مقرر (پی‌نویس ۹۲) از داوطلبان عضویت در شوراها ثبت نام به عمل آورد. (فرم شماره ۱۵)

ماده ۴۶- فرماندار می‌تواند با صدور حکم کتبی، مسئول یا مسئولانی از بین کارمندان فرمانداری را برای ثبت نام از داوطلبان عضویت در شوراها تعیین نماید. (فرم شماره ۱۶)

ماده ۴۷ (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵)- داوطلبان عضویت در شوراها در مهلت مقرر با مراجعه به فرمانداری و ارائه مدارک مورد نیاز شخصاً پرسشنامه اعلام داوطلبی را در حضور مسئول ثبت نام تکمیل می‌نمایند. مسئول ثبت نام پس از دریافت و تطبیق مشخصات سجلی داوطلب با اصل شناسنامه، رسید مدارک و پرسشنامه را به وی تسلیم می‌دارد. (فرم شماره ۱۷)

ماده ۴۸- هیأت اجرایی بلافاصله پس از تشکیل، مقدمات رسیدگی به صلاحیت داوطلبان را فراهم می‌نماید.

ماده ۴۹- فرماندار موظف است در اجرای ماده (۴۶) قانون (پی‌نویس ۹۳)، در پایان هر روز اسامی و مشخصات کلیه داوطلبان را به منظور بررسی سوابق، به مراجع ذی ربط محل از قبیل اداره اطلاعات، نیروی انتظامی، دادگستری و ثبت احوال ارسال نماید. (فرم شماره ۱۸)

تبصره - فرماندار موظف است به منظور پرهیز از هرگونه اشتباه و از قلم افتادگی، در پایان مهلت قانونی ثبت نام نیز بلافاصله اسامی کلیه داوطلبان حوزه انتخابیه را که سوابق آنها از قبل استعلام شده است براساس حروف الفبا به مراجع یاد شده ارسال نماید.

ماده ۵۰- مراجع مذکور در ماده (۴۶) قانون (پی‌نویس ۸۱) موظفند در اجرای تبصره (۲) ذیل همان ماده حداکثر ظرف مدت ده روز پس از وصول اسامی و مشخصات هر یک از داوطلبان، نتیجه

پی‌نویس ۹۲- مهلت مقرر در قانون «۷ روز» می‌باشد.

پی‌نویس ۹۳- بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۴۶ به ۴۹ تغییر یافته است.

بررسیهای انجام شده درخصوص سوابق آنان را به طور کتبی به فرماندار اعلام نمایند. (فرم های شماره ۱۹، ۲۰، ۲۱ و ۲۲)

تبصره ۱ - هیأت های اجرایی می توانند در اجرای ماده (۴۶) قانون (بی نویس^(۸۱)) طبق فرمی که در چارچوب قانون تهیه خواهند نمود، مراتب را از مراجع موضوع ماده (۴۶) قانون (بی نویس^(۸۱)) استعلام نمایند.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - عدم ارسال هرگونه پاسخ توسط مراجع مذکور در ماده (۴۶) قانون (بی نویس^(۸۱)) در مهلت مقرر، بمنزله فقدان هرگونه سوابق سوء داوطلبان در آن مراجع محسوب می گردد. **ماده ۵۱** - فرماندار موظف است به محض وصول اطلاعات لازم درباره سوابق هر یک از داوطلبان، جلسات هیأت اجرایی را تشکیل دهد و حداکثر ظرف مدت هفت روز (بی نویس مهم^(۹۴)) پس از وصول سوابق هر یک از داوطلبان با رعایت کامل متن ماده (۴۹) قانون (بی نویس^(۹۵))، به صلاحیت آنان رسیدگی و نتیجه را صورتجلسه نماید و بلافاصله یک نسخه از هر یک از صورتجلسه تنظیمی را به هیأت نظارت شهرستان ارسال نماید. (فرم های شماره ۲۳ و ۲۴)

ماده ۵۲ (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - هیأت نظارت شهرستان پس از وصول صورتجلسات رسیدگی به صلاحیت داوطلبان، به استناد ماده (۴۸) قانون (بی نویس^(۹۶)) موظف است حداکثر ظرف مدت (۷) روز (بی نویس مهم^(۹۷)) از وصول هر یک از صورتجلسات، نظریه خود را مبنی بر تأیید یا رد صلاحیت آن دسته از داوطلبانی که صلاحیت آنان توسط هیأت اجرایی رد شده است به صورت کتبی به فرماندار اعلام نماید.

تبصره ۱ - جهات رد صلاحیت به داوطلب منعکس خواهد شد.

پی نویس ۹۴ - براساس ماده ۵۰ قانون (اصلاحی سال ۱۳۹۶)، مدت مذکور به ۱۴ روز افزایش یافته است.
پی نویس ۹۵ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۴۹ به ۵۲ تغییر یافته است.
پی نویس ۹۶ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۴۸ به ۵۰ تغییر یافته است.
پی نویس ۹۷ - براساس ماده ۵۱ قانون (اصلاحی سال ۱۳۹۶) مدت مذکور به ۱۴ روز افزایش یافته است.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - چنانچه هیأت نظارت شهرستان درباره داوطلب یا داوطلبان مذکور نظر خود را در مهلت مقرر اعلام ننماید، نظر هیأت اجرایی ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۵۳ (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - فرماندار موظف است پس از وصول نظریه هیأت نظارت شهرستان، مبنی بر تأیید یا رد تصمیمات هیأت اجرایی شهرستان درخصوص تأیید صلاحیت داوطلبان و همچنین با رعایت تبصره ماده (۵۲) بلافاصله مراتب تأیید یا رد صلاحیت هر یک از داوطلبان را به طور کتبی به داوطلب تأیید یا رد صلاحیت شده ذریبط اعلام نماید. (فرم های شماره ۲۵ و ۲۶)

تبصره (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - داوطلبان رد صلاحیت شده ظرف (۴) روز پس از دریافت نظریه هیأت اجرایی به استناد تبصره (۱) ذیل ماده (۵۰) قانون (بی‌نویس^{۹۸}) می‌توانند ضمن درخواست دلایل رد صلاحیتشان، شکایت خود را به هیأت نظارت استان تسلیم نمایند.

ماده ۵۴ - هیأت نظارت استان موظف است ظرف مهلت مقرر در تبصره (۳) ماده (۵۰) قانون (بی‌نویس^{۸۶})، نظر خود درخصوص تأیید یا رد صلاحیت آن دسته از داوطلبانی که صلاحیتشان در هیأت اجرایی (بی‌نویس مهم^{۹۹}) رد شده و شاکی بوده اند را با تنظیم صورتجلسه به ضمیمه نامه رسمی به منظور ارسال به فرمانداری مربوط به ستاد انتخابات استانداری تسلیم نماید.

تبصره ۱ - چنانچه در مهلت مقرر هیچ گونه شکایتی از حوزه انتخابیه واصل نشد، مراتب صورتجلسه و به همان نحو عمل خواهد شد.

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - رعایت «قانون لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف مصوب ۱۳۷۸/۸/۲۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام» درخصوص بررسی صلاحیت داوطلبان و ابلاغ مراتب رد صلاحیت به داوطلبان ذریبط الزامی است.

پی‌نویس ۹۸ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۵۰ به ۵۳ تغییر یافته است.
پی‌نویس ۹۹ - بر اساس ماده ۵۳ قانون (اصلاحی سال ۹۶) بعد از عبارت هیأت اجرایی، عبارت «هیأت نظارت» اضافه شده است.

- ماده ۵۵** (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - ستاد انتخابات استانداری موظف است پس از وصول صورتجلسه رسیدگی به شکایات داوطلبان رد صلاحیت شده از هیأت نظارت استان، بلافاصله مراتب را به منظور انتشار آگهی اسامی نامزدهای انتخاباتی به فرمانداری مربوط اعلام نماید. (فرم شماره ۲۷)
- ماده ۵۶** - فرماندار موظف است پس از وصول نظریه هیأت نظارت استان، آگهی اسامی نامزدهای انتخاباتی را حداکثر ظرف سه روز تهیه و هشت روز قبل از روز اخذ رأی به منظور اطلاع اهالی حوزه انتخابیه، در حوزه مذکور منتشر نماید. (فرم شماره ۲۸)
- ماده ۵۷** - در اجرای ماده (۲۴) قانون (بی‌نویس ۱۰۰)، نامزدهای انتخاباتی در صورت تمایل به داشتن نماینده در محل شعبه ثبت نام و اخذ رأی موظفند حداکثر تا سه روز قبل از روز اخذ رأی اسامی و مشخصات و یک قطعه عکس نمایندگان خود را به هیأت اجرایی تسلیم نمایند.
- ماده ۵۸** - هیأت اجرایی موظف است برای نمایندگان نامزدهای انتخاباتی، معرفی نامه و یا کارت شناسایی صادر و به نامزد ذیربط تحویل نماید.
- ماده ۵۹** - شکایات و اعتراضات نمایندگان نامزدهای انتخاباتی از طریق نامزدهای مربوط جمع آوری و با امضای وی به هیأت های اجرایی و نظارت شهرستان تسلیم خواهد شد.
- ماده ۶۰** - تدارکات و تأمین احتیاجات مورد تقاضای هر یک از نمایندگان نامزدها به عهده نامزد معرفی کننده خواهد بود.

فصل پنجم - تبلیغات (بی‌نویس ۱۰۱)

- ماده ۶۱** - مدت فعالیت تبلیغات انتخاباتی برای کلیه نامزدها یکسان است و (۸) روز قبل از روز اخذ رأی آغاز می‌گردد و تا (۲۴) ساعت قبل از روز اخذ رأی ادامه خواهد داشت.

پی‌نویس ۱۰۰ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۲۴ به ۲۸ تغییر یافته است.
پی‌نویس ۱۰۱ - به ماده ۷۵ قانون و زیرنویس آن مراجعه شود.

- ماده ۶۲** (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - در فعالیتهای تبلیغات انتخاباتی، انجام امور ذیل ممنوع است و مرتکبین تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.
- ۱- نوشتن و یا اظهار مطالب خلاف واقع.
 - ۲- دیوار نویسی، راه اندازی کاروانهای تبلیغاتی و استفاده از بلندگوهای سیار خارج از محل سخنرانی و یا ستاد تبلیغاتی انتخاباتی.
 - ۳- اعلام نظر شخصیتها در تأیید نامزدها با ذکر عنوان و مسئولیت آنان.
 - ۴- استفاده از صدا و سیما و میز خطابه نماز جمعه و یا هر وسیله دیگری که جنبه رسمی و دولتی دارد.
 - ۵- فعالیت انتخاباتی کارمندان در ساعات اداری.
 - ۶- استفاده از وسایل و امکانات وزارتخانه ها، ادارات، شرکتهای دولتی و مؤسسات وابسته به دولت و شهرداریها و شرکتهای و سازمانهای وابسته به آنها و نهادهای و مؤسساتی که از بودجه عمومی (به هر میزان) استفاده می کنند و همچنین در اختیار گذاشتن وسایل و امکانات مزبور.
 - ۷- فعالیت تبلیغاتی مجریان و ناظران انتخابات برای نامزدهای انتخاباتی در قلمرو جغرافیایی مسئولیت خود.
 - ۸- الصاق هرگونه آثار تبلیغاتی نامزدها بر روی علائم راهنمایی و رانندگی، تابلوی بیمارستان، تابلوی مدارس و سایر مؤسسات آموزشی و تابلوهای منصوبه در معابر عمومی توسط بخش دولتی و وابسته به دولت و همچنین تأسیسات دولتی و صندوقهای پست، باجه های تلفن، پست های برق و تلفن، تابلوها و املاک بخش خصوصی (مگر با رضایت مالکان یا متصرفان) و هرگونه تابلوی راهنما، مأمورین انتظامی در صورت مشاهده چنین مواردی متخلفان را جلب و بمنظور تعقیب قانونی به مقامات قضایی تحویل می نمایند. شهرداریها موظف اند با استفاده از امکانات نسبت به امحاء چنین اوراقی اقدام نمایند.
 - ۹- تبلیغ علیه نامزدها و هرگونه هتک حرمت و حیثیت آنان.

۱۰- پاره یا معدوم نمودن عکس و آثار تبلیغاتی نامزدهای انتخاباتی در مدت و زمان قانونی تبلیغات که در محلهای مجاز الصاق شده و یا نصب شده باشد .

۱۱- انجام هرگونه فعالیت تبلیغاتی تحت عنوان داوطلبی خارج از مهلت قانونی تبلیغات .

تبصره ۱ - درجات تحصیلی و سوابق خدمات و فعالیتهای مورد ادعا در آثار تبلیغاتی باید مستند به مدارکی باشد که در صورت نیاز هیأت اجرایی ، ارائه آنها امکان پذیر باشد .

تبصره ۲ - شهرداریها می توانند با استفاده از امکانات محلی ، محلهای مناسبی را برای الصاق و یا ارائه آثار تبلیغاتی نامزدها تعیین نمایند .

تبصره ۳ - استفاده از امکانات تبلیغی مؤسساتی که به نحوی از بودجه عمومی استفاده می کنند ولی با رعایت ضوابط و انعقاد قرارداد و اخذ وجه از اشخاص حقیقی و حقوقی برای آنها کارهای تبلیغاتی انجام می دهند (مثل نشریات وابسته به دولت) ، در تبلیغات انتخاباتی بلامانع است .

تبصره ۴ (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - استفاده از اماکن دولتی و عمومی مشروط به اخذ مجوز از مقامات ذیصلاح و پرداخت هزینه برابر برای تمامی نامزدها و طرفداران آنها بلامانع است .

تبصره ۵ (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - استفاده از هرگونه آثار تبلیغاتی نامزدها و طرفداران آنان اعم از کاغذی ، پارچه ای ، مقوایی ، فلزی و یا هر جنس دیگر با ابعاد بیشتر از ۷۰×۱۰۰ سانتی متر ممنوع است .

تبصره ۶ (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - شرکت پست در چارچوب اساسنامه خود می تواند در امر توزیع آثار تبلیغاتی نامزدها اقدام نماید .

ماده ۶۳ (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - مطبوعات و نشریات حق ندارند آگهی یا مطالبی علیه نامزدهای انتخاباتی درج نمایند و یا مطلبی بنویسند که دال بر انصراف گروه یا اشخاصی از نامزدهای معین باشد ، در این صورت نامزدها حق دارند پاسخ خود را به نشریه مزبور بدهند و آن نشریه طبق قانون مطبوعات مکلف به چاپ فوری آن در مهلت مجاز تبلیغات می باشد .

تبصره (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - مطبوعات و نشریات درانتشار هر گونه مطلب در خصوص نامزدها مکلفند به نحوی اقدام نمایند که فرصت پاسخگویی برای نامزد در مهلت مجاز تبلیغاتی فراهم باشد.

ماده ۶۴ - انتشار اعلام نظر شخصیتها (بدون ذکر عنوان و مسئولیت آنان) ، مجامع ، احزاب و گروههای مجاز ، در تأیید نامزد انتخاباتی باید مستند به مدرک کتبی و امضا شده مربوط به تأیید و حمایت باشد و نامزد انتخاباتی در صورتی که بخواهد از تأیید مراجع یاد شده در صدر این نامه استفاده نماید باید مستندات و مدارک آن را ارائه کند .

ماده ۶۵ (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - همزمان با آغاز کار ستاد تبلیغات انتخاباتی نامزدها ، نشانی و محل ستاد و نام مسئول آن باید کتباً و با امضای نامزد انتخاباتی مربوط ، به آگاهی هیأت اجرایی حوزه انتخابیه برسد.

تبصره (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - ستاد تبلیغات انتخابات ، مرکزی است که فعالیتهای تبلیغاتی نامزدها و طرفداران آنها مندرج در مواد فصل پنجم این آیین نامه در آن ساماندهی و انجام می پذیرد و هر داوطلب تنها می تواند در هر منطقه شهرداری یک ستاد تبلیغاتی دایر نماید.

ماده ۶۶ - هرگونه عکس و آثار تبلیغاتی نامزدهای انتخاباتی که در محل شعبه ثبت نام واخذ رأی وجود دارد باید قبل از اخذ رأی ، توسط اعضای شعبه امحا شود .

فصل ششم - برنامه روز اخذ رأی و شمارش و قرائت آراء و اعلام نتیجه اخذ رأی

ماده ۶۷ (اصلاحی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - اعضای شعبه ثبت نام و اخذ رأی حداقل یک ساعت قبل از وقت مقرر در محل شعبه حاضر می شوند.

ابتدا به استناد تبصره (۲) ذیل ماده (۴۰) قانون (پی نویسی ۱۰۲) ، نسبت به انتخاب هیأت رئیسه و منشی ها اقدام و مراتب را در صورتجلسه درج می نمایند ، سپس صندوق اخذ رأی را در حضور نماینده

پی نویسی ۱۰۲ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶ ، شماره ماده مذکور از ۴۰ به ۴۳ تغییر یافته است.

فرماندار و ناظر بر انتخابات (در صورت حضور) باز می کنند و پس از حصول اطمینان از خالی بودن صندوق، آن را لفاف، با لاک و مهر « پلمب » شعبه ثبت نام و اخذ رأی لاک و مهر « پلمب » می نمایند و پس از امضا و تأیید مراتب فوق در صورت جلسه ، برنامه اخذ رأی و قرائت آراء را در (۶) مرحله به شرح زیر انجام می دهند :

الف - مرحله مراجعه رأی دهندگان

ب - مرحله کنترل

ج - مرحله ثبت نام

د - مرحله اخذ رأی

ه - مرحله قرائت و شمارش آراء و مرحله تنظیم و تکمیل صورت جلسه

و - مرحله تنظیم صورت جلسه

الف - مرحله مراجعه رأی دهندگان

۱- اعضای شعبه باید ترتیبی اتخاذ نمایند که رأی دهندگان از یک سمت وارد محل شعبه شوند و پس از دادن رأی از سمت دیگر خارج گردند.

۲- مأمورین انتظامی موظفند طبق دستور نماینده فرماندار یا رئیس شعبه ثبت نام و اخذ رأی از ازدحام در داخل محوطه اخذ رأی ممانعت نمایند تا اخذ رأی در کمال آرامش انجام پذیرد.

۳- رأی دهندگان با در دست داشتن عین شناسنامه خود در محل شعبه ثبت نام و اخذ رأی حضور می یابند و به ترتیب به منظور ثبت نام و دادن رأی وارد محوطه اخذ رأی می شوند.

ب - مرحله کنترل

کنترل در سه مرحله انجام می شود :

۱- کنترل شناسنامه : رئیس شعبه یا هر یک از سه منشی شعبه ثبت نام و اخذ رأی با ملاحظه

شناسنامه رأی دهنده موارد زیر را مورد توجه قرار می دهند :

الف - شناسنامه به مهر شعب دیگر ممهور نشده باشد .

ب- شناسنامه متعلق به شخص مراجعه کننده بوده و صاحب آن در روز اخذ رأی حداقل (۱۵) (پی-نویس ۱۰۳) سال تمام سن داشته باشد .

۲- رئیس شعبه و یا هر یک از سه منشی ، انگشت سبابه دست راست رأی دهنده را کنترل می‌نماید تا آلوده به رنگ جوهر استامپ ، که نشان دهنده رأی در شعبه دیگر است ، نباشد .

در صورتی که مراجعه کننده دارای شناسنامه ای باشد که ممهور به مهر انتخابات در روز اخذ رأی است و دلالت بر دادن رأی در شعبه دیگری نماید و یا در انگشت سبابه او اثر جوهر استامپ شعبه اخذ رأی دیگری مشاهده شود ، از وی رأی گیری نخواهد شد .

۳- کنترل شرط احراز توطن : به استناد بند (۳) ماده (۲۵) (پی-نویس ۱۰۴) و تبصره ذیل آن ، اعضای شعبه ثبت نام و اخذ رأی به روشهای مقتضی کنترل می‌نمایند که شخص رأی دهنده و یا افراد تحت تکفل وی (همسر و فرزندان) حداقل یک سال متوالی متصل به زمان اخذ رأی در محل سکونت داشته باشد.

به استناد قسمت اخیر بند (۳) ماده (۲۵) قانون (پی-نویس ۹۲)، در شهرهای بالای یکصد هزار نفر جمعیت نیازی به احراز سکونت نمی‌باشد.

ج - مرحله ثبت نام

۱- پس از انجام مرحله کنترل و حصول اطمینان از اینکه شناسنامه متعلق به مراجعه کننده است و واجد شرایط رأی دادن می‌باشد ، یک نفر از منشی ها نسبت به ثبت مشخصات وی براساس مندرجات شناسنامه بر روی برگ تعرفه اقدام و پس از اخذ اثر انگشت رأی دهنده روی برگ تعرفه، آن را با قید تاریخ با مهر انتخابات ممهور و امضا می‌نماید.

۲- متصدی ثبت نام ، شناسنامه رأی دهنده را نیز به مهر انتخابات ممهور و به وی تحویل می‌نماید.

د - مرحله اخذ رأی

پی-نویس ۱۰۳ - با توجه به اصلاح بند ۲ ماده ۲۹ قانون و حداقل سن رأی دهندگان در روز اخذ رأی ۱۸ سال تمام می‌باشد.
پی-نویس ۱۰۴ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۲۵ به ۲۹ تغییر یافته است.

۱- پس از ثبت نام از رأی دهنده، متصدی ثبت نام برگ رأی را بعد از ممهور نمودن به مهر انتخابات از محل نقطه چین از تعرفه انتخاباتی جدا می‌کند و به رأی دهنده تسلیم می‌نماید تا رأی دهنده اسم نامزد یا نامزدهای مورد نظر خود را حداکثر به تعداد اعضای اصلی شورا بر روی آن بنویسد، تا کند داخل صندوق بیاندازد و از درب خروجی شعبه خارج شود. بدیهی است تعرفه‌های انتخاباتی در محل شعبه باقی می‌ماند و باید در نگهداری و حفاظت آنها دقت و مراقبت کامل به عمل آید.

۲- نماینده فرماندار و اعضای شعبه ثبت نام و اخذ رأی باید ترتیبی اتخاذ نمایند که رأی نویسی مخفی باشد و به صورت کاملاً آزاد و بدون اعمال نفوذ شخص دیگری انجام پذیرد و هیچ یک از اعضای شعبه و نماینده فرماندار و مأمورین انتظامی و نماینده هیأت نظارت و اصولاً کلیه افرادی که به هرگونه در شعبه وظیفه ای بر عهده دارند حق نوشتن رأی برای اشخاص را ندارند.

در صورتی که برای نوشتن رأی نیاز به فرد دیگری باشد، رأی دهنده بایستی از وجود افراد خارج از شعبه که مورد اعتماد وی هستند، استفاده نماید و اعضای شعبه نیز کنترل نمایند تا عمل خلاف قانون انجام نگیرد.

۳- نماینده هیأت نظارت حق دخالت در امور اجرایی انتخابات را ندارد و در صورت مشاهده ارتکاب به تخلفات موضوع ماده (۶۷) قانون^(پی‌نویس ۱۰۵) موظف است مراتب را به اعضای شعبه و نماینده فرماندار تذکر دهد و آنان ضمن بررسی موضوع باید فرد یا افراد خاطی را توسط مأمورین انتظامی حاضر در شعبه جلب و مراتب را صورتجلسه نمایند و همراه خاطی تحویل مقامهای قضایی دهند.

ه (اصلاحی ۱۳۸۱/۱۱/۲۷) - مرحله قرائت و شمارش آراء

ردیف یکم - شیوه دستی

اعضای شعبه پس از انقضای مدت اخذ رأی در صورت حصول اطمینان از اینکه کلیه مراجعه کنندگان رأی خود را در صندوقهای رأی انداخته‌اند و دیگر کسی برای دادن رأی در محل شعبه

پی‌نویس ۱۰۵- بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۶۷ به ۷۰ تغییر یافته است.

حضور ندارد، بلافاصله پس از شمارش تعرفه ها و ثبت تعداد آن در صورتجلسه، با حضور نماینده فرماندار و نماینده هیأت نظارت، شمارش و قرائت آراء را به ترتیب ذیل آغاز می نمایند:

۱- ابتدا رئیس یا نایب رئیس شعبه اخذ رأی با همکاری یکی از منشی ها لاک و مهر «پلمب» صندوق اخذ رأی را باز و تعداد برگه های داخل صندوق را بدون اینکه قرائت شود شمارش می کنند و پس از تطبیق تعداد آنها با تعداد برگه های تعرفه به یکی از دو حالت زیر عمل می نماید:

الف - چنانچه تعداد اوراق رأی داخل صندوق بیشتر از تعداد تعرفه ها باشد بر اساس بند «ج» ماده (۲۰) قانون (پی نویسی ۱۰۶)، به تعداد اضافی ابتدا از اوراق غیر چاپی و متفرقه و سپس از مجموع برگه های رأی، بدون اینکه خوانده شود بر می دارند و جمله «باطل شد» را در پشت آن قید و تعداد آن را در صورتجلسه اخذ رأی نیز درج و در پایان ضمیمه صورتجلسه می نمایند.

ب - در صورتی که تعداد اوراق رأی داخل صندوق مساوی یا کمتر از تعداد تعرفه ها باشد، اقدام خاصی صورت نمی گیرد و فقط مراتب در صورتجلسه درج می شود.

۲- پس از اینکه شمارش آراء به ترتیب یاد شده انجام شد، قرائت آراء با رعایت مواد (۱۹)، (۲۰)، (۲۱)، (۲۲) و (۲۳) قانون (پی نویسی ۱۰۷) و بندها و تبصره های ذیل آنها انجام خواهد شد.

دوم - با استفاده از سیستم رایانه ای در شعبه:

چنانچه با توافق وزارت کشور و هیأت مرکزی نظارت مقرر شده باشد که کار قرائت و شمارش آراء با سیستم رایانه ای انجام شود اعضای شعبه پس از انقضای مدت اخذ رأی و حصول اطمینان از این که کلیه مراجعه کنندگان رأی خود را در صندوقهای رأی انداخته اند و دیگر کسی برای رأی دادن در محل شعبه حضور ندارد با حضور نماینده فرماندار و ناظر هیأت نظارت کار شمارش آراء را به شرح زیر انجام می دهند:

پی نویسی ۱۰۶- بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۲۰ به ۲۴ تغییر یافته است.

پی نویسی ۱۰۷- بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره مواد مذکور از مواد ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲ و ۲۳ به مواد ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶ و ۲۷ تغییر یافته است.

- ۱- ابتدا رئیس یا نایب رئیس شعبه اخذ رأی با همکاری یکی از منشی ها لاک و مهر « پلمب » صندوق اخذ رأی را باز و تعداد برگه های داخل صندوق را بدون این که قرائت شود شمارش می کنند و پس از تطبیق تعداد آنها با تعداد برگه های تعرفه به یکی از دو حالت زیر عمل می نماید :
 - ۱/۱- چنانچه تعداد اوراق رأی داخل صندوق بیشتر از تعداد تعرفه ها باشد براساس بند «ج» ماده (۲۰) قانون (بی نویس^{۹۴})، به تعداد اضافی ابتدا از اوراق غیرچاپی و متفرقه و سپس از مجموع برگه های رأی ، بدون این که خوانده شود بر می دارند و جمله « باطل شد » را در پشت آن قید و تعداد آن را در صورتجلسه اخذ رأی نیز درج و در پایان ضمیمه صورتجلسه می نمایند .
 - ۱/۲- در صورتی که تعداد اوراق رأی داخل صندوق مساوی یا کمتر از تعداد تعرفه ها باشد ، اقدام خاصی صورت نمی گیرد و فقط مراتب در صورتجلسه درج می شود.
 - ۲- پس از اینکه شمارش آرا به ترتیب یاد شده انجام شد ، قرائت آرا با رعایت مواد (۱۹) ، (۲۰) ، (۲۱) ، (۲۲) و (۲۳) قانون (بی نویس^{۹۵}) و تبصره های ذیل آنها انجام خواهد شد .
 - ۳- چنانچه امکانات رایانه ای در محل شعبه فراهم شده باشد علاوه بر ورود اطلاعات حاصل از شمارش آراء توسط کاربر نتایج قرائت آرای هر یک از نامزدها نیز وارد سیستم رایانه ای می گردد . در پایان نتایج کلی شمارش و قرائت آرای شعبه توسط رایانه ارایه و طی صورتجلسه به امضای کاربر ، اعضای شعبه ، نماینده فرماندار و ناظر شعبه می رسد .
- سوم - با استفاده از سیستم رایانه در محل استقرار دستگاهها :
- ۱- چنانچه با توافق وزارت کشور و هیأت مرکزی نظارت مقرر شده باشد که کار قرائت و شمارش آراء با سیستم رایانه ای انجام شود اعضای شعبه پس از انقضای مدت اخذ رأی و حصول اطمینان از اینکه کلیه مراجعه کنندگان رأی خود را در صندوقهای رأی انداخته اند و دیگر کسی برای رأی دادن در محل شعبه حضور ندارد با حضور نماینده فرماندار و ناظر هیأت نظارت کار شمارش آراء را بشرح زیر انجام می دهند :

۲- ابتدا رئیس یا نایب رئیس شعبه اخذ رأی با همکاری یکی از منشی ها لاک و مهر (پلمب) صندوق اخذ رأی را باز و تعداد برگه های داخل صندوق را بدون این که قرائت شود شمارش می کنند و پس از تطبیق تعداد آنها با تعداد برگه های تعرفه به یکی از دو حالت زیر عمل می نمایند :

۲/۱- چنانچه تعداد اوراق رأی داخل صندوق بیشتر از تعداد تعرفه ها باشد براساس بند «ج» ماده (۲۰) قانون (بی نویس^{۹۴})، به تعداد اضافی ابتدا از اوراق غیر چاپی و متفرقه و سپس از مجموع برگه های رأی ، بدون این که خوانده شود بر می دارند و جمله « باطل شد » را در پشت آن قید و تعداد آن را در صورتجلسه اخذ رأی نیز درج و در پایان ضمیمه صورتجلسه می نمایند .

۲/۲- در صورتی که تعداد اوراق رأی صندوق مساوی یا کمتر از تعداد تعرفه ها باشد ، اقدام خاصی صورت نمی گیرد و مراتب در صورتجلسه درج می شود .

۳- پس از اینکه شمارش آراء به ترتیب یاد شده انجام شد ، قرائت آراء با رعایت مواد (۱۹) ، (۲۰) ، (۲۱) ، (۲۲) و (۲۳) قانون (بی نویس^{۹۵}) و بندها و تبصره های ذیل آنها انجام خواهد شد .

۴- چنانچه امکانات رایانه ای در محل شعبه فراهم نباشد ، اعضای شعبه ثبت نام و اخذ رأی موظفند همراه با نماینده فرماندار ، بخشدار ، ناظر شعبه و مأمورین محافظ صندوق ، صندوق یا صندوق های محتوی تعرفه و آراء را برای قرائت و شمارش آراء به محل استقرار سیستم رایانه ای که از قبل مشخص شده است حمل نمایند . در صورت عدم امکان حضور تمامی اعضای شعبه ، حضور رئیس یا نایب رئیس آن الزامی است .

۵- پس از رسیدن مسئولان شعبه و صندوق اخذ رأی به محل استقرار سیستم رایانه ای ، صندوق اخذ رأی باز و از آراء ریخته شده در آن که قبلاً آرای باطله مأخوذه و باطله غیر مأخوذه از آنها جدا شده است علاوه بر ورود اطلاعات حاصل از شمارش آراء توسط کاربر نتایج قرائت آرای هر یک از نامزدها نیز وارد سیستم رایانه ای می گردد و در پایان نتایج کلی شمارش و قرائت آرای شعبه توسط رایانه ارایه وطی صورتجلسه ای به امضای کاربر ، اعضای شعبه ، نماینده فرماندار و ناظر شعبه می-

رسد .

و - مرحله تنظیم صورتجلسه (فرم شماره ۲۹)

پس از خاتمه شمارش و قرائت آراء ، صورتجلسه اخذ رأی شعبه در پنج نسخه تنظیم و سپس تعداد رأی هر یک از نامزدها در صورتجلسه قید می شود .

پس از انجام این کار ، صورتجلسه به امضای نماینده فرماندار و اعضای شعبه اخذ رأی و نماینده هیأت نظارت می رسد و بلافاصله کلیه اوراق و مدارک انتخاباتی (پی نویس مهم ۱۰۸) و یک نسخه از صورتجلسه تنظیمی داخل صندوق رأی قرار داده می شوند و پس از لاک و مهر « پلمپ » شدن صندوق یا صندوقها ، اعضای شعبه اخذ رأی به اتفاق نماینده فرماندار و به همراه نماینده هیأت نظارت و مأموران محافظ صندوق ، صندوق یا صندوقهای رأی را همراه با یک نسخه از صورتجلسه نتایج آرای شعبه و سایر مدارک رسماً تحویل هیأت اجرایی می دهند . از سه نسخه باقیمانده صورتجلسه نتایج آراء ، یک نسخه تحویل نماینده هیأت نظارت ، یک نسخه تحویل نماینده فرماندار و یک نسخه نیز تحویل رئیس شعبه می شود .

اگر در روز اخذ رأی مسائل و مشکلاتی پدید آید باید در قسمت انتهایی صورتجلسه نوشته شود و به امضای اعضای شعبه ، نماینده فرماندار و نماینده هیأت نظارت شهرستان برسد .

تبصره ۱ (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - چنانچه صندوق اخذ رأی به گونه ای ساخته شده باشد که نیازی به لفاف نداشته باشد پس از بستن آن فقط محل یا محللهای تعیین شده بر روی صندوق ، در مراحل مختلف برنامه اخذ رأی با مهر انتخابات لاک و مهر (پلمب) خواهد شد .

تبصره ۲ (الحاقی ۱۳۸۵/۶/۱۵) - در اجرای ماده (۶۶) قانون (پی نویس ۱۰۹) در صورت اعزام بازرسان یا بازرسان ثابت وزارت کشور به شعب ثبت نام و اخذ رأی ، آنان موظفند در کلیه مراحل برنامه روز اخذ رأی و قرائت و شمارش آراء و اعلام نتایج و تنظیم صورتجلسه حضور یافته و تمامی نسخه های صورتجلسه شعبه را امضاء کنند.

پی نویس ۱۰۸ - کلیه اوراق و مدارک انتخاباتی از جمله تعرفه های مصرف شده و مصرف نشده پی نویس ۱۰۹ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶ ، شماره ماده مذکور از ۶۶ به ۶۹ تغییر یافته است.

ماده ۶۷ مکرر (الحاقی ۱۳۸۱/۱۱/۲۷) - هرگاه بعضی از شعب ثبت نام و اخذ رأی به علل مختلف از عهده قرائت آراء و تکمیل صورتجلسه بر نیایند هیأت‌های اجرایی می‌توانند مستقیماً یا با تعیین افراد جدید نسبت به شمارش و قرائت آراء و تکمیل صورتجلسه شعبه مذکور اقدام نمایند .

ماده ۶۸ - هیأت اجرایی پس از دریافت صندوق یا صندوقهای محتوی آرا و مدارک و صورتجلسات شعب ثبت نام و اخذ رأی حوزه انتخابیه ، در حضور اعضای هیأت نظارت شهرستان نسبت به تنظیم صورتجلسه نتیجه اخذ رأی در حوزه انتخابیه اقدام می‌نماید و یک نسخه از صورتجلسه را برای انتشار آگهی نتیجه انتخابات به فرماندار تحویل می‌دهد. (فرم شماره ۳۰)

ماده ۶۹ - فرماندار موظف است بلافاصله پس از دریافت صورتجلسه نتیجه اخذ رأی از هیأت اجرایی شهرستان نسبت به تنظیم آگهی نتیجه انتخابات و انتشار آن در حوزه انتخابیه اقدام نماید. (فرم شماره ۳۱)

فصل هفتم - بررسی شکایات

ماده ۷۰ - به استناد ماده (۵۲) قانون (بی‌نویس^{۱۱۰})، هیأت‌های اجرایی موظفند از تاریخ اعلام نهایی صلاحیت داوطلبان تا دو روز پس از اعلام نتیجه اخذ رأی انتخابات، شکایات واصله را بپذیرند و ظرف پنج روز به آنها رسیدگی نمایند .

بنابراین چنانچه در مهلت یاد شده شکایتی از حوزه انتخابیه به هیأت اجرایی شهرستان واصل شود، هیأت مذکور موظف است حداکثر ظرف پنج روز پس از وصول هر شکایت در جلسه مشترک با هیأت نظارت شهرستان به آن رسیدگی و مراتب را صورتجلسه نمایند. (فرم شماره ۳۲)

تبصره ۱ - شکایاتی قابل طرح و بررسی می‌باشد که نام و نام خانوادگی ، نام پدر ، آدرس محل کار یا سکونت شاکی که هویت وی را آشکار می‌نماید ، دارا باشند .

پی‌نویس ۱۱۰ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۵۲ به ۵۵ تغییر یافته است.

تبصره ۲- هیأت اجرایی پس از پایان مهلت دریافت و رسیدگی به شکایات ، چنانچه هیچ گونه شکایتی از انتخابات دریافت ننموده باشد ، مراتب عدم وصول شکایت را نیز صورتجلسه می نماید .
(فرم شماره ۳۳)

ماده ۷۱- هیأت اجرایی موظف است پس از اتمام مهلت رسیدگی به شکایات ، بلافاصله با توجه به شکایات دریافتی و بررسی کلی چگونگی برگزاری انتخابات ، نظریه خود در مورد چگونگی برگزاری و پیشنهاد تأیید یا ابطال انتخابات حوزه انتخابیه را طی صورتجلسه ای به هیأت نظارت شهرستان اعلام نماید . (فرم های شماره ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷ و ۳۸)

تبصره ۱- چنانچه بررسی شکایات منجر به ابطال آرای شعبه یا شعبی از حوزه انتخابیه شود که در سرنوشت انتخابات مؤثر باشد ، هیأت اجرایی شهرستان موظف است آرای باطل شده را در نتایج قبلی دخالت داده و نتیجه جدید به دست آمده از آن را در صورتجلسه مذکور منظور نماید .

تبصره ۲- پیشنهاد ابطال کل انتخابات یا آرای شعبه یا تعدادی از شعب می باید مستدل و براساس مواد قانون باشد .

ماده ۷۲- هیأت نظارت شهرستان موظف است حداکثر ظرف پنج روز پس از وصول نظریه هیأت اجرایی شهرستان درخصوص برگزاری انتخابات ، به شرح زیر اقدام نماید :

(الف - چنانچه نظر بر تأیید صحت برگزاری انتخابات داشته باشد مراتب را صورتجلسه و یک نسخه آن را به فرمانداری و یک نسخه را برای اطلاع ، به هیأت نظارت استان ارسال می نماید .

ب - چنانچه نظر بر ابطال انتخابات یک یا چند شعبه اخذ رأی داشته باشد ، مراتب را صورتجلسه و یک نسخه آن را همراه با دلایل و مدارک مستند به منظور اخذ تصمیم و اقدام بعدی به هیأت نظارت استان و یک نسخه را برای اطلاع ، به فرمانداری ارسال می نماید .

تبصره - از این مرحله (پی‌نویس مهم^{۱۱۱}) به بعد با توجه به دو وضعیت (الف) و (ب)، اقدامات در دو مسیر جداگانه ولی به صورت موازی و همزمان ادامه خواهد یافت.

ماده ۷۳- اقدامات مربوط به وضعیت (الف):

۱- فرماندار موظف است پس از وصول صورتجلسه هیأت نظارت شهرستان مبنی بر تأیید صحت برگزاری انتخابات، مراتب را از طریق انتشار آگهی، به آگاهی اهالی حوزه انتخابیه برساند و یک نسخه از آگهی منتشر شده را برای هیأت نظارت استان ارسال نماید. (فرم های شماره ۳۹ و ۴۰)

۲- به استناد ماده (۵۶) قانون (پی‌نویس^{۱۱۲})، چنانچه کسی به تأیید صحت برگزاری انتخابات معترض باشد حداکثر ظرف مدت دو روز از انتشار آگهی (پی‌نویس^{۱۱۳}) می‌تواند شکایت خود را به هیأت نظارت استان اعلام نماید.

۳- هیأت نظارت استان موظف است حداکثر ظرف (۱۵) روز از وصول شکایت معترضان، براساس ماده (۵۶) (پی‌نویس^{۱۰۰}) و با رعایت ماده (۵۸) قانون (پی‌نویس^{۱۱۴}) نتیجه قطعی و نهایی (پی‌نویس^{۱۱۵}) انتخابیه را به فرماندار مربوط اعلام نماید.

چنانچه در پایان مهلت دریافت شکایات، هیأت نظارت استان شکایتی دریافت نکرد موظف است بلافاصله مراتب و عدم وصول شکایت را هم برای اقدام بعدی به فرماندار اعلام نماید.

۴- فرماندار موظف است نظر قطعی و نهایی هیأت نظارت استان درخصوص تأیید یا عدم تأیید صحت برگزاری انتخابات را از طریق انتشار آگهی، به آگاهی اهالی حوزه انتخابیه برساند. (فرم شماره ۴۱)

پی‌نویس ۱۱۱ - با توجه به ماده ۷۳ آیین نامه اجرایی انتخابات شوراهای روستا و بخش که متناظر این ماده می باشد، به نظر می رسد این قسمت در متن اصلی سهواً تایپ نشده باشد، که در این مجلد به تناسب ماده مذکور این قسمت درج شده است.

پی‌نویس ۱۱۲- بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۵۶ به ۵۹ تغییر یافته است.

پی‌نویس ۱۱۳- بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، عبارت « دو روز از انتشار آگهی» به « دو روز پس از اعلام نتیجه انتخابات» تغییر یافته است.

پی‌نویس ۱۱۴ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۵۸ به ۶۱ تغییر یافته است.

پی‌نویس ۱۱۵ - به نظر می رسد عبارت «حوزه» از قلم افتاده است.

ماده ۷۴- اقدامات مربوط به وضعیت (ب) :

۱- هیأت نظارت استان موظف است حداکثر ظرف پنج روز از وصول صورتجلسه هیأت نظارت شهرستان مبنی بر پیشنهاد ابطال کل انتخابات و یا ابطال یک یا چند شعبه مؤثر در سرنوشت انتخابات ^(پی‌نویس مهم ۱۱۶)، موضوع را بررسی و نتیجه را صورتجلسه نماید.

چنانچه نتیجه بررسیها حاکی از تأیید صحت برگزاری انتخابات با همان نتیجه اعلام شده قبلی باشد، مراتب را بلافاصله از طریق هیأت نظارت شهرستان به فرماندار اعلام می‌نماید. در غیر اینصورت چنانچه نظر بر ابطال و یا تغییر سرنوشت انتخابات باشد، صورتجلسه تنظیمی را به منظور اظهار نظر نهایی به هیأت مرکزی نظارت ارسال می‌دارد.

۲- فرماندار موظف است پس از وصول نظریه هیأت نظارت استان مبنی بر تأیید صحت برگزاری انتخابات مراتب را از طریق انتشار آگهی به آگاهی اهالی حوزه انتخابیه برساند. (فرم شماره ۴۱)

۳- هیأت مرکزی نظارت حداکثر ظرف پنج روز از وصول نظریه هیأت نظارت استان درخصوص ابطال انتخابات و یا تغییر سرنوشت آن، نظر قطعی و نهایی خود را طی صورتجلسه ای به هیأت نظارت استان اعلام می‌نماید.

۴- هیأت نظارت استان موظف است بلافاصله پس از وصول نظریه هیأت مرکزی نظارت، مراتب را از طریق هیأت نظارت شهرستان به فرماندار اعلام نماید.

۵- فرماندار موظف است پس از وصول صورتجلسه نظریه هیأت مرکزی نظارت، نتیجه قطعی و نهایی انتخابات را از طریق انتشار آگهی، به آگاهی اهالی حوزه انتخابیه برساند. (فرم های شماره ۴۲ و ۴۳)

ماده ۷۵- کلیه اقدامات هیأت های نظارت شهرستان و استان با رعایت ماده (۵۹) قانون ^(پی‌نویس ۱۱۷) معتبر است.

پی‌نویس ۱۱۶- بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، عبارت «توقف یا ابطال انتخابات یک یا چند شعبه اخذ رأی که در سرنوشت انتخابات مؤثر باشد» به عبارت «توقف یا ابطال انتخابات یک یا چند شعبه اخذ رأی و یا حوزه انتخابیه» تغییر یافته است.

ماده ۷۶- فرماندار موظف است پس از انتشار آگهی نتیجه قطعی و نهایی انتخابات حوزه های انتخابیه ، یک نسخه از هر یک از این آگهی ها را به ستاد انتخابات استانداری و یک نسخه را نیز به ستاد انتخابات کشور ارسال نماید . (فرم شماره ۴۴)

فصل هشتم - صدور کارت عضویت اعضا و امحای اوراق انتخاباتی

ماده ۷۷- کارت عضویت اعضای شوراها با امضای فرماندار و مهر فرمانداری صادر می شود .
تبصره - کارت عضویت فقط برای اعضای اصلی شورا صادر می شود .

ماده ۷۸- فرماندار موظف است پس از وصول دستور امحای آراء و اوراق انتخابات شوراها از ستاد انتخابات کشور ، با حضور اعضای هیأت های اجرایی و حتی الامکان و نظارت ، نسبت به امحای اوراق تعرفه و برگهای رأی مصرف شده^(پی نویس ۱۱۸) حوزه انتخابیه به نحو مقتضی اقدام و مراتب را صورتجلسه و نتیجه را به ستاد انتخابات استانداری اعلام نماید . (فرم های شماره ۴۵، ۴۶ و ۴۷)

ماده ۷۹- دستورالعمل اجرایی و فرمهای مربوط به این آیین نامه پس از تصویب وزیر کشور قابل اجرا می باشد .

این متن جانشین تصویب نامه شماره ۱۲۱۱۴۴/ت ۱۷۱۷۹ هـ مورخ ۱۳۷۵/۱۰/۱۲ می شود و از تاریخ تصویب لازم الاجرا است .

پی نویس ۱۱۷ - بر اساس اصلاح قانون در سال ۱۳۹۶، شماره ماده مذکور از ۵۹ به تبصره ۳ ماده ۶۳ تغییر یافته است.
پی نویس ۱۱۸ - برگهای رأی مصرف شده و مصرف نشده